

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE I MIEŚCIE CZERWIONKA- LESZCZYNY NA LATA 2016 - 2025

CZERWIONKA-LESZCZYNY, LISTOPAD 2015

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Założenia metodologiczne do strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie i mieście Czerwionka-Leszczyny	6
2. Diagnoza sytuacji społecznej gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny	11
Sytuacja demograficzna gminy	11
Sytuacja na rynku pracy	15
Skala problemów społecznych i pomoc społeczna	18
Wyniki badania opinii i oczekiwań młodych mieszkańców gminy	26
3. Uwarunkowania zmian sytuacji społecznej – analiza SWOT	33
4. Podmioty partnerskie we wdrażaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych	37
5. Wyzwania związane z kształtowaniem sytuacji społecznej gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny	38
6. Priorytety, cele strategiczne i cele operacyjne	42
7. Przedsięwzięcia na rzecz osiągania celów strategicznych i celów operacyjnych	49
8. Przedsięwzięcia na rzecz osiągania celów w obszarze problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny	56
9. Systemowe podejście do wdrażania i monitoringu strategii	59
Elementy systemu zarządzania strategią	59
Monitoring strategii	62
10. Spójność z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi	67

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny została sformułowana w ramach dialogu społecznego umożliwiającego partycypację w tym procesie różnych podmiotów, które wywierają wpływ na sytuację społeczną gminy. Ten sposób podejścia jest charakterystyczny dla pracy nad dokumentami strategicznymi w gminie Czerwionka-Leszczyny, a jego przebieg jest świadectwem zarówno rosnącego zaangażowania mieszkańców w rozwój lokalny, jak też otwartości samorządu na współpracę ze społecznością lokalną. Podstawę formalną dla opracowania strategii stanowi Ustawa o pomocy społecznej nakładająca na samorząd lokalny obowiązek sformułowania i wdrożenia strategii rozwiązywania problemów społecznych. W jej ramach uwzględnić należy w szczególności zagadnienia pomocy społecznej, integracji społecznej oraz zawodowej osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z uzależnień oraz innych zagadnień rzutujących na sytuację społeczną gminy.

Ponadto, w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie i Mieście Czerwionka-Leszczyny na lata 2016 – 2025” przyjęto założenie, że strategia ta powinna być ściśle skorelowana z szeroko rozumianymi procesami rozwoju lokalnego łącząc problemy społeczne z zagadnieniami gospodarczymi, infrastrukturalno-przestrzennymi, kulturowymi itp. Takie podejście wynika zarówno ze specyfiki problemów społecznych, jak również procesów rewitalizacji toczących się na terenie gminy, traktowanych w sposób wielowymiarowy i wielopodmiotowy. Uznano, że rozwiązując jakiegokolwiek ważne problemy lokalne – w tym zwłaszcza społeczne – należy uwzględnić następujące wymagania:

- w rozwoju lokalnym istotne znaczenie ma wymiar ekonomiczny, ale w ostatecznym rozrachunku decydujące jest to jak kształtuje się sytuacja społeczna gminy; dynamizacja procesu rozwoju lokalnego nie może być podporządkowana tylko pomnażaniu wskaźników ilościowych, lecz musi być zorientowana na poprawę warunków życia możliwie dużej liczby mieszkańców;
- zasady samorządności i demokracji nie ograniczają się do praw o charakterze politycznym (wyborczym), lecz przede wszystkim powinny być utożsamiane z zakresem dostępnych szans umożliwiających mieszkańcom samorealizację; ponadto, społeczność samorządna i demokratyczna to społeczność z rozwiniętymi cechami wrażliwości i odpowiedzialności za osoby w trudnej sytuacji życiowej, czy osoby o ograniczonych możliwościach rozwoju; w każdej społeczności, z różnych względów – psychicznych, intelektualnych, fizycznych a także z uwagi na kształtowanie się generalnych zjawisk związanych np. z sytuacją na rynku pracy czy procesami makroekonomicznymi – występują mniejsze lub większe grupy osób nie potrafiących samodzielnie zadbać o swój los; zróżnicowanie zdolności jednostek może prowadzić do zróżnicowania w poziomie

życia, ale nie można prowadzić do spadku poziomu życia osób i grup defaworyzowanych poniżej pewnego minimum niezbędnego do egzystencji i zachowania godności ludzkiej (co nie jest równoznaczne z bezwarunkowym wspieraniem i przekazywaniem pomocy);

- rolę władz lokalnych – zarówno w szeroko rozumianym kontekście rozwoju, jak również w zakresie rozwiązywania problemów społecznych – jest przede wszystkim tworzenie warunków do szeroko pojmowanego rozwoju; w szczególności postulat ten dotyczy wspierania aktywności różnych podmiotów na rzecz rozwiązywania występujących problemów; władze lokalne działając w warunkach ograniczeń (organizacyjnych, ludzkich, finansowych, prawnych) muszą zwracać uwagę na wzmocnienie partnerstwa sektora publicznego i prywatnego oraz tworzenie powiązań między samorządem, biznesem i organizacjami obywatelskimi; skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych zależy od efektywności działania wielu wyspecjalizowanych instytucji, ale także od skłonności osób dotkniętych tymi problemami do podejmowania działań na rzecz wyjścia z trudnej sytuacji.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Czerwionce-Leszczynach została oparta na różnych źródłach informacji – zarówno ilościowych, jak i jakościowych. W opracowanym dokumencie uwzględniono:

- wyniki warsztatów strategicznych zrealizowanych z udziałem reprezentantów instytucji pomocy społecznej, rynku pracy, edukacji, kultury, środowisk społecznych,
- wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród młodych mieszkańców,
- dostępne dane statystyczne,
- akty prawne związane z pomocą społeczną,
- zawartość strategicznych dokumentów lokalnych.

Zawartość treściowa i konstrukcja dokumentu nawiązują do strategii rozwoju gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny. Zasadnicze części dokumentu obejmują:

- podstawowe informacje o gminie i jej sytuacji społecznej oraz główne wnioski z diagnozy,
- wykonaną w formie analizy SWOT analizę czynników decydujących o zmianach sytuacji społecznej,
- prezentację głównych podmiotów w gminie wpływających na kształtowanie sytuacji społecznej, a równocześnie będących potencjalnymi partnerami w realizacji zapisów strategii,
- listę kluczowych wyzwań wynikających z analizy sytuacji i procesów rozwojowych w zakresie sytuacji społecznej w gminie,
- ukierunkowanie strategii w formie priorytetów oraz zbioru celów określonych na różnych poziomach szczegółowości,
- zbiór przedsięwzięć służących realizacji postawionych celów oraz określeniu sposobów rozwiązań występujących problemów społecznych,
- propozycje odnoszące się do systemowego wdrażania strategii, z uwzględnieniem procedur monitoringu umożliwiającego ocenę postępów realizacji strategii oraz okresową aktualizację dokumentu spowodowaną zmianą występujących uwarunkowań,

**Podejście do
opracowania
strategii**

**Struktura
dokumentu**

- miejsce strategii w systemie planowania strategicznego na poziomie lokalnym (gminnym i powiatowym), regionalnym, krajowym i europejskim.

Jak zaznaczono to już wcześniej „Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Czerwionce-Leszczynach na lata 2016-2025” powstała dzięki zaangażowaniu w ten proces wielu podmiotów lokalnych. Partnerski charakter formułowania i wdrażania prezentowanej strategii powoduje, że:

Partnerstwo strategiczne

- uzyskane szczegółowe wyniki, jak również całą strategię należy uznać za wspólny dorobek wszystkich osób i instytucji, które były reprezentowane na warsztatach, wzięły udział w przeprowadzonych badaniach ankietowych, konsultowały kolejne części i cały dokument, dostarczały specjalistycznych informacji o sytuacji społecznej gminy;
- zawarte w strategii rozwiązania uwzględniają udział w ich realizacji różnych podmiotów; powoduje to, że powodzenie wdrażania zależy od dalszego podtrzymywania aktywności wszystkich podmiotów partycypujących w opracowaniu dokumentu;
- sukces wdrażania strategii wyrażać będzie nie tylko stopień łagodzenia problemów społecznych, ale także wzrost skali aktywności osób i grup dotkniętych problemami społecznymi.

Liczny udział i duże zaangażowanie podmiotów lokalnych w opracowanie prezentowanego dokumentu uniemożliwia złożenie indywidualnych podziękowań. Należy jednak pamiętać, że bez wiedzy i kreatywności tych podmiotów niemożliwe byłoby ogarnięcie skomplikowanej materii, jaką jest problematyka społeczna oraz stworzenie konstruktywnych i wielowymiarowych propozycji projektów wdrożeniowych.

1. Założenia metodologiczne do strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie i mieście Czerwionka-Leszczyny

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny jest jednym z głównych lokalnych dokumentów wyznaczających kierunki rozwoju gminy i sposoby ich realizacji. Jest to strategia:

- dziedzinowa – skupiająca się na problemach społecznych, ich genezie i następstwach,
- wielopodmiotowa – której realizacja odbywać się będzie poprzez łączenie wysiłków różnych podmiotów lokalnych, zaś efekty wdrożenia odczuwane będą dla różnych grup społeczności lokalnej,
- zintegrowana – łącząca działania w różnych sferach rozwoju lokalnego na rzecz poprawy sytuacji społecznej gminy i miasta,
- zrównoważona – biorąca za cel długofalowość i trwałość rozwoju oraz opierająca się na zachowaniu wartości decydujących o spójności społeczności lokalnej.

Treść strategii została wypracowana przy uwzględnieniu ilościowych i jakościowych analiz odnoszących się do głównych procesów zachodzących w gminie oraz jej otoczeniu. Strategia została oparta na zbiorze kluczowych założeń wyznaczających sposób myślenia o sytuacji społecznej gminy. Założenia te przedstawiono w poniższej tabeli.

Cechy strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny

Tabela 1. Główne założenia wyznaczające metodologię prac nad strategią rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny

Założenie				Treść założenia
dynamiczne	podejście	do	problemów	postrzeganie tych problemów na tle szerszych procesów rozwojowych,
	podejście partycypacyjne			budowa strategii w oparciu o wiedzę i oczekiwania podmiotów mogących tworzyć partnerstwo na rzecz poprawy sytuacji społecznej gminy,
	spójność planistyczna			zintegrowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych z podstawowymi strategicznymi dokumentami lokalnymi, a także regionalnymi,
traktowanie	dokumentu	strategii	jako	otwartość procesu wdrożeniowego na projekty – zwłaszcza projekty partnerskie – które będą przyczyniać się do osiągnięcia przyjętych celów,
	podstawy decyzyjnej dla polityki lokalnej			

Ostatnie z założeń wymienionych w powyższej tabeli zwraca uwagę na dynamikę towarzyszącą przemianom społecznym. Dynamika ta jest szczególnie istotna w przypadku takiego ośrodka, jakim jest gmina i miasto Czerwionka-Leszczyny. W ostatnich latach na terenie gminy i w jej otoczeniu zaszła cała seria istotnych zmian, które będą pociągały za sobą długofalowe konsekwencje (o charakterze pozytywnym lub negatywnym). W szczególności, zmienia się położenie gminy w otoczeniu, zarówno ze względu na zmiany układu komunikacyjnego, jak też zmiany ciężarów funkcjonalnych w subregionie i regionie. Dynamika sytuacji społecznej, w tym natężenia problemów społecznych może być wiązana z poniżej wskazanymi procesami i relacjami. Warto zwrócić uwagę, że te same lub podobne procesy mogą generować dla sytuacji społecznej konsekwencje pozytywne (oznaczone w tabeli przez →) lub negatywne (oznaczone w tabeli przez ⇨).

Dynamika zmian sytuacji społecznej

Tabela 2. Problemy społeczne w mechanizmie rozwoju lokalnego

wzrost ogólnego tempa rozwoju lokalnego	→	wzrost możliwości rozwiązywania problemów społecznych zarówno w formie bezpośredniej (większe możliwości realizowania pomocy społecznej) jak i pośredniej (stworzenie nowych miejsc pracy, ograniczenie marginesu patologii, zmniejszenie ubóstwa itp.),
wzrost intensywności problemów społecznych	⇨	negatywne konsekwencje dla możliwości rozwoju gminy (pogorszenie wizerunku obszaru, jego atrakcyjności inwestycyjnej, naruszenie więzi w obrębie społeczności lokalnej, marnotrawienie potencjału przedsiębiorczości i aktywności ekonomicznej, emigracja itp.),
intensyfikacja procesu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz otwieranie gminy na nowe podmioty i procesy	→	rozwój społeczno-ekonomiczny prowadzący do podwyższenia statusu ekonomicznego mieszkańców, rozwoju miejsc pracy, zwiększonych możliwości powstawania nowych podmiotów gospodarczych, rozwoju usług społecznych,
intensyfikacja procesu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz otwieranie gminy na nowe podmioty i procesy	⇨	możliwość wystąpienia nowych, negatywnych zjawisk społecznych będących wynikiem rozwoju społeczno-ekonomicznego takich jak np. rozpad rodziny, alkoholizm, narkomania; szczególnie niebezpieczne jest oddziaływanie niekorzystnych wzorców zewnętrznych na rozwój społeczności lokalnej skutkujące przyswajaniem zachowań aspołecznych bądź rozbijaniem rodzin.

Do zasadniczych założeń wyznaczających metodologię opracowania strategii oraz zakres jej treści zaliczyć należy przyjęcie *partycypacyjnego modelu zarządzania strategicznego*. Wynika on bezpośrednio ze stwierdzenia, że sytuacja społeczna gminy stanowi konsekwencję różnorodnych procesów, na które wpływają zarówno podmioty wewnętrzne jak i zewnętrzne.

Partycypacyjny model zarządzania strategicznego

Włączenie i uaktywnienie tych podmiotów w procesie strategicznym znalazło swoje odzwierciedlenie w interaktywnych formach wykorzystywanych do współpracy z podmiotami lokalnymi. W szczególności zastosowane formy współpracy w ramach prac nad formułowaniem strategii objęły:

- konsultacje metodologii wykorzystywanej na kolejnych etapach pracy,
- spotkania warsztatowe z reprezentantami kluczowych instytucji i organizacji w gminie, w tym z instytucjami pomocy społecznej, służbami odpowiadającymi za bezpieczeństwo, podmiotami edukacji, organizacji pozarządowych, a także duchowieństwa,
- badania ankietowe przeprowadzone wśród młodych mieszkańców gminy,
- uzgadnianie wyników kolejnych warsztatów z ich uczestnikami,
- wypracowanie projektów i działań, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć partnerskich, a następnie przełożenie tych propozycji na listę działań dedykowanych wyznaczonym celom,
- określenie dostępności informacji użytecznych do monitoringu strategii, w tym możliwości wykorzystania informacji będących w dyspozycji podmiotów lokalnych.

Zakłada się, że **partycypacyjny model opracowania strategii będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania strategii**, a wokół grupy uczestniczącej w warsztatach będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Przyjęta metodologia prac zapewniła logiczne powiązania między poszczególnymi etapami prac i kolejnymi częściami dokumentu.

Sformułowane w kolejnych częściach strategii cele, kierunki, działania i projekty powinny być realizowane w zgodzie ze zbiorem zasad zwiększających skuteczność zastosowanych rozwiązań. Jako naczelną zasadę przyjąć należy:

systematyczne zwiększanie zainteresowania osób i grup dotkniętych problemami społecznymi samodzielnym rozwiązywaniem tych problemów, udziałem w akcjach samopomocowych oraz dostarczanie tym podmiotom możliwości działania zmierzających do poprawy własnego losu.

Aktywizacja taka przejawiać się winna we wzroście poziomu przedsiębiorczości, w tym także przedsiębiorczości społecznej, podniesieniu poziomu aktywności na rzecz swoich środowisk i wspólnot, wzrostem zainteresowania w zakresie doskonalenia własnych kwalifikacji. Oznacza to, że proponowane w strategii rozwiązania nie mogą prowadzić do redukcji samodzielności, przedsiębiorczości, czy aktywności społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że nadmiernie rozbudowana lub źle realizowana pomoc społeczna staje się przyczyną wzrostu roszczeniowości oraz ograniczania

**Zasady strategiczne
decydujące
o skuteczności
procesu
formułowania
i wdrażania
strategii**

inicjatywy mieszkańców, a w skrajnym przypadku trwałego uzależnienia od niej beneficjentów i utrwalania, a nie łagodzenia problemów społecznych. W konsekwencji, prowadzi to do uzyskania skrajnie niepożądanych efektów, to jest zintensyfikowania problemów społecznych oraz poszerzania kręgu osób nie potrafiących (lub nie chcących) samodzielnie sobie radzić. Konieczne staje się zindywidualizowane podejście do poszczególnych beneficjentów, zaś w każdym przypadku wymagane jest precyzyjne określenie, jaka pomoc jest dla konkretnego beneficjenta bezwzględnie konieczna, a równocześnie wskazanie, jakiego rodzaju aktywności można wymagać od podmiotu korzystającego z pomocy. W ramach rozwiązań strategicznych należy dążyć do pobudzania i wykorzystywania „uśpionego” potencjału osób i grup dotkniętych problemami społecznymi. Aktywność beneficjentów powinna być traktowana jako swego rodzaju środek terapii oraz droga do zwiększenia potencjału pomocy społecznej w gminie.

Wynika z powyższego, że integralną częścią proponowanych rozwiązań stać się muszą kryteria rozdzielania pomocy uwzględniające możliwości oraz skłonność osób korzystających z instrumentów pomocy społecznej do podejmowania działań na rzecz poprawy własnego losu lub udzielania pomocy innym. W szczególności, na uwagę zasługują w tym kontekście działania kreujące przedsiębiorczość społeczną. Do zasad – wynikających z przedstawionych wcześniej założeń – przyjętych przy formułowaniu oraz użytecznych przy wdrażaniu strategii zaliczyć należy zasady zamieszczone na kolejnym rysunku.

Należy podkreślić, że w Czerwionce-Leszczynach respektowanie przedstawionych zasad jest nie tylko wskazane względami metodologicznymi – wynikającymi z ogólnej wiedzy o problemach społecznych, ale jest także możliwe ze względu na potencjał gminy. Czerwionkę-Leszczyny wyróżnia bowiem:

- zwartość społeczności lokalnych, silne więzi i wspólne tradycyjne wartości łączące mieszkańców poszczególnych miejscowości czy osiedli;
- duża liczba środowisk lokalnych, które są zainteresowane rozwojem swojej gminy, w tym rosnąca aktywność organizacji pozarządowych wspieranych w swoich działaniach przez samorząd lokalny;
- wysoka aktywność instytucji pomocy społecznej, której potwierdzeniem są różnorodne realizowane projekty o wysokiej innowacyjności i szerokim zasięgu społecznym;
- konsekwentne, wielopłaszczyznowe planowanie rozwoju, którego świadectwem są powstające w gminie dokumenty strategiczne oraz programy, w tym np. Lokalny Program Rewitalizacji.

**Predyspozycje
gminy i miasta
Czerwionka-
Leszczyny do
systemowego
rozwiązywania
problemów
społecznych**

Rys. 1. Główne zasady na rzecz kształtowania strategicznego rozwoju społecznego gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny

Zasady strategiczne

Ujmowanie sytuacji społecznej gminy, w tym także problemów społecznych jako swego rodzaju szansy pozwalającej na wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego, zwiększanie stopnia solidarności społecznej, zacieśnianie więzi pomiędzy mieszkańcami, kreowanie relacji międzypokoleniowych osiąganie pozytywnych efektów wychowawczych.

Proponowanie działań synergicznych, stanowiących spójną, wzajemnie wspomagającą się całość, której realizację prowadzi do uzyskania wielowymiarowych efektów.

Formułowanie propozycji zmierzających do aktywizacji możliwie dużej liczby podmiotów i zasobów gminy na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a w konsekwencji niwelowanie ograniczeń budżetowych.

Ograniczanie działań rozwiązujących częściowo problemy społeczne, lecz generujących równocześnie zjawiska apatii, bierności, prowadzących do utrwalania postaw roszczeniowych, w tym rozwijanie wsparcia i pomocy warunkowej kosztem bezwarunkowej

Partnerstwo podmiotów lokalnych w identyfikowaniu i rozwiązywaniu problemów sprzyjające sprawnemu reagowaniu na zmiany.

Dążenie do równowagi pomiędzy rozwiązaniami przynoszącymi poprawę w długim horyzoncie a rozwiązaniami doraźnymi, w tym szybka reakcja blokująca utrwalenie problemu lub wygenerowanie przez problem dalszych negatywnych konsekwencji.

Stosowanie szerokiego spojrzenia przy identyfikacji problemu oraz formułowanie propozycji jego rozwiązania, uwzględniającego nie tylko symptomy, ale przede wszystkim przyczyny zjawiska.

Traktowanie problemów społecznych nie jako problemów indywidualnych - dotyczących pojedyncze osoby lub związane z nimi środowiska, lecz jako problemów całej społeczności lokalnej.

Elastyczne dostosowywanie treści i sposobów wdrażania strategii do zmieniających się warunków - zarówno w gminie, jak i w jej otoczeniu subregionalnym, regionalnym, krajowym i globalnym.

Koncentracja na kluczowych problemach i najefektywniejszych rozwiązaniach pozwalająca na uzyskiwanie najważniejszych efektów dla mieszkańców gminy.

2. Diagnoza sytuacji społecznej gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny

Sytuacja demograficzna gminy

Gmina i miasto Czerwionka-Leszczyny należy do tych, stosunkowo nielicznych ośrodków województwa śląskiego, w których dochodzi do stabilizacji lub nieznacznego wzrostu potencjału ludnościowego, aczkolwiek między rokiem 2013 a 2014 doszło do odwrócenia tej tendencji.

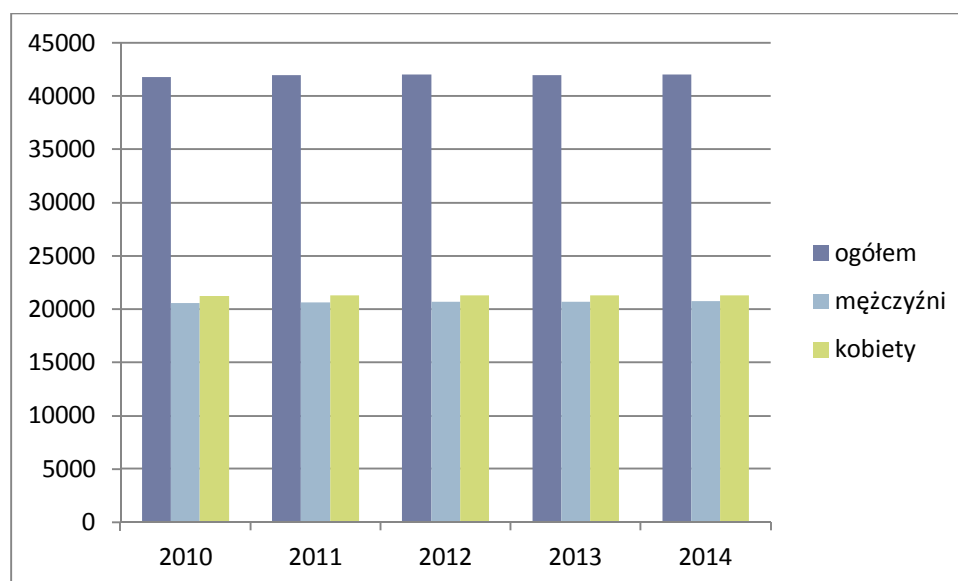
Rozwój demograficzny w badanych latach gmina zawdzięcza dodatniemu przyrostowi naturalnemu. Jego kształtowanie się nie jest regularne i zmienia się w kolejnych latach. Wysoki przyrost naturalny odnotowano w roku 2010. Niepokojące może być zahamowanie dodatniego przyrostu naturalnego w roku 2014, ale nie jest to sytuacja, którą można by już uznać za stałą tendencję.

W badanym okresie występuje stałe zjawisko ujemnego salda migracji. Nie jest to jednak skala, która byłaby waząca dla sytuacji demograficznej gminy. Z gminy odpływa co roku około 400-500 mieszkańców, ale odpływ ten jest w znacznej części kompensowany przez napływ nowych mieszkańców. Śladowe, przynajmniej w oficjalnej statystyce są migracje zagraniczne (ujemne saldo na poziomie sięgającym około 20 osób rocznie).

Sumarycznie, omawiane procesy doprowadziły w latach 2006-2014 do wzrostu liczby mieszkańców w Czerwionce-Leszczynach o kilkaset osób.

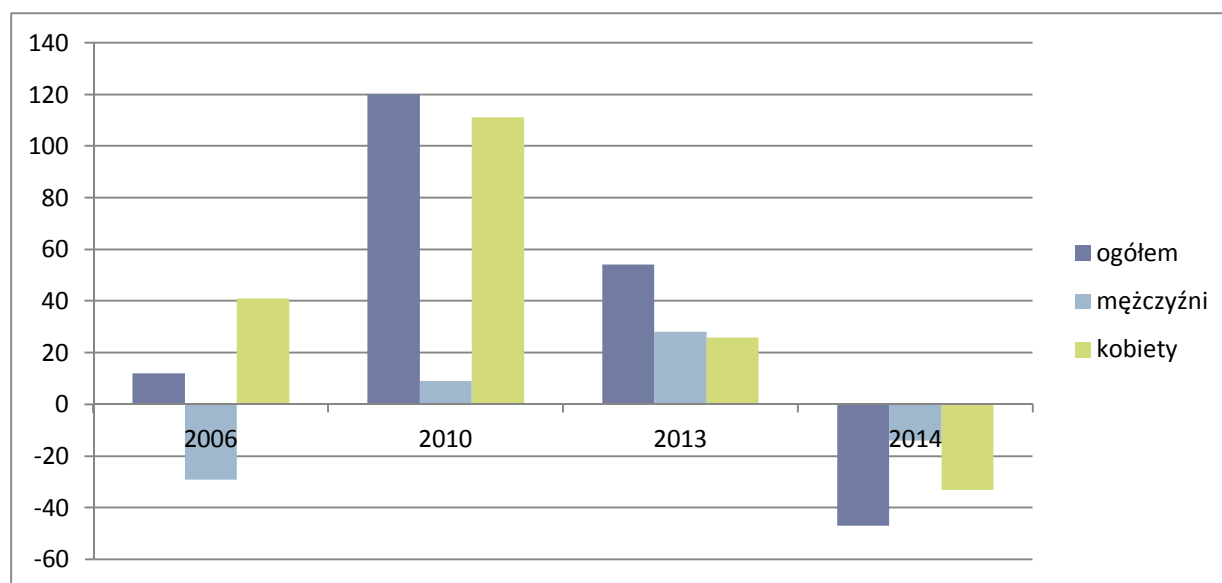
Zmiany w liczbie ludności gminy i miasta Czerwionka- Leszczyny

Wykres 1. Liczba ludności w Czerwionce-Leszczynach według faktycznego miejsca zamieszkania

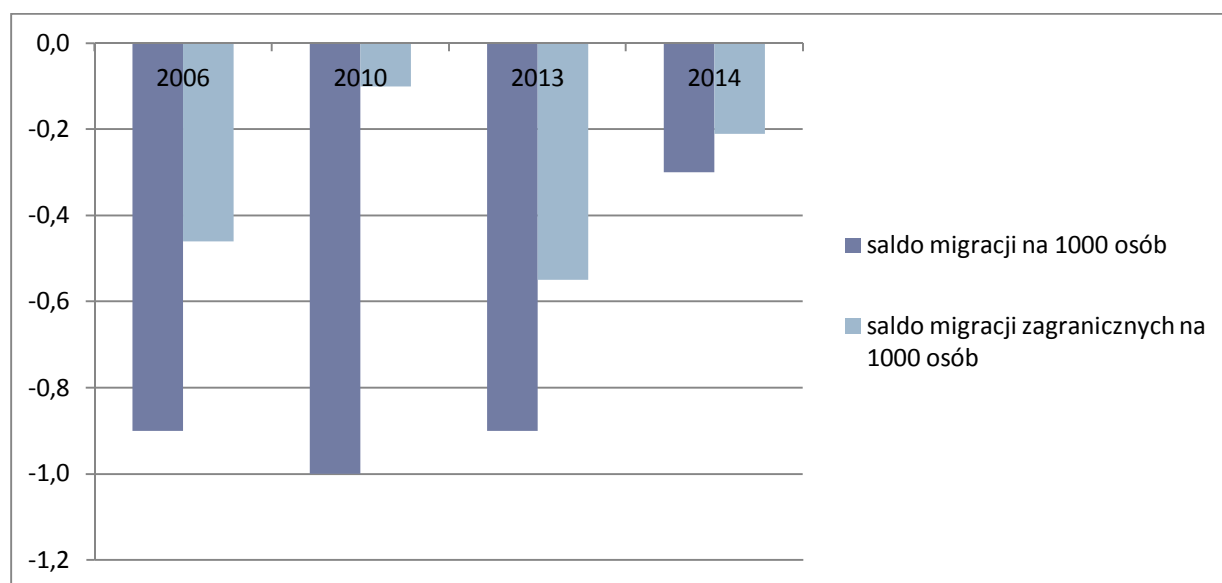
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

Wykres 2. Przyrost naturalny w Czerwionce-Leszczynach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

Wykres 3. Saldo migracji w Czerwionce-Leszczynach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

Pod względem struktury wieku w gminie i mieście 64,3% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym, 18,5% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym, natomiast 17,2% w wieku poprodukcyjnym. Wśród gmin powiatu rybnickiego lepszą sytuacją pod względem liczby osób w wieku produkcyjnym charakteryzują się Jejkowice oraz Łyski z tym, że w gminie Łyski stosunkowo duży odsetek stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym (wyższy

**Struktura wiekowa
mieszkańców
gminy Czerwionka-
Leszczyny**

odsetek aniżeli w Czerwionce-Leszczynach). Należy jednak podkreślić, że w odniesieniu do średniej dla województwa statystyki te wypadają bardzo korzystnie.

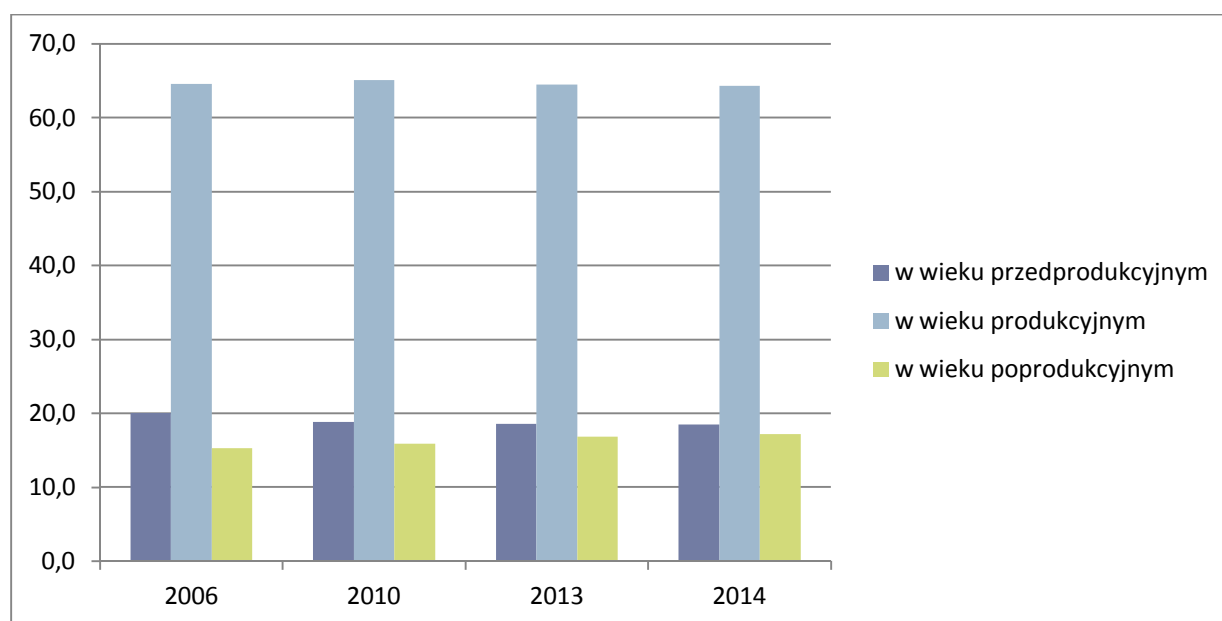
Mimo podanych wartości struktura wiekowa ludności ulega stopniowemu pogorszeniu. Oczywiście, najliczniej reprezentowaną grupą wiekową stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym. Utrzymuje się też przewaga liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Jednak wskaźniki obciążenia demograficznego pokazują proces stopniowego starzenia się społeczeństwa:

- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła od 2006 roku z 23,7 do 26,7,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym wzrosła z 76,1 do 93,2,
- liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła od 2006 roku – na skutek wzrostu odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym – z 54,8 do 55,4.

**Zmiany
wskaźników
obciążenia
demograficznego**

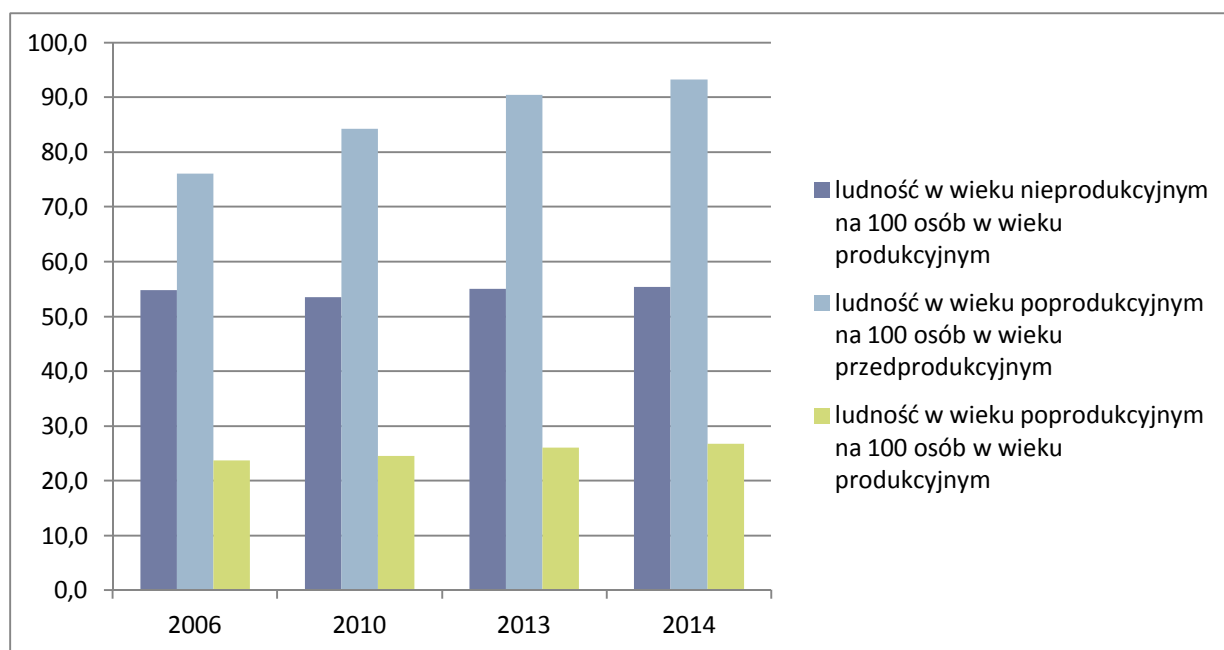
Obecnie wśród mieszkańców gminy i miasta dominują osoby w wieku 25-34 lat oraz 50-59 lat (roczniki tzw. wyżów demograficznych). Patrząc jednak na prognozy dla całego powiatu dla roku 2050 zarysowuje się zdecydowana dominacja osób w wieku 60-69. Wykres struktury wiekowej ulega rozszerzeniu u góry i zwężeniu u dołu, co wskazuje na proces starzenia się społeczeństwa. Proces ten będzie się pogłębiał na co wskazuje prognozowana piramida wieku na rok 2050.

Wykres 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Czerwionce-Leszczynach

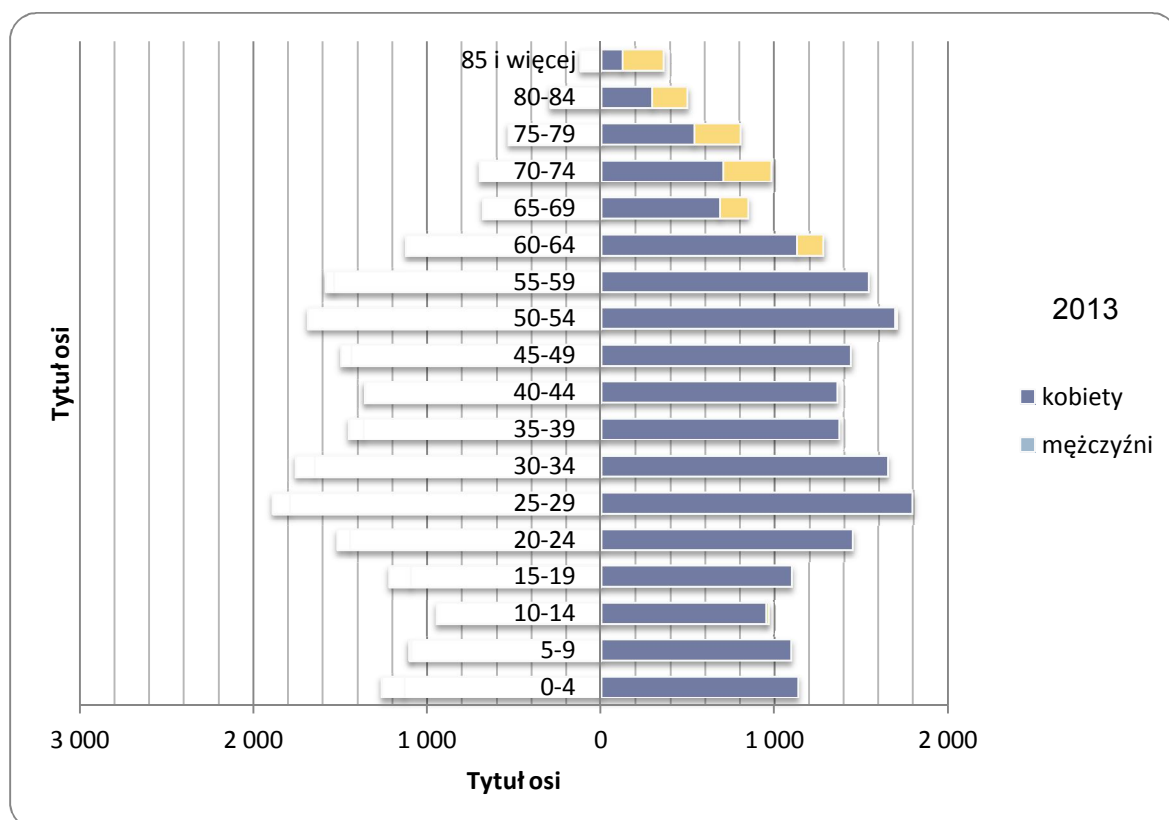
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

Wykres 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Czerwionce-Leszczynach

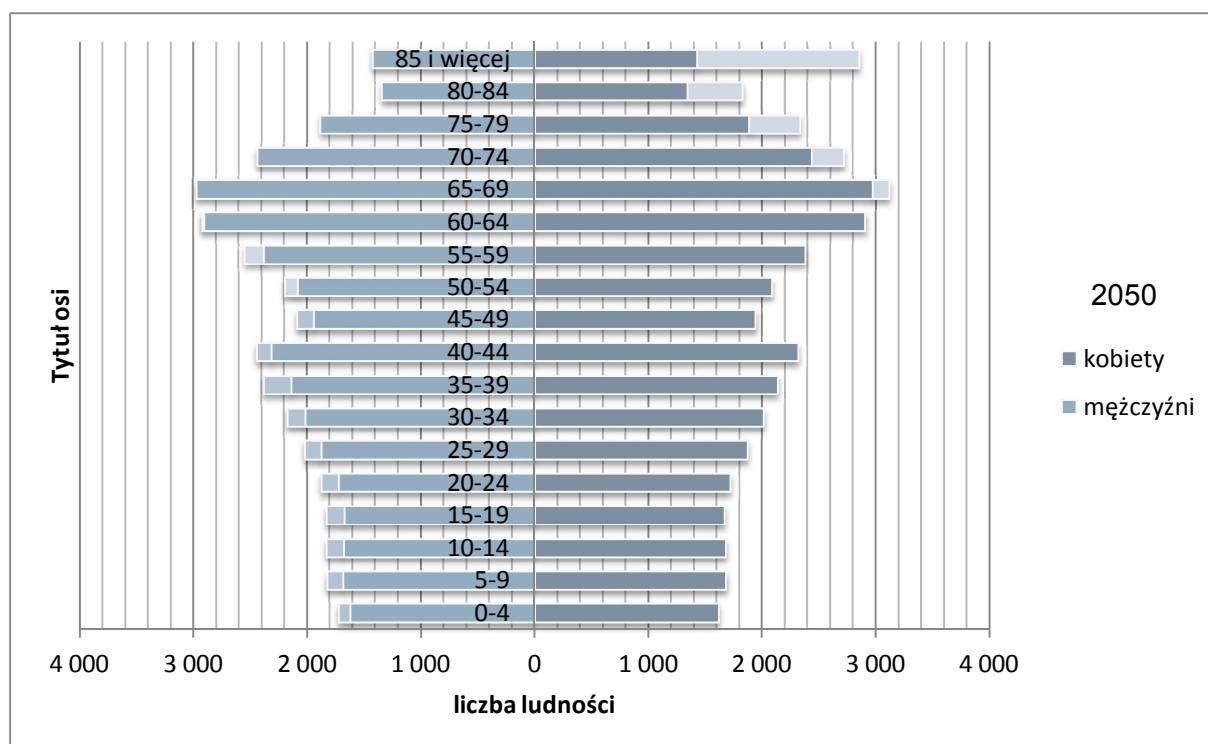
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

Wykres 6. Piramida wieku i płci ludności gminy i miasta Czerwionka-Leszczyna

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

Wykres 7. Piramida wieku i płci ludności gminy i miasta Czerwionka-Leszczyna – prognoza 2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

Konkludując, stwierdzić można, że sytuacja demograficzna gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny jest relatywnie korzystna w stosunku do innych ośrodków – zwłaszcza miejskich – województwa śląskiego. Liczba ludności jest stabilna z niewielką tendencją zniżkową. Wyzwaniem jest jednak zmieniająca się struktura wiekowa, której konsekwencją będzie wzrost zapotrzebowania na różnego rodzaju usługi – tak społeczne, jak i rynkowe – oraz osłabienie potencjału ekonomicznego gminy.

Zmiany sytuacji społecznej gminy ze względu na zmiany demograficzne

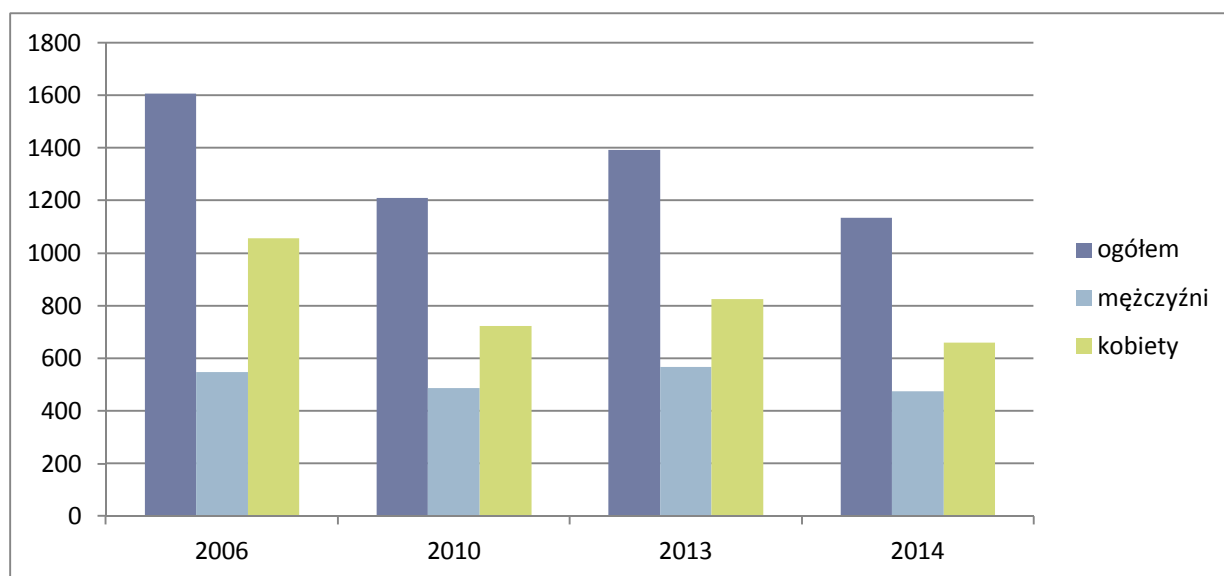
Sytuacja na rynku pracy

W wymiarze ilościowym, sytuacja na rynku pracy gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny ulega systematycznej poprawie. W 2014 roku według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rybniku liczba bezrobotnych w Czerwionce-Leszczynach wyniosła 1135 osób. Była to najniższa wartość jaką zanotowano w ostatnich pięciu latach.

Wśród bezrobotnych dominują kobiety. W 2014 roku stanowiły 58% ogółu bezrobotnych (659 osób). Najwyższy odsetek kobiet wśród osób bezrobotnych zanotowano w 2011 roku (prawie 65%).

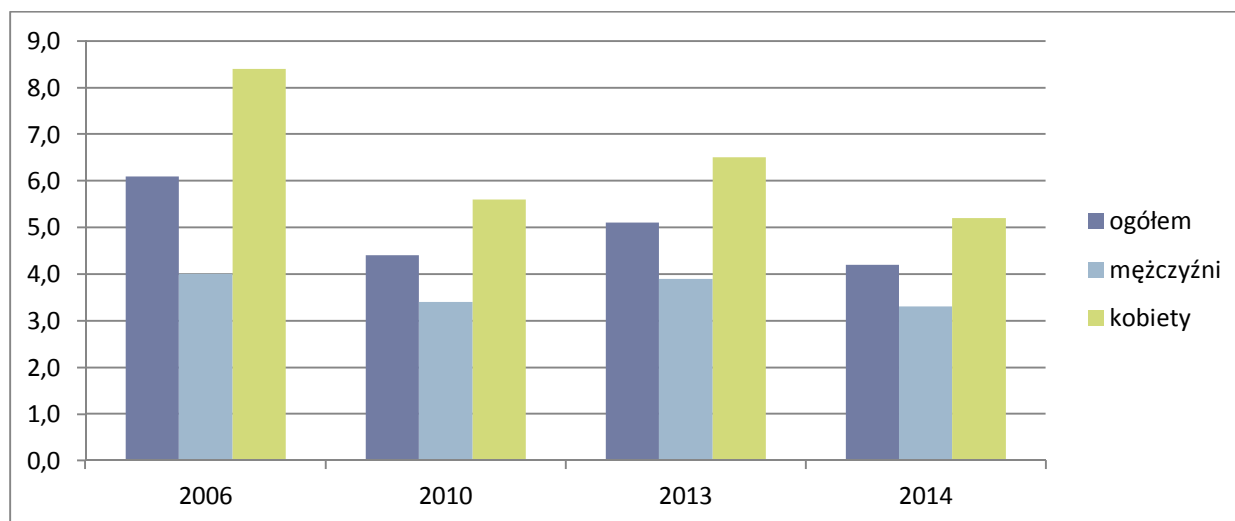
Liczba osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy

Wykres 8. Bezrobotni zarejestrowani wg płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

Wykres 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

W 2014 roku w gminie i mieście Czerwionka-Leszczyny udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 4,2% co było relatywnie wysoką wartością wśród gmin powiatu rybnickiego, lecz stosunkowo niską na tle województwa śląskiego. Wartość ta wyraźnie spada w ostatnich latach. Widoczne jest natomiast duże zróżnicowanie tego wskaźnika między mężczyznami i kobietami – na korzyść mężczyzn, dla których wskaźnik jest znacznie niższy.

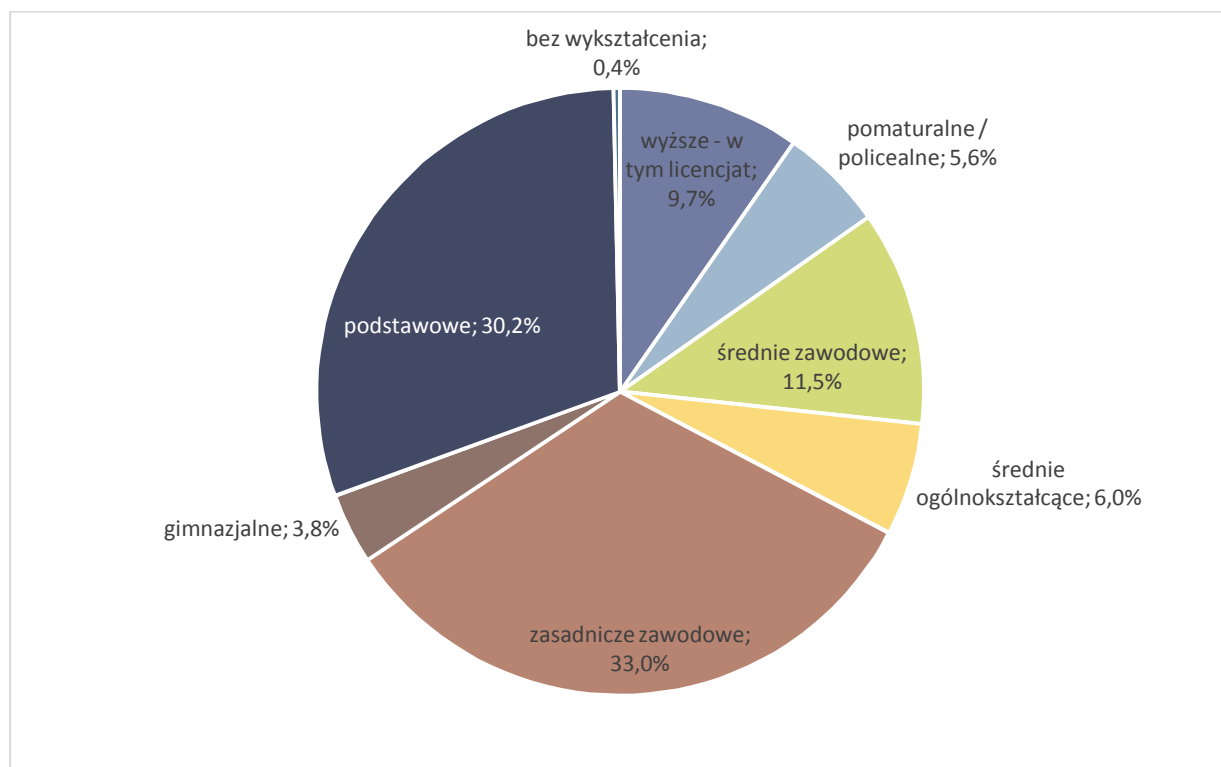
Kształtowanie się wskaźnika pokazuje, że sytuacja na lokalnym rynku pracy ulega poprawie mimo wahań, które np. były widoczne w roku 2013, gdy wskaźnik był nieco wyższy niż w 2010 i 2014 r.

**Udział
bezrobotnych
zarejestrowanych
w liczbie ludności
w wieku
produkcyjnym**

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w gminie dominują osoby z niskim wykształceniem tj. zasadniczym zawodowym (33%) oraz podstawowym (30,2%). Znaczącą grupę stanowią także osoby z wykształceniem wyższym – w 2014 roku stanowiły aż 9,7% ogółu bezrobotnych.

Struktura bezrobocia według wykształcenia

Wykres 10. Struktura bezrobotnych ze względu na wykształcenie w 2014 roku

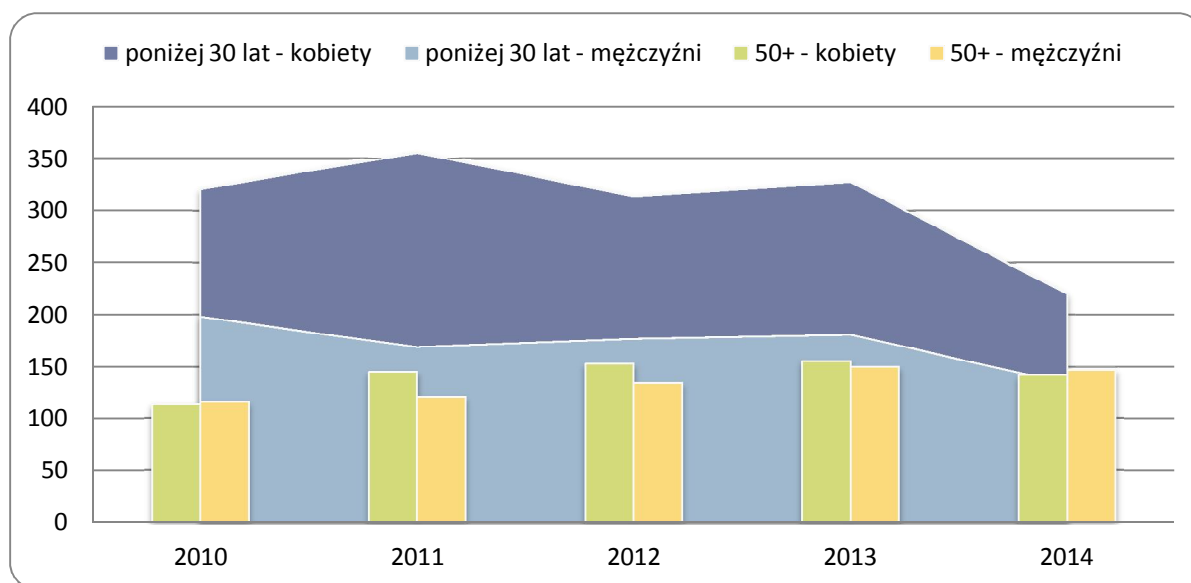

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rybniku.

Grupami o szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby do 30 roku życia oraz osoby powyżej 50 roku życia. Pierwsza ze wskazanych grup w 2014 roku stanowiła 31% (354 osoby) ogółu bezrobotnych, natomiast druga 25,5% (289 osób). W ostatnich latach zauważa się, że ludzie młodzi coraz lepiej radzą sobie na rynku pracy, gdyż ich liczba wśród osób bezrobotnych systematycznie spada. Wpływ na to zjawisko może mieć podniesienie mobilności zawodowej i wiążące się z tym migracje, a także zmniejszanie się populacji ludzi młodych. Odwrotna tendencja zachodzi w przypadku osób starszych – generalnie, za wyjątkiem roku 2013 utrzymuje się stały wzrost liczby bezrobotnych w tej grupie wiekowej. Wśród bezrobotnych w wieku do 30 lat dominują kobiety – w 2014 roku stanowiły one 62% bezrobotnych w tym wieku. W przypadku grupy osób w wieku powyżej 50 roku życia liczba bezrobotnych kobiet i mężczyzn jest bardzo zbliżona – nie widać już tak wyraźnych różnic w zatrudnieniu.

Struktura bezrobocia według wieku

Wykres 11. Struktura bezrobocia według wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rybniku.

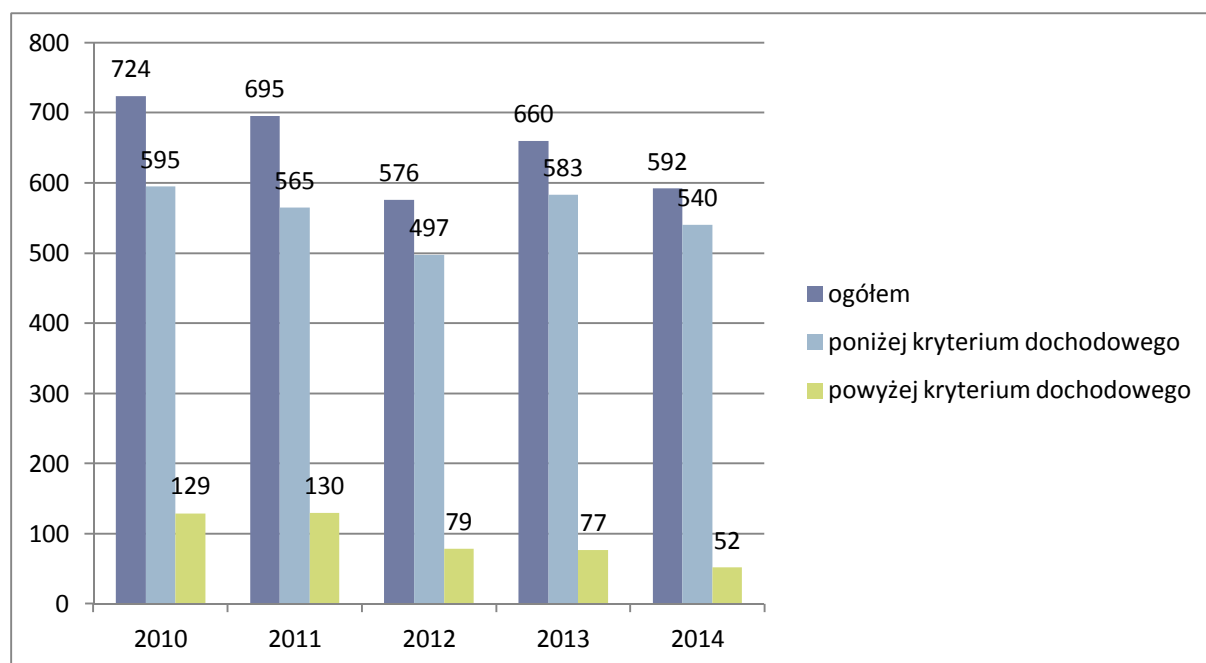
Skala problemów społecznych i pomoc społeczna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku z pomocy społecznej skorzystały 592 gospodarstwa domowe. W ramach tej liczby, prawie 90% tj. 540 gospodarstw spełniało kryterium dochodowe¹ świadczonej pomocy. Liczba gospodarstw domowych, które korzystają z pomocy a ich dochody kształtują się powyżej kryterium na przestrzeni lat maleje (w latach 2010-2014 spadła o ponad połowę). Liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego w stosunku do roku 2010 spadła, jednak zauważa się tutaj pewne wahania w liczbie korzystających. Od roku 2010 do 2012 liczba ta spadała, by wzrosnąć w roku 2013, a następnie w roku 2014 ponownie spaść. Podobne tendencje w czasie dotyczą liczby osób w gospodarstwach domowych, które korzystają z pomocy społecznej. W 2014 roku z pomocy społecznej skorzystały 1274 osoby w gospodarstwach domowych poniżej kryterium dochodowego oraz 142 osoby w gospodarstwach powyżej kryterium dochodowego.

**Gospodarstwa
domowe
korzystające
z pomocy
społecznej**

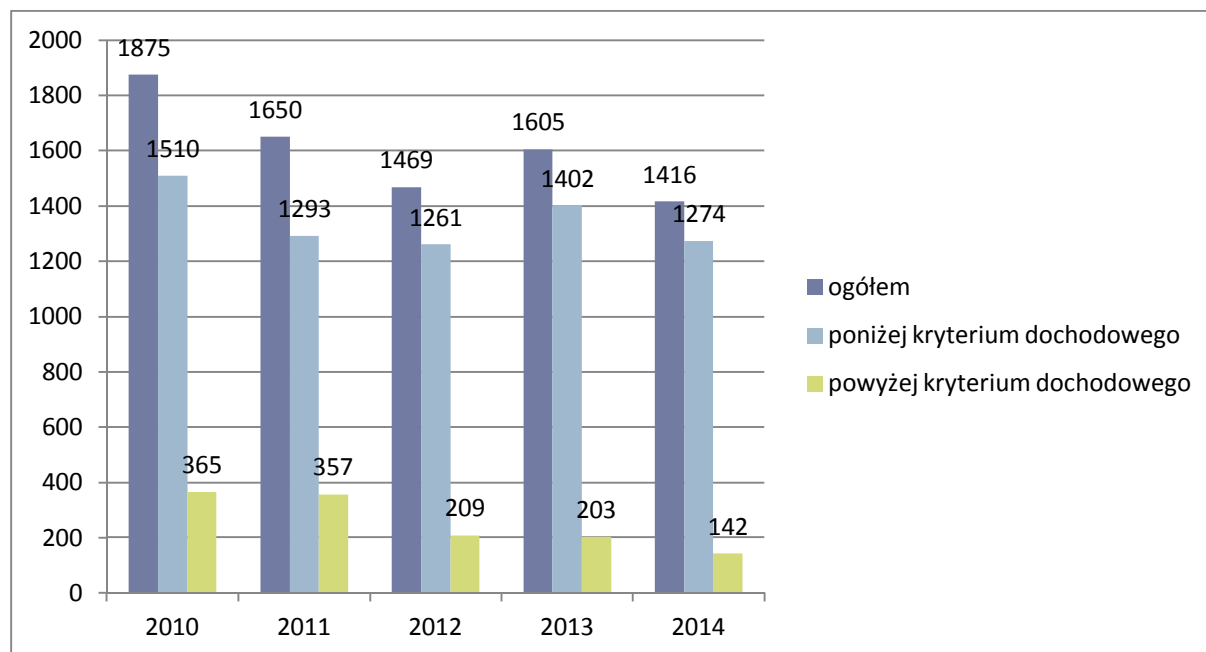
¹ Zbiorowość poniżej kryterium dochodowego oznacza, że dochód na osobę w rodzinie/osobę samotnie gospodarującą nie był wyższy, niż ustalone w ustawie kryterium do uzyskania świadczenia pieniężnego. To kryterium w latach 2008 - 2011 i do 30 września 2012 r. wynosiło dla osoby w rodzinie 351 zł, a dla osoby samotnie gospodarującej 477 zł. Od 1 października 2012 r. to kryterium wynosi odpowiednio: 456 zł i 542 zł. Wyższe kryterium dochodowe obowiązuje w przypadku świadczeń realizowanych nieodpłatnie w ramach Programu Rządowego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania" oraz w ustalanych przez gminy zasadach odpłatności za usługi opiekuńcze.

Wykres 12. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

Wykres 13. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

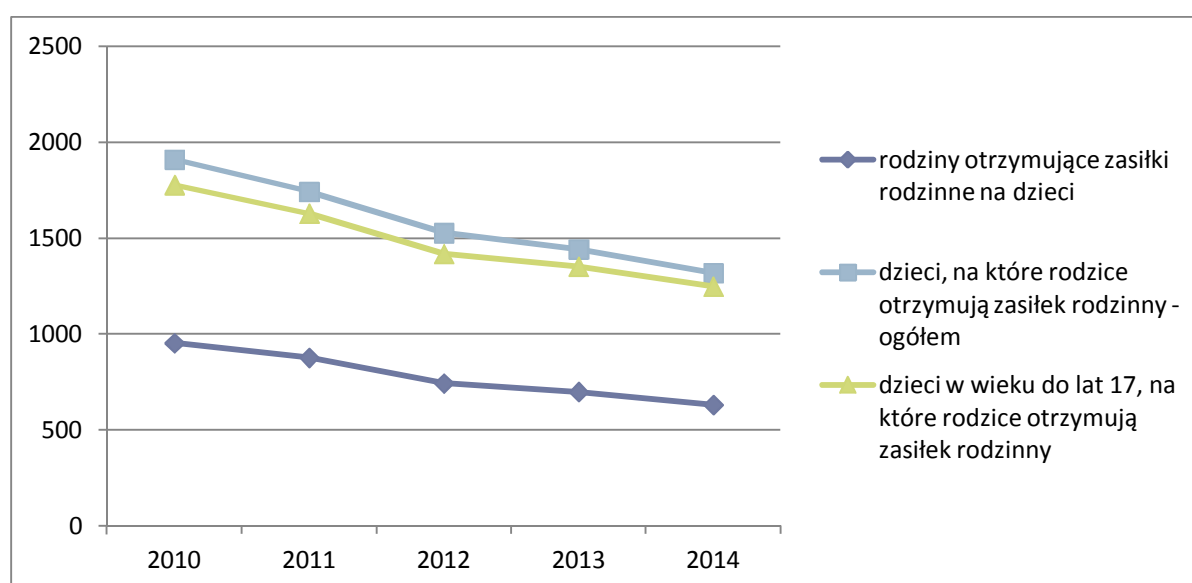
Pewnym zmianom podlega skala i rozkład osób korzystających ze świadczeń rodzinnych. Między rokiem 2010 a 2014 wyraźnie spadła liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych. Dotyczy to zarówno liczby rodzin otrzymujących zasiłki, jak również liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłki. Zmniejszyła się także kwota wypłacanych świadczeń rodzinnych i kwota zasiłków rodzinnych. Wzrosła natomiast kwota zasiłków pielęgnacyjnych.

Tabela 3. Świadczenia rodzinne udzielone w gminie i mieście Czerwionka-Leszczyny

ŚWIADCZENIA RODZINNE		2010	2011	2012	2013	2014
Korzystający ze świadczeń rodzinnych						
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	-	953	877	744	699	632
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	osoba	1910	1742	1527	1442	1318
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	osoba	1777	1628	1419	1352	1248
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	%	22,4	20,6	18,0	17,3	16,0
Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku - ogółem						
kwota świadczeń rodzinnych	tys. zł	6106	6167	5995	5774	5298
kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	tys. zł	3280	2946	2550	2582	2307
kwota zasiłków pielęgnacyjnych	tys. zł	1621	1649	1719	1814	1750

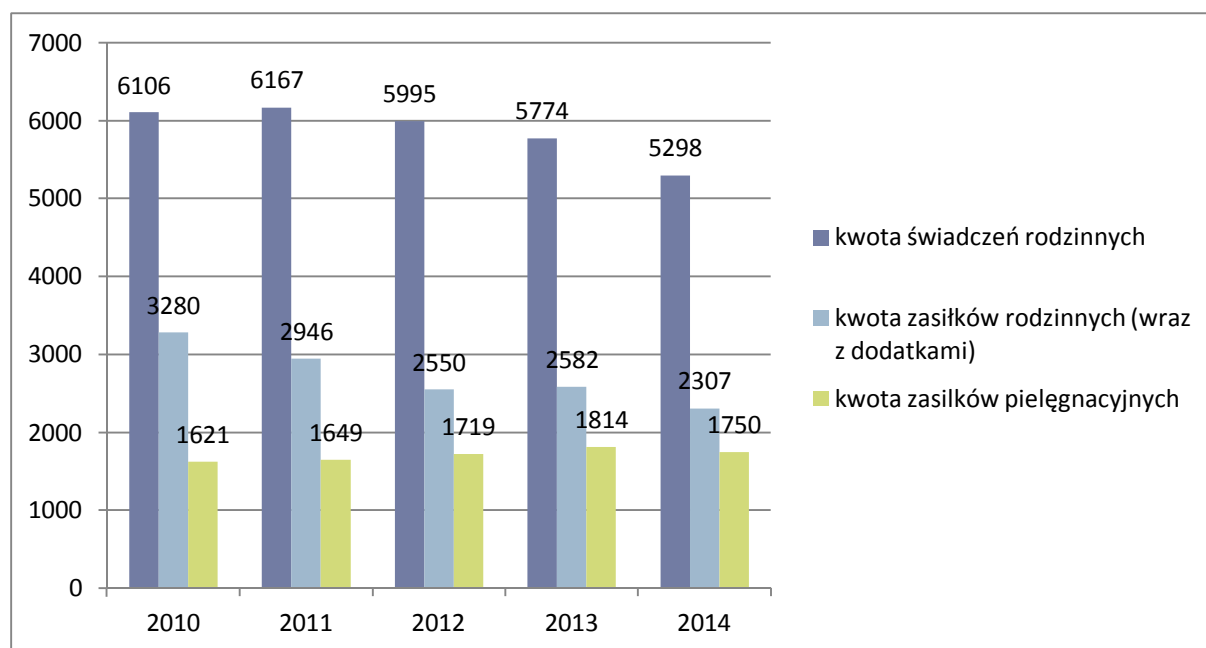
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

Wykres 14. Korzystający ze świadczeń rodzinnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

Wykres 15. Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku – ogółem w tys. zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

W badanym okresie zwiększył się potencjał infrastrukturalny pomocy społecznej w gminie mierzony liczbą miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej. Zwiększający się potencjał koreluje z rosnącymi potrzebami w tym zakresie – liczba dostępnych miejsc jest w pełni wykorzystywana. Wśród mieszkańców placówek wzrasta zarówno liczba osób bezdomnych jak i osób w podeszłym wieku.

**Liczba miejsc
i liczba
mieszkańców
placówek
stacjonarnej
pomocy społecznej**

Tabela 4. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej w Czerwionce-Leszczynach – liczba miejsc i liczba mieszkańców placówek

PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ		2010	2011	2012	2013	2014
placówki (z filiami)	ob.	2	2	2	2	2
miejsca (łącznie z filiami)	msc.	95	91	91	100	108
mieszkańcy (łącznie z filiami)	osoba	92	86	90	100	108
mieszkańcy - osoby bezdomne	osoba	62	56	60	70	78
mieszkańcy - osoby w podeszłym wieku	osoba	30	30	30	30	30
bezdomni w noclegowniach, domach i schroniskach dla bezdomnych	osoba	62	56	60	70	78
miejsca w noclegowniach, domach i schroniskach dla bezdomnych	msc.	65	61	61	70	78
placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej	ob.	-	-	1	1	1
schronisko lub dom dla bezdomnych	ob.	-	-	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

Na terenie Czerwionki-Leszczyn działa Ośrodek Pomocy Społecznej, który posiada 5 placówek zlokalizowanych w Czerwionce, Leszczynach, Bełku, Dębieńsku, Książenicach oraz placówki wsparcia dziennego dla dzieci. Ponadto w gminie i mieście działają następujące zespoły:

Instytucje pomocy społecznej

- Zespół Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zwiększa się także potencjał placówek opieki nad dziećmi i młodzieżą. Dotyczy to w pierwszym rzędzie placówek socjalizacyjnych. Rośnie liczba osób korzystających w roku sprawozdawczym z placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Placówki opieki nad dziećmi i młodzieżą

Tabela 5. Placówki opieki nad dziećmi i młodzieżą w gminie i mieście Czerwionka-Leszczyny

OPIEKA NAD DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ						
		2010	2011	2012	2013	2014
Placówki socjalizacyjne						
placówki socjalizacyjne						
placówki ogółem	ob.	0	1	1	1	1
miejsca ogółem	msc.	0	25	25	25	25
wychowankowie ogółem	osoba	0	24	24	30	23
wychowankowie, dziewczęta	osoba	0	11	7	13	8
wychowankowie, chłopcy	osoba	0	13	17	17	15
wychowankowie w roku sprawozdawczym	osoba	0	47	28	47	32
wolontariusze w roku sprawozdawczym	osoba	0	0	0	0	2
Placówki wsparcia dziennego ogółem						
ogółem						
placówki wsparcia dziennego	ob.	1	1	2	2	2
miejsca całodobowe	msc.	60	80	-	-	-
korzystający (stan w dniu 31.XII)	osoba	-	-	80	150	59
korzystający w roku sprawozdawczym	osoba	183	137	166	190	232
wolontariusze w roku sprawozdawczym	osoba	0	0	0	1	6
miejsca	msc.	-	-	80	80	80

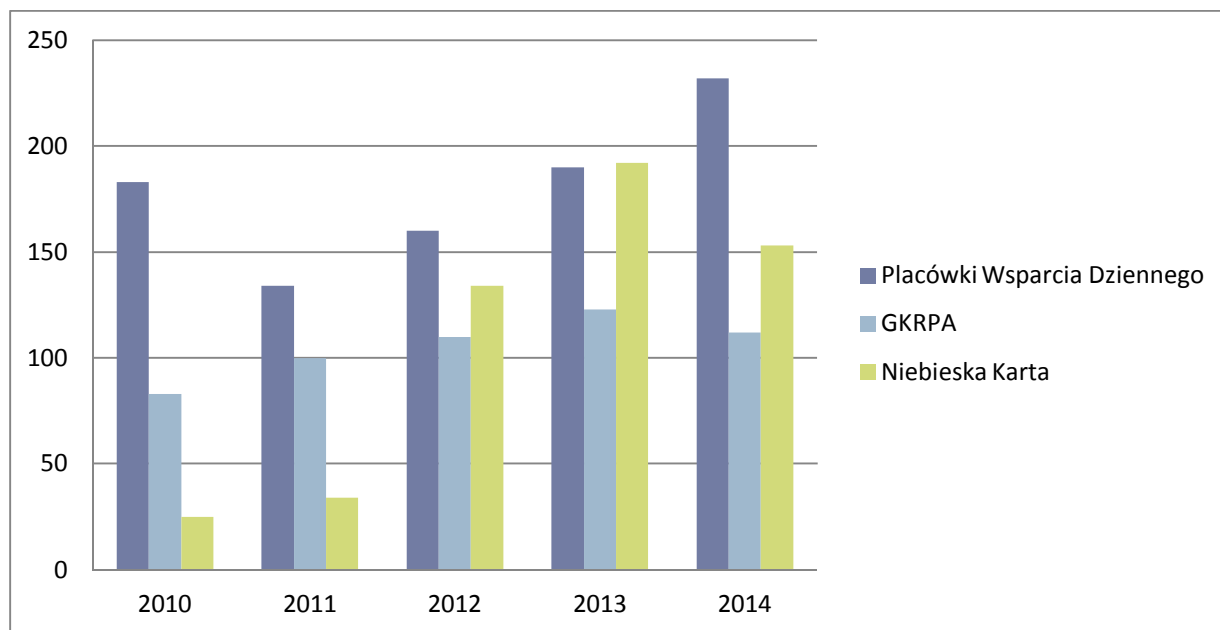
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (BDL – Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny).

W 2014 roku na terenie Czerwionki-Leszczyn pomocą w ramach procedury „Niebieska Karta” objętych było 153 rodzin. Jest to znaczący spadek w stosunku do roku 2013, kiedy tych rodzin było 192, ale więcej niż w stosunku do roku 2012 (134 rodziny).

Zmiany natężenia wybranych problemów społecznych

Tendencję wzrostową do 2013 roku zauważa się w liczbie spraw prowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA). W 2010 roku takich spraw odnotowano 83, natomiast w 2013 roku aż 123. W 2014 roku zaobserwowano nieznaczny spadek liczby spraw o 11 (tj. 112).

Wykres 16. Liczba dzieci objętych pomocą w ramach Placówek Wsparcia Dziennego, liczba spraw GKRPA oraz liczba rodzin objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska Karta” w Czerwionce-Leszczynach w latach 2010-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny.

W poniższej tabeli zaprezentowano syntetyczny zbiór danych odnoszących się do głównych problemów społecznych, które zostały uwzględnione w kolejnych częściach strategii. W ostatniej kolumnie tabeli oceniono poziom zmiany wskaźnika używając następujących oznaczeń:

- ↗ - silny wzrost wskaźnika,
- ↗ - umiarkowany wzrost wskaźnika,
- = - brak istotnej zmiany wskaźnika,
- ↘ - umiarkowany spadek wskaźnika,
- ↘ - silny spadek wskaźnika.

Skala problemów społecznych w gminie i mieście Czerwionka-Leszczyny

W sytuacji gdy zmiana jest oceniana pozytywnie powyższe symbole zaznaczono **kolorem zielonym**, zaś w przypadku, gdy zmiana ma charakter negatywny zaznaczono ją **kolorem czerwonym**. Należy jednak zauważyć, że jest to interpretacja uproszczona. W tabeli dla zobrazowania skali problemów wykorzystuje się przede wszystkim dane prezentujące wielkość pomocy udzielanej grupom problemowym. Ocena zmiany konkretnego wskaźnika nie powinna więc być interpretowana w sposób jednoznaczny jako pozytywna lub negatywna. Może bowiem wynikać zarówno ze zmiany skali problemu, jak również z rozszerzenia lub ograniczenia możliwości działania systemu pomocy społecznej, skuteczniejszej bądź mniej skutecznej identyfikacji osób dotkniętych problemami, zmian kryteriów udzielania pomocy społecznej.

Tabela 6. Syntetyczne zestawienie wskaźników ilustrujących skalę problemów społecznych w gminie i mieście Czerwionka-Leszczyny

Problem społeczny	2012	2014	źródło danych	poziom zmiany wskaźnika
Ubóstwo				
liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na ubóstwo	506	593	Raport OPS ²	↗
liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na ubóstwo	1238	1365	Raport OPS	↗
liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na bezrobocie	414	460	Raport OPS	↗
liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na bezrobocie	1027	1069	Raport OPS	↗
gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego - poniżej kryterium dochodowego	497	540	BDL GUS	↗
osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku - poniżej kryterium dochodowego	1261	1274	BDL GUS	↗
liczba osób, którym udzielono zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia	438	533	Raport OPS	↗
liczba osób korzystających z pomocy w formie posiłków w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	721	641	Raport OPS	↘
w tym dzieci korzystających z pomocy w formie posiłków w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	385	380	Raport OPS	=
Niepełnosprawność				
liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na niepełnosprawność	145	144	Raport OPS	=
liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na niepełnosprawność	335	288	Raport OPS	↘
zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka – liczba świadczeń	3074	2499	Raport OPS	↘↘
zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat – liczba świadczeń	1228	1284	Raport OPS	=
Zaburzenia psychiczne				
liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	Raport OPS	=
Przemoc w rodzinie				
liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na przemoc w rodzinie	7	14	Raport OPS	↗↗
liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na przemoc w rodzinie	25	47	Raport OPS	↗↗
liczba Niebieskich Kart	134	153	OPS	↗
Uzależnienia - alkoholizm				

² Raport pt. „Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2014 dla Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny”

liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na alkoholizm	17	37	Raport OPS	↗↗
liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na alkoholizm	27	55	Raport OPS	↗↗
liczba spraw prowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	110	112	GKRPA	=
Uzależnienia – narkomania				
liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na narkomanię	1	0	Raport OPS	=
liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na narkomanię	3	0	Raport OPS	=
liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w kategorii przestępczość narkotykowa (cały teren działania KMP w Rybniku)	69	100	KMP w Rybniku	↗
Uzależnienia behawioralne				
-	-	-	-	-
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych				
liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	98	139	Raport OPS	↗↗
liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	397	532	Raport OPS	↗↗
Bezdomność				
liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na bezdomność	39	60	Raport OPS	↗
liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na bezdomność	49	68	Raport OPS	↗
bezdomni w noclegowniach, domach i schroniskach dla bezdomnych	60	78	BDL GUS	↗
Demoralizacja młodzieży i przestępczość młodych				
liczba czynów nieletnich w przestępstwach stwierdzonych ogółem (cały teren działania KMP w Rybniku)	1130	355	KMP w Rybniku	↘↘
liczba nieletnich sprawców czynów o znamionach przestępstw (cały teren działania KMP w Rybniku)	389	138	KMP w Rybniku	↘↘
liczba wszystkich wszczętych postępowań przez KP w Czerwionce-Leszczynach	792 (2013 r.)	812	KMP w Rybniku	↗
Problemy dotyczące rodziny				
liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny	34	44	Raport OPS	↗
świadczenia alimentacyjne – liczba osób	374	398	Raport OPS	↗
dodatki mieszkaniowe – liczba gospodarstw domowych	640	740	Raport OPS	↗
Problemy samotnych seniorów				
mieszkańcy placówek stacjonarnej pomocy społecznej - osoby w podeszłym wieku	30	30	BDL GUS	=

Wyniki badania opinii i oczekiwań młodych mieszkańców gminy

W trakcie prac nad strategią wykonano badania wśród młodzieży uczącej się gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny. Uznano, że strategia w możliwie dużym stopniu powinna nawiązywać do oczekiwań tej części mieszkańców, którzy są najbardziej mobilni oraz mogą być najsilniej zainteresowani długofalowymi procesami rozwoju lokalnego. Grupę respondentów badania stanowili uczniowie kształcący się w Zespole Szkół w Czerwionce-Leszczynach. Szczegółowym celem badania było określenie planów edukacyjnych i zawodowych młodych mieszkańców gminy. Problematyka badawcza obejmowała następujące zagadnienia:

- Jak ogólnie młodzież postrzega Czerwionkę-Leszczyny jako miejsce zamieszkania?
- Jakie są plany młodzieży związane z miejscem zamieszkania?
- Jakie są plany młodzieży związane z edukacją?
- Jakie są plany młodzieży związane z karierą zawodową?

Badanie przeprowadzono w oparciu o metodę badań survey'owych – technikę ankiety standaryzowanej, która pozwala na zgromadzenie w krótkim czasie danych porównywalnych, możliwych do objęcia analizą ilościową. Łącznie w badaniu uczestniczyły 62 osoby. Grupa była zróżnicowana ze względu na płeć (65,6% stanowiły kobiety, a 34,4% – mężczyźni), czas zamieszkiwania w gminie (77,4% badanych zamieszkuje na terenie Czerwionki-Leszczyn od co najmniej dziesięciu lat) oraz miejsce zamieszkania (największą grupę stanowiła młodzież z Bełku - 22,6%, a następnie z Czerwionki - 17,7% oraz Leszczyn - 11,3% i Dębieńska - 9,7%).

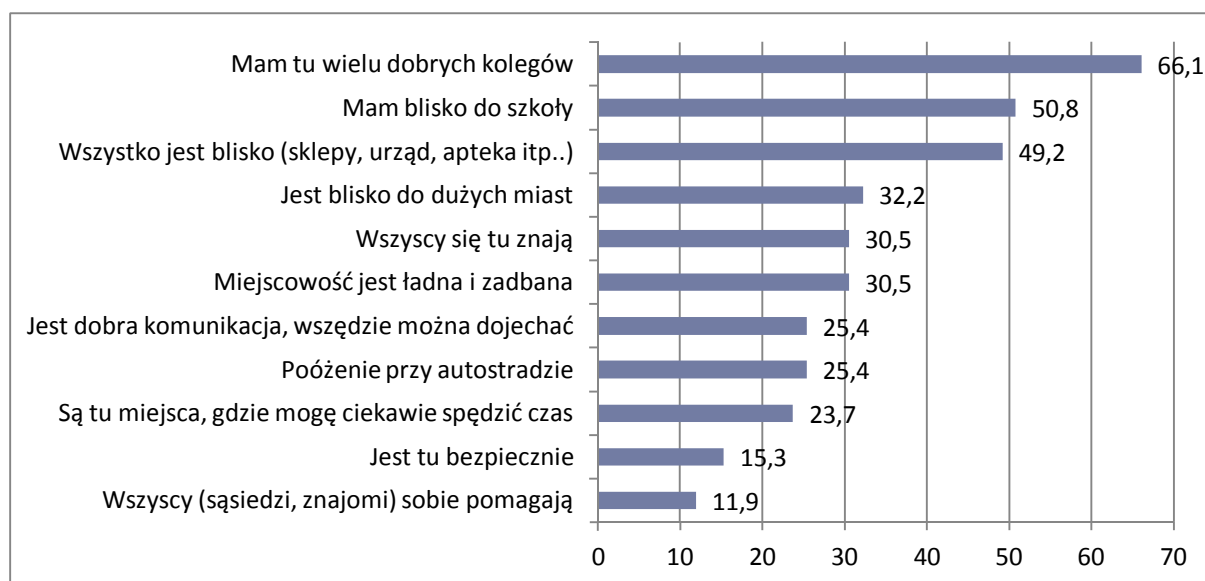
Jednym z celów badania było uzyskanie informacji dotyczących opinii młodzieży na temat Czerwionki-Leszczyn jako miejsca zamieszkania. Badanych poproszono o wskazanie czynników, które uznają za atuty lub słabości gminy.

Za najistotniejszy atut badani uznali grupę rówieśniczą, której posiadanie na terenie Czerwionki-Leszczyn wskazało 66,1% respondentów. Przewagi tej odpowiedzi nad pozostałymi można było oczekiwać, biorąc pod uwagę wiek ankietowanych i charakterystyczną dla niego ważną rolę rówieśników jako punktu odniesienia i autorytetu. Istotne dla ankietowanych osób były także atuty związane z wielkością miejscowości, niewielką odległością do szkoły i innych miejsc (np. sklepów, urzędów, ośrodków zdrowia). Pozostałe kwestie ważne były dla mniej niż co trzeciego respondenta. Najmniej pozytywnych ocen otrzymały kwestie związane z bezpieczeństwem – jedynie 15,3% ankietowanych wskazało, że ich zdaniem na terenie Czerwionki-Leszczyn jest bezpiecznie. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku oceny więzi społecznych i funkcjonowania nieformalnych sieci samopomocy – jedynie 11,9% respondentów wskazało, że ich zdaniem atutem miejscowości jest to, że członkowie lokalnych społeczności (sąsiedzi, znajomi) wzajemnie sobie pomagają.

Zakres badania

Opinie młodzieży o Czerwionce- Leszczynach - atuty

Wykres 17. Atuty Czerwionki-Leszczyn w opinii młodzieży (%)

Źródło: badanie własne, N = 59; badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

W pytaniu o negatywne cechy Czerwionki-Leszczyn, młodzież skupiała się – co wydaje się oczywiste – na wyrażaniu swoich własnych potrzeb. Najczęściej wskazywaną kwestią była niewystarczająca liczba rozrywek, jakie oferuje młodzieży Czerwionka-Leszczyn – takiej odpowiedzi udzieliło 64,5% badanych. Niewiele mniej (59,7%) wskazało natomiast, że ich zdaniem nie ma wystarczającej ilości miejsc, w których młodzież mogłaby spędzać wolny czas. Zdaniem prawie jednej czwartej badanych (24,2%) na terenie Czerwionki-Leszczyn jest zbyt spokojnie i „nic się nie dzieje”.

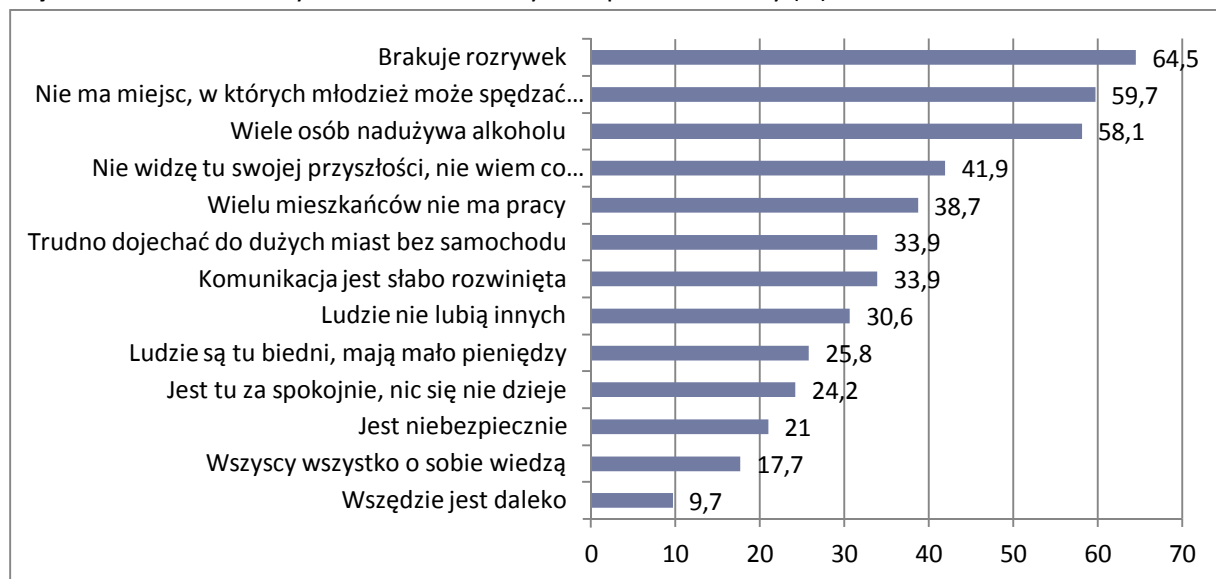
Młodzież dostrzega i negatywnie odnosi się także do obecnych na terenie badanej gminy problemów społecznych – ponad połowa respondentów (58,1%) wskazała jako najbardziej negatywne czynniki problem alkoholizmu mieszkańców, 38,7% na bezrobocie, a 25,8% – na ubóstwo mieszkańców. Zdaniem co piątego ankietowanego (21%) na terenie Czerwionki-Leszczyn jest niebezpiecznie. Ogólnie brak perspektyw dla siebie na terenie miejscowości zadeklarowało 41,9% badanych.

Niezadowolonych z kwestii komunikacyjnych było 33,9% respondentów – taka ilość wskazała na słabo rozwiniętą sieć komunikacyjną, jak również fakt, że do większych miast trudno ich zdaniem dojechać bez samochodu. Niemal co dziesiąty badany (9,7%) stwierdził, że jego zdaniem wszędzie jest daleko.

Problem zamknięcia społeczności lokalnej na innych czy nietolerancji (dotyczące np. osób z innych miejscowości, innego wyznania) wskazało 30,6% badanych. Negatywną dla 17,7% respondentów kwestią jest fakt, związany ze stosunkowo niewielkim rozmiarem miejscowości – że „wszyscy się znają i wszystko o sobie wiedzą”.

Opinie młodzieży o Czerwionce- Leszczynach - słabości

Wykres 18. Słabe strony Czerwionki-Leszczyn w opinii młodzieży (%)

Źródło: badanie własne, N = 62; badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Podczas badania analizie poddano plany młodych mieszkańców Czerwionki-Leszczyna dotyczące miejsca zamieszkania po ukończeniu edukacji. Prawie połowa badanych (41,4%) nie była w stanie określić, czy po zakończeniu nauki będą mieszkać na terenie gminy. Respondenci, którzy po zakończeniu nauki planują zostać w gminie stanowili 31% badanych, z czego zdecydowane stanowisko w tej sprawie wyraziło 8,6% respondentów.

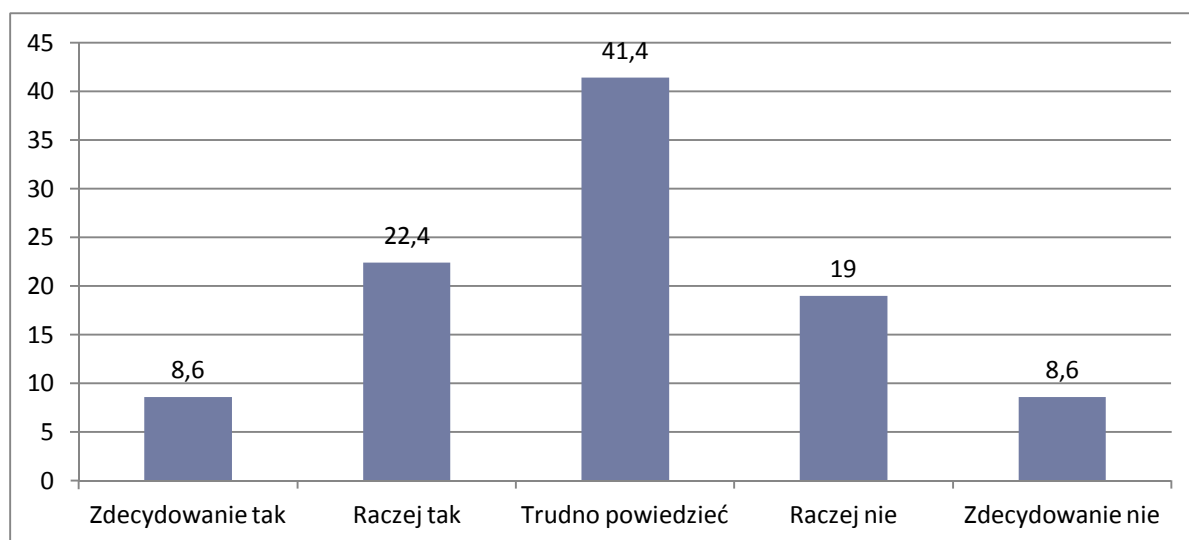
Plany młodzieży dotyczące miejsca zamieszkania

Młodzież, która po zakończeniu edukacji raczej nie planuje pozostać w Czerwionce-Leszczynie stanowiła 19% badanych. Zdecydowane stanowisko w tym temacie przedstawiło 8,6% respondentów.

Respondentów poproszono o wskazanie powodów, dla których chcą pozostać w Czerwionce-Leszczynie. Grupa, która udzieliła odpowiedzi na to pytanie nie była liczna. Młodzież najczęściej wskazywała na kilka powodów – najczęściej na posiadanie na terenie gminy przyjaciół i rodziny. Młodzi mieszkańcy twierdzili, że w pobliżu gminy można znaleźć pracę. Za atut miejscowości uznali także bliskość wielu punktów użyteczności publicznej (szkoły, sklepy, ośrodki zdrowia). Młodzież chcąc mieszkać w Czerwionce-Leszczynie oceniła swoją miejscowość jako ładną i bezpieczną.

Również tych respondentów, którzy zadeklarowali, że nie chcą mieszkać w Czerwionce-Leszczynie zapytano o powody takiego stanowiska. Najczęściej kierowali się oni troską o swoją przyszłość – twierdzili, że nie wiedzą czym mogliby się tu zajmować. Kolejnym często wskazywanym powodem były utrudnienia w dostępie do szkół czy miejsc pracy znajdujących się poza miejscowością, a także wąska oferta edukacyjna. Młodzież wskazywała również, że nie odpowiada im specyfika miejscowości „tutaj wszyscy się znają i wszystko o sobie wiedzą”. Wśród powodów wymieniano także niskie poczucie bezpieczeństwa, a także nadużywanie alkoholu przez mieszkańców.

Wykres 19. Plany dotyczące pozostania w miejscu zamieszkania młodzieży (%)

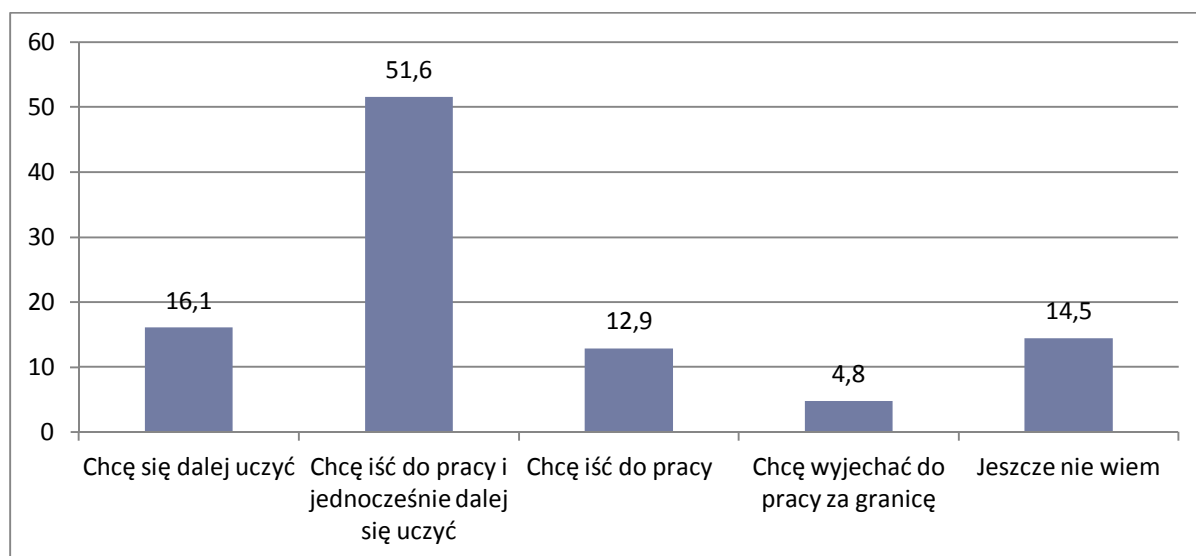
Źródło: badanie własne, N = 58

W badaniu poddano także analizie plany młodzieży dotyczące dalszej edukacji. Ponad połowa badanych (51,6%) deklaruowała zamiar kontynuowania edukacji, ale jednocześnie zamiar podjęcia pracy. Na chęć dalszej nauki przy jednoczesnym braku planów zawodowych wskazało 16,1% badanych. Kolejna grupa (12,9%) zadeklarowała chęć podjęcia pracy i brak zamiaru kontynuowania edukacji, a 4,8% – chęć wyjazdu do pracy za granicę. Aż 14,5% badanych nie potrafiło określić jednoznacznie swoich dalszych planów.

Plany edukacyjne i zawodowe młodzieży

Największa grupa uczniów zadeklarowała chęć podjęcia dalszej nauki w kierunku nauk humanistycznych i społecznych – wskazywano m.in. na psychologię, pedagogikę, filozofię, socjologię i ekonomię. W dalszej kolejności wskazywano na kształcenie w kierunkach technicznych, m.in. w zakresie górnictwa. Na pozostałe kierunki wskazywały pojedyncze osoby.

Wykres 20. Plany edukacyjne młodzieży (%)

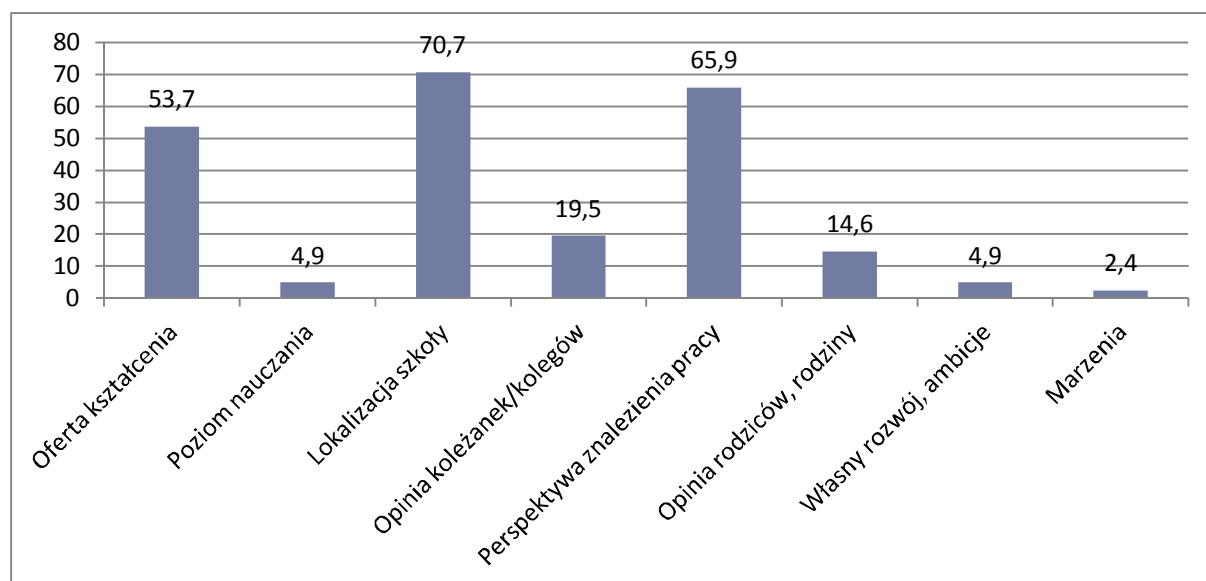

Źródło: badanie własne, N = 62

Największe znaczenie przy wyborze szkoły, w której osoby badane chciałyby podjąć dalszą naukę ma lokalizacja – na czynnik ten wskazało 70,7% uczniów. Nieco rzadziej (65,9%) badani deklaruwali, że będą się kierowali perspektywą znalezienia pracy. Trzecim czynnikiem wskazywanym jako istotny okazała się oferta kształcenia (53,7%). Opinia innych osób o danej szkole była istotna dla mniejszej grupy uczniów – 19,5% twierdziło, że weźmie pod uwagę opinie kolegów i koleżanek, a 14,6% – opinie rodziców i rodziny. Wysoki poziom nauczania został wskazany przez niespełna 5% badanych.

Czynniki wpływające na wybór szkoły

Wykres 21. Czynniki decydujące o wyborze szkoły/uczelni (%)

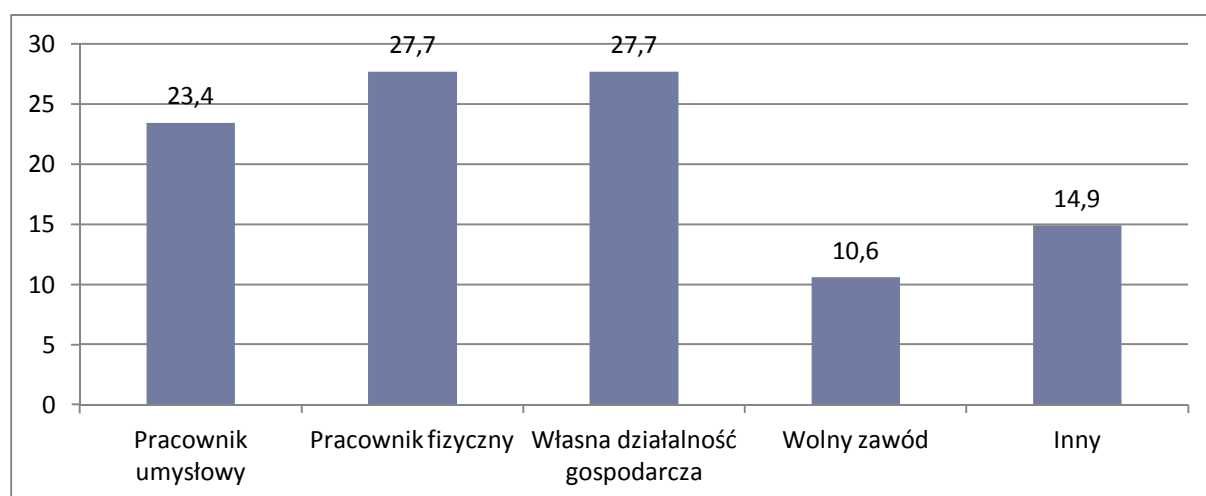

Źródło: badanie własne, N = 41; badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Deklaracje uczniów na temat pracy zawodowej, jaką chcieliby podjąć, okazały się zróżnicowane. Najczęściej wskazywali oni, że zamierzają pracować fizycznie lub prowadzić własną działalność gospodarczą (po 27,7% badanych). Nieco mniejsza grupa (23,4%) zadeklarowała chęć podjęcia pracy umysłowej. Co dziesiąty badany twierdził, że chciałby wykonywać wolny zawód.

Plany młodzieży dotyczące rodzaju pracy zawodowej

Wykres 22. Plany młodzieży dotyczące rodzaju pracy zawodowej (%)

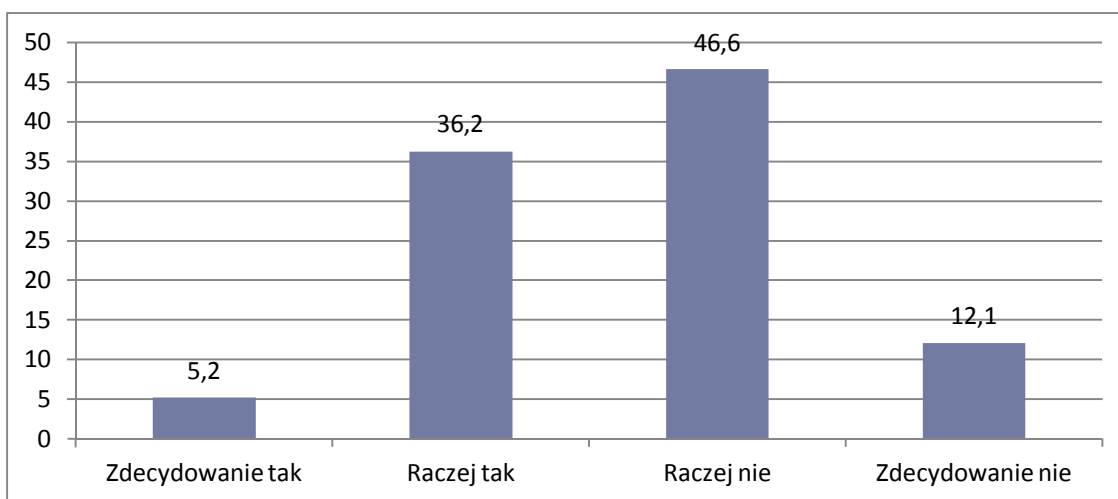

Źródło: badanie własne, N = 47; badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Badana młodzież była również pytana o kwestie związane z poszukiwaniem pracy po zakończeniu edukacji. Aż 58,7% badanych nie zamierza podejmować działań związanych z poszukiwaniem pracy na terenie gminy Czerwionka-Leszczyny (odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”). Tylko co dwudziesty badany uczeń jest zdecydowany na poszukiwanie pracy na terenie gminy (odpowiedź „zdecydowanie tak”). Nieco ponad 1/3 respondentów rozważa możliwość poszukiwania zatrudnienia w Czerwionce-Leszczynach („raczej tak”).

Aktywność młodzieży w poszukiwaniu pracy

Wykres 23. Zamiar poszukiwania pracy na terenie Czerwionki-Leszczyn (%)

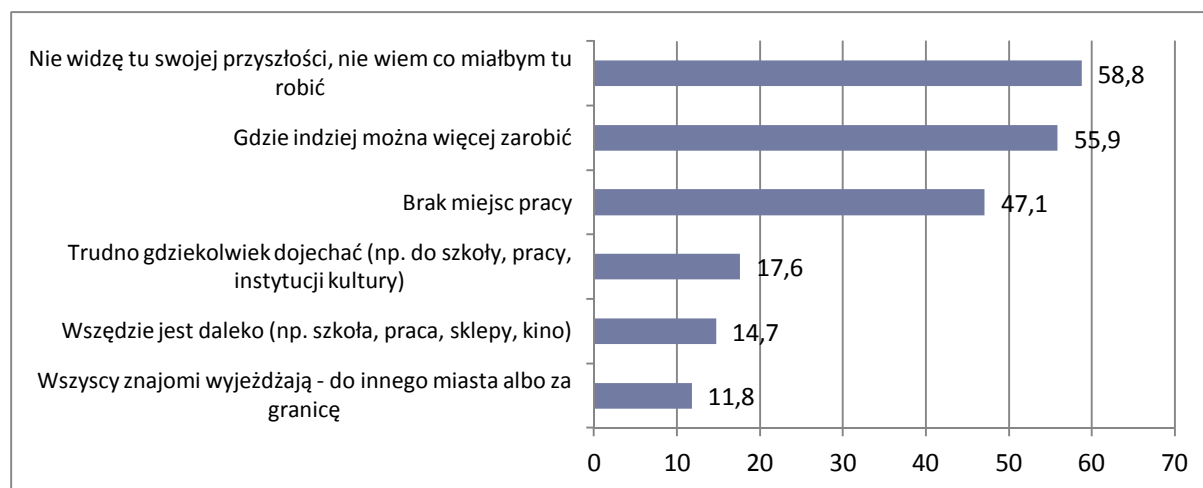

Źródło: badanie własne, N = 58

Respondenci byli pytani o powody poszukiwania pracy poza miejscem zamieszkania. Ponad 58% respondentów nie wiąże swojej przyszłości z gminą. Ponad połowa badanych (52,8%) uznała, że „gdzie indziej można więcej zarobić”. Kolejne 47,1% respondentów twierdziło, że w Czerwionce-Leszczynach brakuje miejsc pracy. Dla prawie co piątego badanego niezamierzającego szukać pracy na terenie Czerwionki-Leszczyn przeszkodą są dojazdy („trudno gdziekolwiek dojechać”) oraz odległości do pokonania („wszędzie jest daleko”).

Powody poszukiwania pracy poza Czerwionką- Leszczynami

Wykres 24. Powody poszukiwania pracy poza Czerwionką-Leszczynami

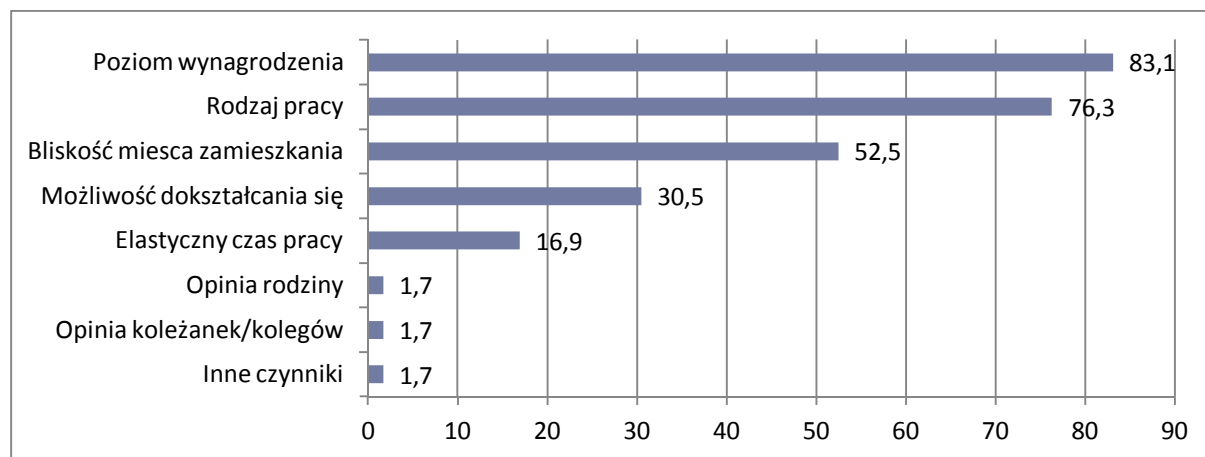

Źródło: badanie własne, N = 34; badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Badani uczniowie wskazywali także najistotniejsze, ich zdaniem, czynniki decydujące o wyborze miejsca pracy. W opinii uczniów o wyborze miejsca pracy decyduje przede wszystkim poziom wynagrodzenia (83,1% wskazań), który jest nawet ważniejszy niż rodzaj wykonywanej pracy (76,3% wskazań). Co drugi badany zwracał uwagę na bliskość miejsca pracy i miejsca zamieszkania, a co trzeci na możliwość dokończenia się. Opinia znajomych czy członków rodziny nie ma decydującego znaczenia przy wyborze pracy: tylko 1,7% badanych uznało, że takie opinie mają dla nich kluczowe znaczenia. Jako inny czynnik wskazano „zapewnienie sobie i rodzinie godnej przyszłości”.

Czynniki decydujące o wyborze miejsca pracy

Wykres 25. Czynniki decydujące o wyborze miejsca pracy

Źródło: badanie własne, N =59; badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Analiza opinii młodzieży mieszkającej i uczącej się w gminie wskazuje na znaczące rozbieżności w ocenie sytuacji i perspektyw funkcjonowania w Czerwionce-Leszczynach. Gmina posiada szereg zalet charakterystycznych dla małych ośrodków. Równocześnie jednak, skala gminy pociąga za sobą typowe ograniczenia, które przez młodzież są oceniane jako słabości. Uzyskane wyniki badań pozwalają na sformułowanie następujących wyzwań stojących przed lokalną polityką społeczną w kontekście podtrzymania kapitału społecznego gminy:

Opinie i postawy młodzieży a perspektywy sytuacji społecznej gminy

- uatrakcyjnienie oferty czasu wolnego adekwatnie do oczekiwań młodzieży,
- tworzenie warunków dla usamodzielniania młodzieży,
- podnoszenie jakości miejsc pracy, w szczególności dla absolwentów wchodzących na rynek pracy,
- rozwijanie udogodnień pozwalających młodym mieszkańcom rozwijać swoje przedsiębiorcze pomysły,
- budowanie pozaekonomicznych aspiracji młodych mieszkańców oraz ich zdolności do samorozwoju,
- wykorzystanie silnych relacji łączących młodych ludzi z gminą i swoimi rówieśnikami dla podnoszenia ich aktywności i zatrzymania w gminie,
- poszerzenie informacji o możliwościach rozwoju dostarczanych młodym ludziom w gminie.

3. Uwarunkowania zmian sytuacji społecznej – analiza SWOT

W oparciu o istniejące w mieście analizy oraz inne programy, a także konsultacje opracowano analizę SWOT. W jej ramach wskazano czynniki wpływające na osiągnięcie celów strategii³. Czynniki podzielono – zgodnie z tradycyjnym ujęciem charakterystycznym dla analizy SWOT – na cztery grupy:

Uwarunkowania w ujęciu analizy SWOT

- siły – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- słabości – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- szanse – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną miasta,
- zagrożenia – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną miasta.

Tabela 7. Analiza SWOT sytuacji społecznej gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny

Siły	Słabości
S1. Silne więzi łączące mieszkańców w dzielnicach i sołectwach stanowiące podstawę trwałych relacji w społeczności lokalnej.	W1. Stopniowa zmiana struktury wiekowej lokalnej populacji i spadek udziału roczników w wieku przedprodukcyjnym.
S2. Brak istotnych antagonizmów między mieszkańcami.	W2. Niski poziom zaangażowania części mieszkańców w oddolne inicjatywy (dotyczy zwłaszcza osób młodych).
S3. Utrzymywanie się silnych więzi rodzinnych stanowiących podstawę harmonijnego rozwoju społecznego.	W3. Niewystarczający udział mieszkańców w inicjatywach podejmowanych przez organizacje sektora pozarządowego.
S4. Silna ślaska tożsamość mieszkańców stanowiąca spoiwo społeczności lokalnej - homogeniczność kulturowa, wspólnota tradycji.	W4. Odptyw części mieszkańców, zwłaszcza tych o wysokiej mobilności zawodowej do innych ośrodków miejskich w regionie i w Europie,
S5. Aktywne środowiska lidarskie w gminie i poszczególnych miejscowościach.	W5. Rozwarstwienie ekonomiczne społeczeństwa.
S6. Aktywność organizacji pozarządowych mogących się zaangażować w usuwanie problemów społecznych lub przyczyn ich powstawania.	W6. Wymagająca poprawy oferta edukacyjna dostępna w mieście i gminie; mała ilość nowoczesnych kierunków kształcenia; deficyt oferty kształcenia ustawicznego.
S7. Stosunkowo dobrze rozwinięta infrastruktura dla społeczeństwa obywatelskiego.	W7. Niezgodności między kwalifikacjami części mieszkańców a zmieniającymi się potrzebami rynku pracy – znaczący odsetek

³ Część przytoczonych czynników została zaczerpnięta z przyjętej w roku 2014 strategii rozwoju gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny.

S8. Współpraca sektora samorządowego i obywatelskiego – dobre kontakty, finansowe wspieranie inicjatyw społecznych. S9. Wzrost aspiracji zawodowych młodych mieszkańców miasta. S10. Rozbudowane zaplecze edukacyjne tworzące warunki dla doskonalenia kapitału ludzkiego. S11. Pozytywne cechy kapitału ludzkiego związane z zachowanym śląskim etosem pracy. S12. Istotna rola kościoła katolickiego w działaniach na rzecz rozwoju społeczno-kulturalnego miasta. S13. Sformułowanie i wdrażanie w mieście licznych strategii, planów, programów wspomagających rozwój społeczno-ekonomiczny i wspomagających rozwiązywanie problemów społecznych. S14. Znacząca powierzchnia niezabudowanych terenów zielonych sprzyjająca realizacji funkcji rekreacyjnych. S15. Istotny potencjał kadrowy instytucji zajmujących się problemami społecznymi w mieście – planowanie działalności, podejmowanie nowych projektów, poświęcenie swojej pracy, wysokie kwalifikacje, chęć ciągłego podnoszenia swoich umiejętności. S16. Doświadczenia w realizacji projektów z EFS wzmacniających kwalifikacje mieszkańców.	mieszkańców miasta z wykształceniem podstawowym i zawodowym. W8. Niski poziom udogodnień dla rozwoju „młodej” przedsiębiorczości. W9. Zły stan techniczny komunalnych budynków mieszkalnych. W10. Wzrost intensywności problemów społecznych oraz pojawianie się problemów dotychczas nieobecnych lub występujących śladowo w małych społecznościach. W11. Duża liczba ludzi ubogich i postępujący proces pauperyzacji pewnych części społeczeństwa miasta. W12. Niewystarczająca ilość miejsc pracy umożliwiających zagospodarowanie kwalifikacji najlepiej wykształconych mieszkańców gminy. W13. Utrzymujące się uzależnienie struktury gospodarczej miasta od branż tradycyjnych lub schyłkowych (przy równoczesnym pojawianiu się nowych inwestorów). W14. Relatywnie skromna – w stosunku do oferty dużych miast Metropolii Silesia – oferta usług wyższego rzędu, szczególnie w zakresie kultury, rozrywki, sportu i rekreacji.
Szanse	Zagrożenia
O1. Dostępność środków zewnętrznych wspierających realizację oddolnych inicjatyw. O2. Dostępność wsparcia na rozwój przedsiębiorczości społecznej. O3. Możliwości finansowania działań społecznych z Europejskiego Funduszu Społecznego. O4. Poprawiający się zewnętrzny i wewnętrzny wizerunek gminy.	T1. Negatywne procesy demograficzne w regionie i kraju – mały przyrost naturalny, starzenie społeczeństwa. T2. Napływ niekorzystnych wzorców zachowań z otoczenia wywierających negatywny wpływ na społeczeństwo, w szczególności na ludzi młodych - rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych, wysoki poziom roszczeniowości, polaryzacja społeczeństwa.

O5.	Łatwa dostępność udogodnień (infrastruktura i usługi) w sąsiednich większych ośrodkach.	T3.	Dominacja wartości ekonomicznych nad wartościami społecznymi obserwowana w funkcjonowaniu przedsiębiorstw, organizacji i w zachowaniach ludzi – kryzys etyki biznesu, pracoholizm, zaniedbywanie rodziny, zmiany w modelu rodziny.
O6.	Odptyw mieszkańców z dużych ośrodków miejskich i poszukiwanie spokojniejszych miejsc zamieszkania.	T4.	Przekaz medialny i trendy w masowej kulturze pomijające problemy ludzi niezaradnych, ubogich, starych, niepełnosprawnych, chorych.
O7.	Rozwój społeczeństwa informatycznego i nowych narzędzi kontaktów władzy lokalnej z mieszkańcami (e-urząd).	T5.	Wzrost postaw roszczeniowych w społeczeństwie; popularyzowane w mediach obietnice polityków i partii wzmacniające postawy roszczeniowe.
O8.	Funkcjonowanie wielu wyspecjalizowanych publicznych i niepublicznych instytucji pomocy społecznej w bliskim otoczeniu gminy (możliwość nawiązywania i rozwijania współpracy oraz realizacji projektów partnerskich).	T6.	System pomocy społecznej utrwalający postawy roszczeniowe.
O9.	Wzrost popularności ruchu wolontarystycznego w kraju i na świecie oraz poprawiające się możliwości prawne rozwoju wolontariatu w kraju.	T7.	Niski poziom akceptacji wydatków na cele socjalne w niektórych grupach społeczeństwa.
O10.	Wzrost obecności zagadnień społecznych w mediach.	T8.	Trudności w prognozowaniu źródeł i wielkości środków finansowych, które będą mogłyby zostać wykorzystywane dla celów pomocy społecznej w kolejnych latach.
O11.	Rosnąca pozycja zagadnień społecznych w procesach rewitalizacji.	T9.	Duża liczba problemów konkurujących z problemami społecznymi o wsparcie z budżetu centralnego i budżetów lokalnych.
O12.	Popularyzacja idei społecznej odpowiedzialności biznesu.	T10.	Problemy na rynku pracy w kraju i regionie wpływające na powstawanie problemów społecznych.
O13.	Angażowanie się instytucji i środowisk kultury w działania społeczne.	T11.	Ograniczenia podatkowe dla tworzenia nowych miejsc pracy.
O14.	Nowe podejścia do rozwiązywania problemów społecznych oraz do funkcjonowania organizacji zajmujących się pomocą społeczną, w szczególności instrumenty aktywizujące osoby dotknięte problemami społecznymi.	T12.	Zagrożenie likwidacji kopalń.
O15.	Poszerzający się zakres swobody w kształtowaniu programów nauczania w szkołach pozwalający na wprowadzanie treści kształtujących pożądane zachowania społeczne młodzieży oraz postawy solidarności z osobami w trudnej sytuacji życiowej.	T13.	Kryzysy ekonomiczne w skali globalnej i krajowej wpływające na intensyfikację problemów społecznych oraz redukujące dostępne środki na usuwanie bądź łagodzenie problemów.
O16.	Rozszerzenie w polityce europejskiej paradygmatu rozwoju zrównoważonego o aspekty spójności społecznej.	T14.	Systematyczne pojawianie się nowych problemów społecznych i uzależnień (np. hazard), przekształcanie charakteru dotychczas występujących problemów, dotykane przez problemy nowych grup społecznych (także osoby i rodziny dobrze sytuowane finansowo) oraz
O17.	Rosnąca społeczna świadomość znaczenia edukacji dla kształtowania		

	kariery zawodowej oraz znaczenia wykształcenia dla poziomu życia skutkująca wzrostem zainteresowania ofertą edukacyjną.	stopniowe przenikanie nowych, negatywnych zjawisk do miasta.
O18.	Moda na zdrowy styl życia, wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu: sportem, turystyką i rekreacją.	T15. Obciążenie samorządów lokalnych zobowiązaniami do zapewniania lokali socjalnych.
O19.	Systematyczny wzrost gospodarczy odnotowywany w Polsce oraz województwie śląskim.	T16. Nadmierne obciążenie kadr pomocy społecznej pracą biurową.

4. Podmioty partnerskie we wdrażaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych

Szeroki zakres zagadnień obejmowanych przez strategię rozwiązywania problemów społecznych oraz jej partnerski charakter wskazują wyraźnie, że jednym z warunków uzyskania powodzenia w procesie wdrażania jest skupienie wokół strategii jak największej liczby podmiotów lokalnych, a jeżeli to uzasadnione i możliwe również podmiotów z otoczenia. Na etapie formułowania strategii nie jest możliwe jednoznaczne sformułowanie pełnej listy takich podmiotów. Każdy z mieszkańców gminy może pomóc w osiągnięciu sformułowanych celów i każdy mieszkaniec może wziąć udział w realizacji proponowanych w strategii działań i projektów. W kontaktach z potencjalnie partnerskimi podmiotami warto zaznaczyć, że rozwiązywanie problemów społecznych nie poprawia losu tylko wąskiej grupy bezpośrednich beneficjentów, ale wpływa na jakość życia, w tym bezpieczeństwo całej społeczności lokalnej, kształtuje wizerunek gminy, wspiera funkcjonowanie podmiotów gospodarczych i społecznych. Uświadamianie społeczności lokalnej tej prostej zależności powinno być najlepszą motywacją do stworzenia wokół strategii rozwiązywania problemów społecznych szerokiej koalicji podmiotów.

W procesie wdrażania strategii szczególną rolę należy przypisać podmiotom reprezentującym:

- samorząd lokalny,
- pomoc społeczną,
- edukację,
- ochronę zdrowia,
- kulturę,
- organizacje pozarządowe,
- kościół katolicki,
- nieformalne grupy społeczne,
- bezpieczeństwo (Policja, Straż Miejska)
- Powiatowy Urząd Pracy,
- wspólnoty lokalne, indywidualni mieszkańcy miasta.

Podmiotem organizującym proces wdrażania strategii jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwionce-Leszczynach. Rola Ośrodka Pomocy Społecznej nie wypełnia jednak całej przestrzeni sformułowanych celów i kierunków strategicznych. Możliwości realizacji strategii wiążą się z aktywizacją podmiotów lokalnych oraz zawiązaniem trwałego partnerstwa lokalnego na rzecz poprawy sytuacji społecznej gminy.

**Partnerstwo
w kształtowaniu
sytuacji społecznej
gminy**

**Podmioty
partnerskie**

5. Wyzwania związane z kształtowaniem sytuacji społecznej gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny

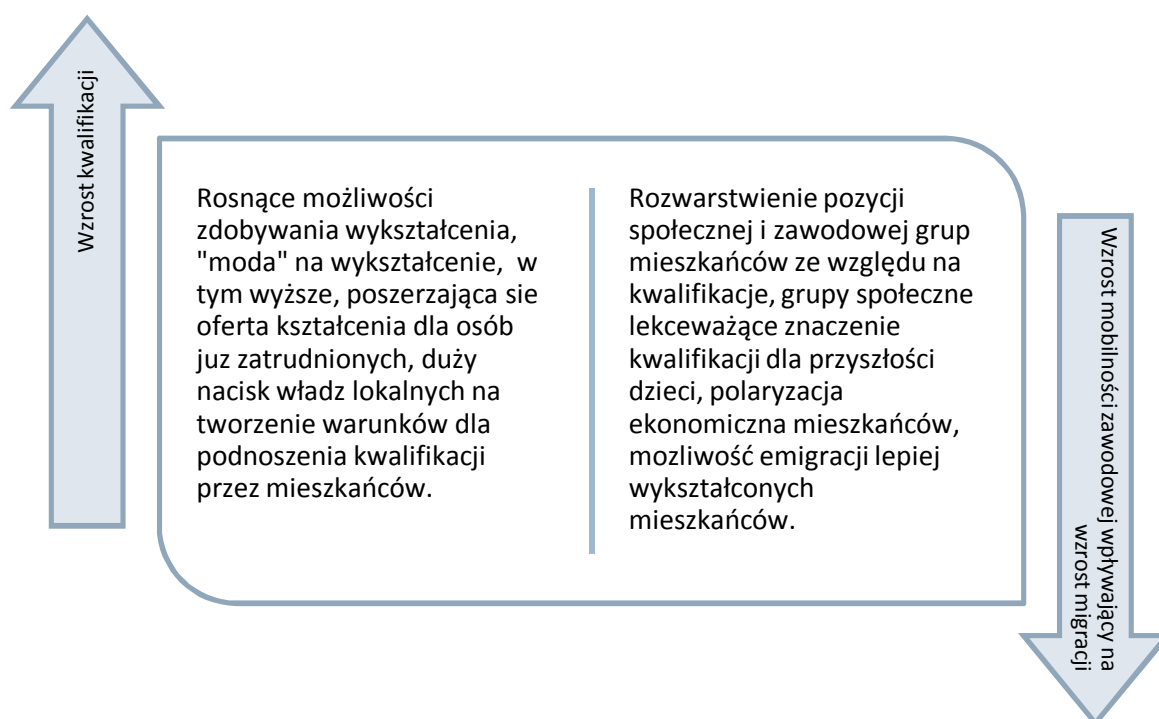
Przeprowadzone analizy pozwalają na sformułowanie listy wyzwań wytyczających myślenie o priorytetach i celach strategicznych. Wyzwania strategiczne można rozumieć jako zjawiska decydujące o przekształcaniach sytuacji społecznej, wymagające odpowiedniej reakcji ze strony społeczności lokalnej oraz podmiotów wdrażających strategię. Wyzwania w sferze społecznej są w dużej części wynikiem występowania procesów, które są względem siebie przeciwstawne. Procesy takie widać w sporządzonej wcześniej analizie SWOT.

Sformułowane wyzwania zostały wykorzystane w dalszych częściach strategii do sformułowania priorytetów i celów strategii.

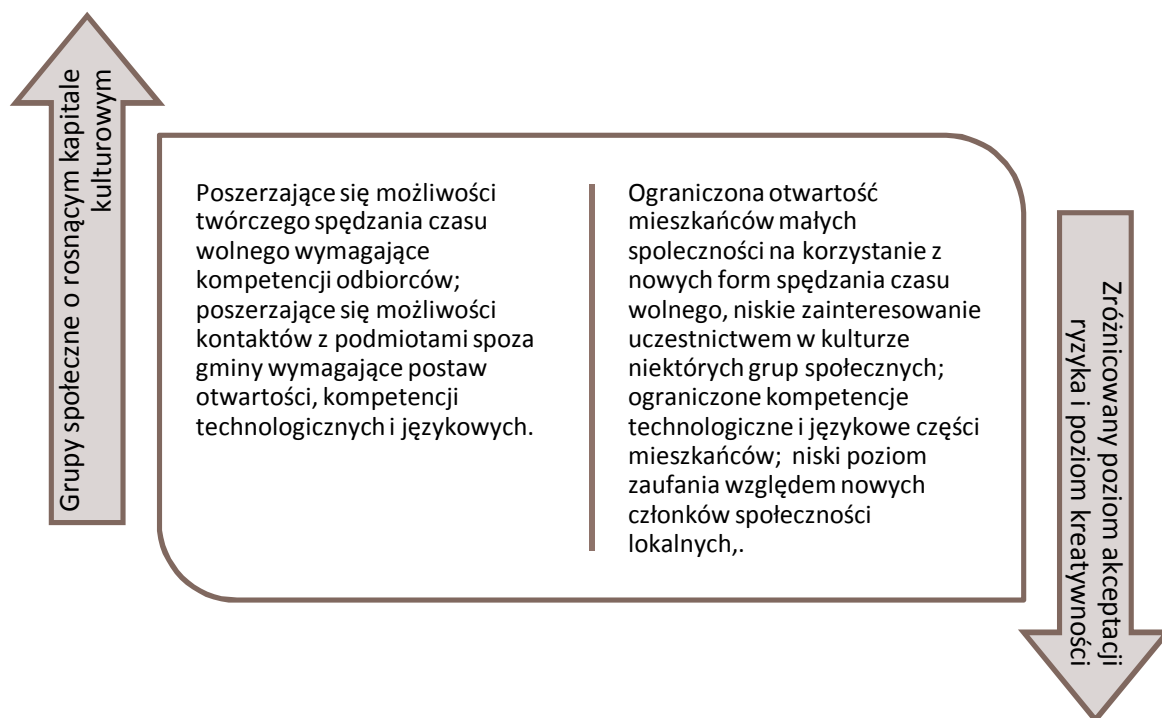
Typy wyzwań kształtowanych przez przeciwstawne procesy zostały przedstawione na kolejnych czterech rysunkach.

Wyzwania strategiczne

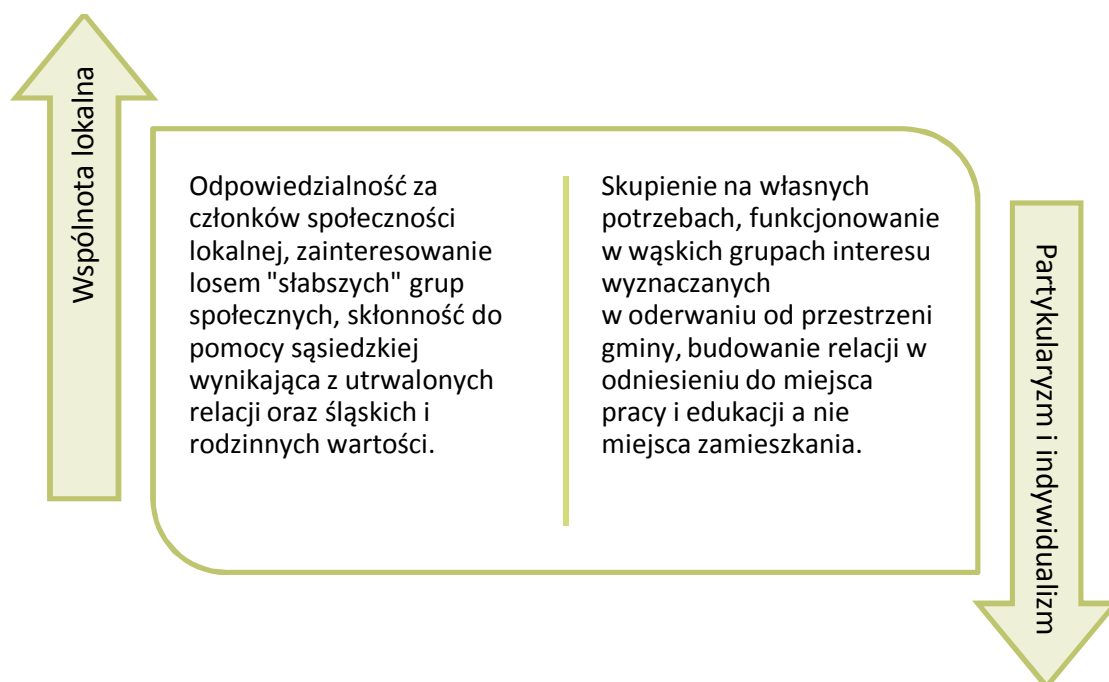
Rys. 2. Przeciwstawne procesy determinujące realizację polityki społecznej gminy – rozwój kapitału ludzkiego

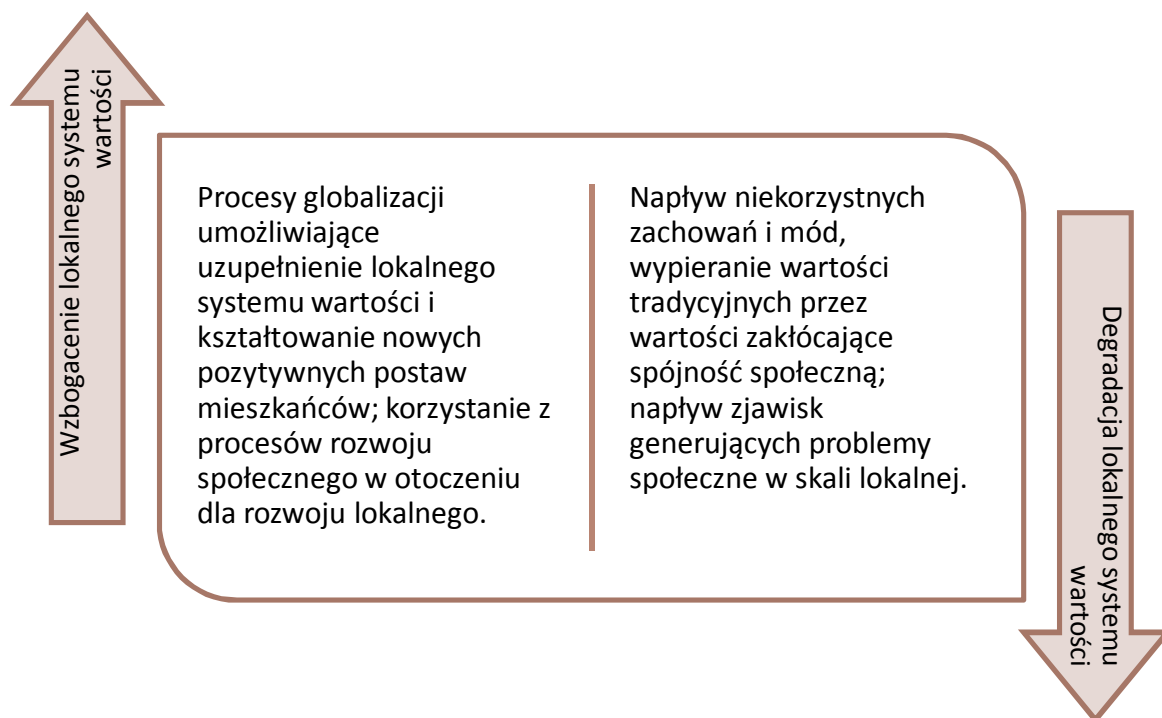
Rys. 3. Przeciwstawne procesy determinujące realizację polityki społecznej gminy – polaryzacja kulturowa

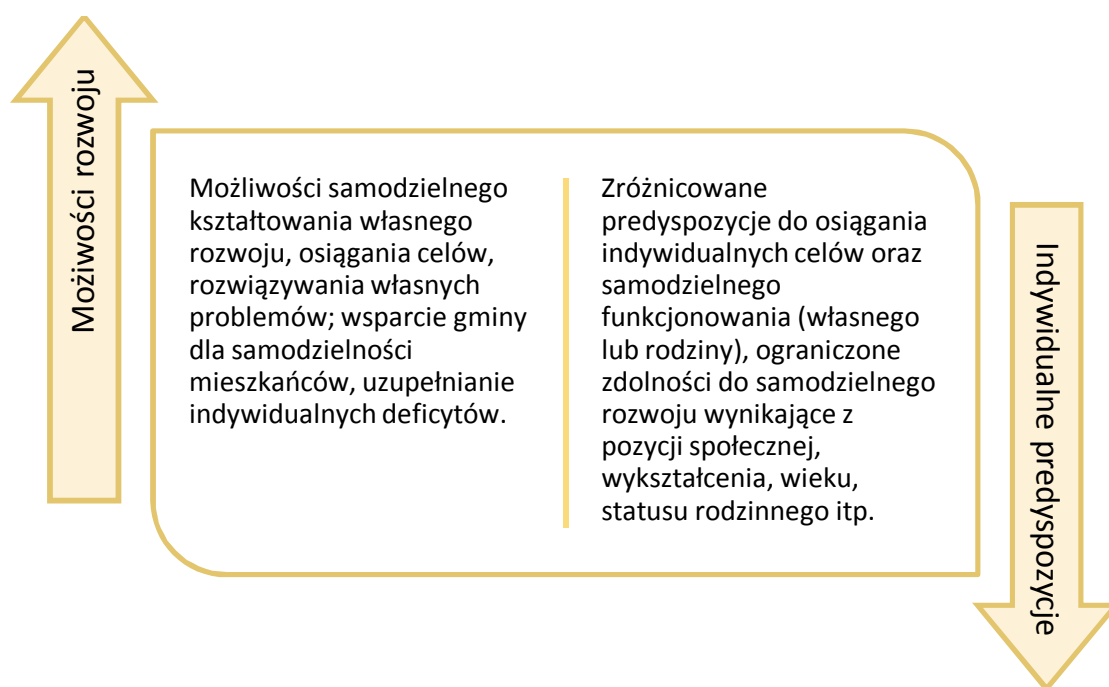
Rys. 4. Przeciwstawne procesy determinujące realizację polityki społecznej gminy – solidarność społeczna

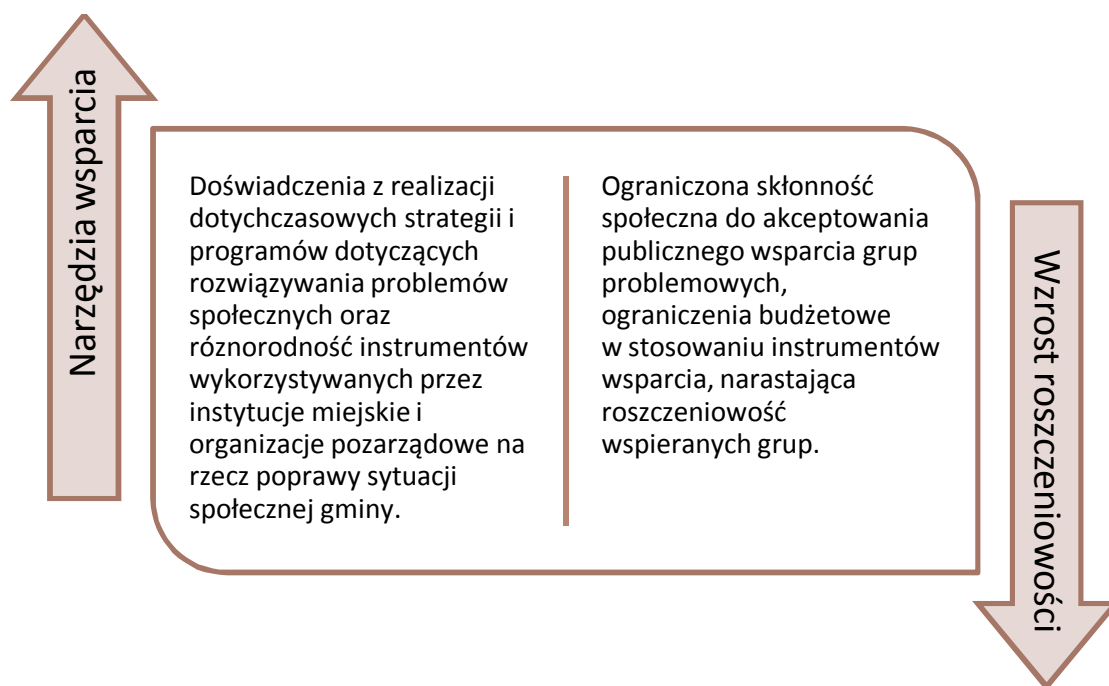
Rys. 5. Przeciwnstawne procesy determinujące realizację polityki społecznej gminy – globalizacja wartości

Rys. 6. Przeciwnstawne procesy determinujące realizację polityki społecznej gminy – równość szans

Rys. 7. Przeciwnastawne procesy determinujące realizację polityki społecznej gminy – lokalny system ograniczania problemów społecznych

Na kolejnym rysunku przedstawiono priorytety strategii rozwiązywania problemów społecznych wraz z wyznaczającymi je głównymi wyzwaniami.

**Wyzwania
a priorytety
strategiczne**

Rys. 8. Wyznaczenie priorytetów strategii w nawiązaniu do sformułowanych wyzwań

6. Priorytety, cele strategiczne i cele operacyjne

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny zorientowana jest zarówno na bezpośrednie rozwiązywanie konkretnych problemów, jak również na tworzenie szerszych warunków dla rozwoju społeczno-ekonomicznego gminy. Stąd też przyjęto dwuwymiarowy sposób formułowania celów:

- wymiar generalny odzwierciedlający stany i procesy opisujące pożądaną sytuację społeczną gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny,
- wymiar szczegółowy pokazujący stany i procesy składające się na łagodzenie lub eliminowanie konkretnych problemów.

Dla wymiaru generalnego sformułowano:

- cele strategiczne,
- cele operacyjne.

Dla wymiaru szczegółowego sformułowano cele szczegółowe powiązane z konkretnymi problemami społecznymi.

Sytuacja społeczna gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny opiera się na czterech priorytetach wyprowadzonych z wyzwań:

Priorytet I. Kapitał ludzki.

Priorytet II. Kapitał społeczny.

Priorytet III. Wyrównywanie szans.

Sformułowane priorytety dotyczą następujących zagadnień:

Priorytet I. kapitał ludzki:

- tworzenie warunków dla samodzielności mieszkańców oraz podwyższanie ich mobilności,
- stymulowanie przedsiębiorczości w różnych wymiarach: biznesowym, społecznym, kulturalnym,
- budowanie otwartości, gotowości do podejmowania dobrze skalkulowanego ryzyka, otwartości na „nowe”,

Priorytet II. kapitał społeczny:

- skupianie się mieszkańców wokół ważnych dla nich wartości,
- wzmacniania codziennych relacji między mieszkańcami wzmacniających poczucie codziennego bezpieczeństwa,
- nawiązywanie porozumienia i tworzenie związków między różnymi grupami społecznymi,
- budowanie odpowiedzialności mieszkańców za innych członków

**Wymiary
formułowania
celów**

**Priorytety
strategiczne**

społeczności lokalnej,

Priorytet III. wyrównywanie szans:

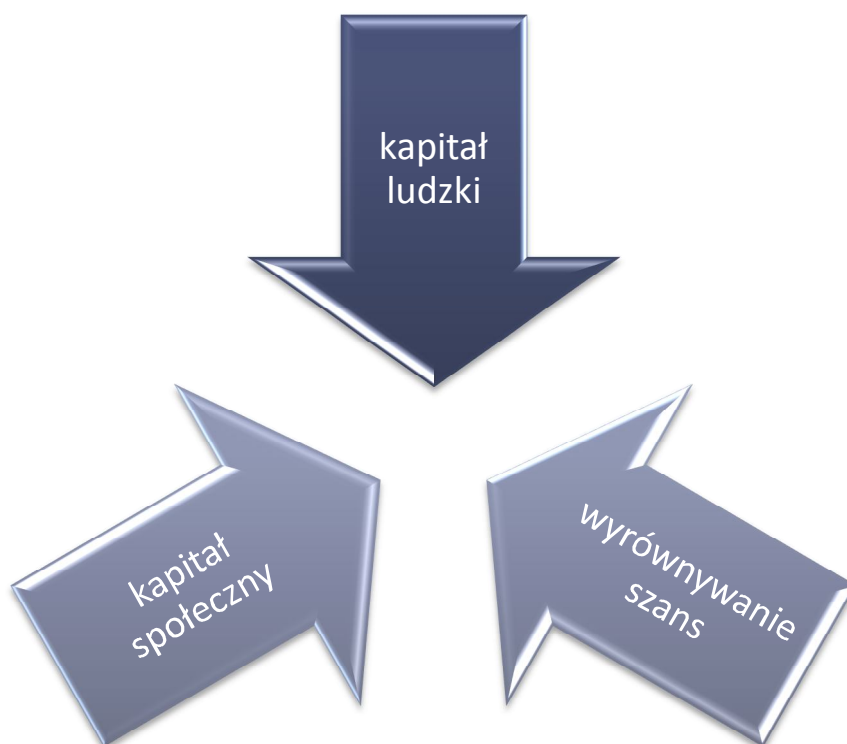
- dostarczanie możliwości dla rozwoju mieszkańców i grup społecznych, które z różnych względów nie mogą w pełni wykorzystać swoich zdolności, umiejętności, pomysłowości, w szczególności członków rodzin obarczonych obowiązkami opiekuńczymi,
- stworzenie warunków dla wykorzystania potencjału mieszkańców, także z grup defaworyzowanych w procesie rozwoju społeczno-ekonomicznego gminy,
- motywowanie do bardziej aktywnych zachowań osób, które cechują bierność i postawy roszczeniowe.

Ustalone priorytety cechują relacje synergii. Wszystkie priorytety mają taką samą wartość, a realizacja każdego z priorytetów wpisuje się w mechanizm rozwoju społecznego gminy.

Priorytety strategii oraz odpowiadające im cele strategiczne zaprezentowano na dwóch kolejnych schematach.

Relacje między priorytetami

Rys. 9. Priorytety strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie i mieście Czerwionka-Leszczyń

źródło: opracowanie własne w oparciu o uzgodnienia metodologiczne z lokalnymi podmiotami polityki społecznej

Rys. 10. Cele strategiczne wynikające z priorytetów strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie i mieście Czerwionka-Leszczyny

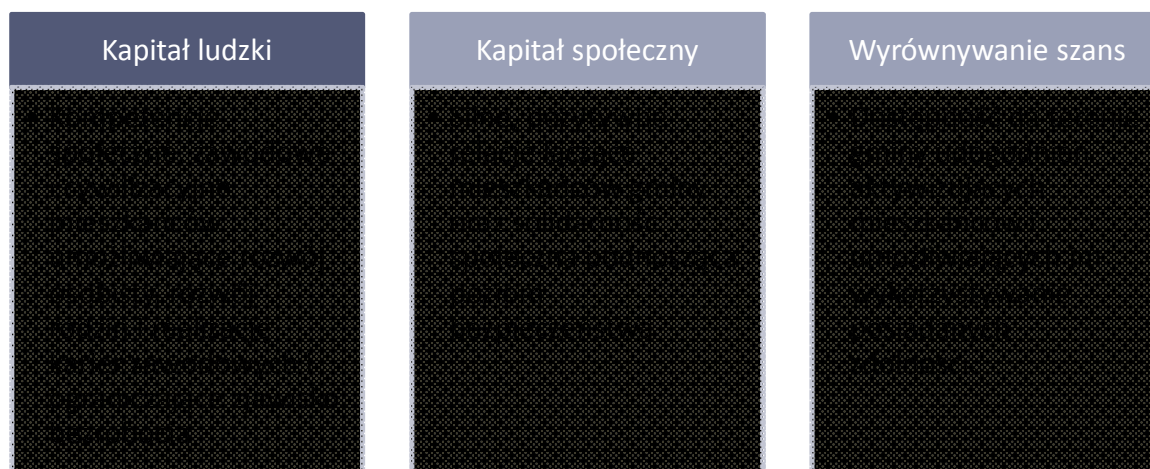

Tabela 8. Cele strategiczne i operacyjne „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny”

Cel strategiczny	C1. Kompetencje społeczne, zawodowe i cywilizacyjne mieszkańców umożliwiające rozwój osobisty, rozwój rodzin i realizację karier zawodowych i ograniczające zjawisko bezrobocia
Cele operacyjne	C1.1. Wzrost poziomu mobilności zawodowej mieszkańców. C1.2. Dostępność oferty umożliwiającej podnoszenie kompetencji zawodowych przez mieszkańców i uczenie się przez całe życie. C1.3. Rosnące kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców. C1.4. Dostępność oferty umożliwiającej rozwój osobowy mieszkańców, dostosowanej do ich potrzeb i predyspozycji – oferta edukacyjna, kulturalna, rekreacyjna, zdrowotna. C1.5. Wysoka świadomość i umiejętności mieszkańców w zakresie korzystania ze współczesnych technologii.
Cel strategiczny	C2. Silne, pozytywne relacje łączące mieszkańców gminy oraz solidarność społeczna podnosząca poziom bezpieczeństwa
Cele operacyjne	C2.1. Integrowanie się mieszkańców wokół wspólnych wartości, tradycji swoich miejscowości oraz problemów. C2.2. Podtrzymywanie i wzmacnianie relacji sąsiedzkich oraz rozwój inicjatyw samopomocowych. C2.3. Wzrost wrażliwości mieszkańców na zjawiska krzywdy społecznej. C2.4. Rozwijające się partnerstwo sektora publicznego, pozarządowego i biznesowego na rzecz rozwoju społeczności lokalnej. C2.5. Wzrost dbałości mieszkańców o estetykę i bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej.

	C2.6. Dogodne warunki dla dalszego rozwoju sektora pozarządowego, w tym organizacji pozarządowych, grup obywatelskich, grup nieformalnych.
Cel strategiczny	C3. Dostępność na terenie gminy udogodnień aktywizujących mieszkańców i umożliwiających im wykorzystywanie posiadanych zdolności
Cele operacyjne	C3.1. Dostępność udogodnień wspierających funkcjonowanie na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi lub osobami o ograniczonej sprawności. C3.2. Zaangażowanie podmiotów sektora biznesu w tworzenie miejsc pracy dla osób z grup problemowych (udział pracodawców w tworzeniu rozwiązań umożliwiających integrację zawodową grup problemowych). C3.3. Dostępność przestrzenna, organizacyjna i finansowa usług edukacyjnych, kulturalnych, opiekuńczo-wychowawczych wspierających zakładanie i rozwój rodzin. C3.4. Wzrost liczby inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspierający zaspokojenie potrzeb oraz aktywizację grup problemowych. C3.5. Ograniczenie zjawiska przenoszenia się problemów społecznych na kolejne pokolenia lub innych członków rodziny. C3.6. Wzrost poziomu samodzielności, aktywności, zaradności osób z grup dotkniętych bezradnością, problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i zakłady karne. C3.7. Podnoszenie zdolności do szybkiego rozwiązywania sytuacji kryzysowych (np. utrata pracy, niepełnosprawność, utrata miejsca zamieszkania, przemoc itp.) i zapobiegania ich konsekwencjom.

Tabela 9. Szczegółowe cele w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie i mieście Czerwionka-Leszczyny

Problem społeczny	Cele w zakresie rozwiązywania problemu społecznego
1. Ubóstwo	CP1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dotkniętych ubóstwem, w tym między innymi edukacja, postawy, prace społecznie użyteczne. CP2. Otoczenie opieką dzieci z rodzin ubogich.
2. Niepełnosprawność	CP3. Eliminacja barier architektonicznych i komunikacyjnych. CP4. Zapewnienie warunków dla tworzenia miejsc pracy atrakcyjnych dla osób z niepełnosprawnością. CP5. Rozwój przedsiębiorczości społecznej umożliwiającej integrację zawodową osób z niepełnosprawnością. CP6. Rozwój usług dla osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin w zakresie systemu opieki i terapii. CP7. Rozwój i wykorzystanie talentów osób niepełnosprawnych.
3. Zaburzenia	CP8. Ograniczenie skali zjawiska zaburzeń psychicznych poprzez

psychiczne	działania profilaktyczne. CP9. Zapewnienie dostępu do specjalistycznych usług opiekuńczych i terapii dla osób z zaburzeniami psychicznymi. CP10. Zwiększenie udziału rodzin w rozwiązywaniu problemów osoby z zaburzeniami psychicznymi.
4. Przemoc w rodzinie	CP11. Poszerzanie działań na rzecz ograniczania przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. CP12. Szybkie usuwanie zagrożeń dla ofiar przemocy oraz zapewnienie im bezpieczeństwa. CP13. Wzrost poziomu wrażliwości społecznej na zjawiska przemocy w rodzinie. CP14. Ścisła współpraca instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie. CP15. Wzrost świadomości sprawców przemocy domowej na temat przyczyn i skutków agresji. CP16. Wzrost poziomu zaufania do instytucji pomocowych.
5. Uzależnienia - alkoholizm	CP17. Ograniczenie skali uzależnień od alkoholu poprzez działania profilaktyczne. CP18. Ograniczenie ryzyka uzależnień wśród młodzieży. CP19. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób uzależnionych od alkoholu. CP20. Włączenie społeczne osób uzależnionych od alkoholu. CP21. Zapewnienie miejsc pomocy i opieki dla osób uzależnionych.
6. Uzależnienia – narkomania	CP22. Ograniczenie skali uzależnień od narkotyków poprzez działania profilaktyczne. CP23. Ograniczenie ryzyka uzależnień wśród młodzieży. CP24. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób uzależnionych od narkotyków. CP25. Ograniczenie dostępności do środków uzależniających. CP26. Zapewnienie miejsc pomocy i opieki dla osób uzależnionych.
7. Uzależnienia behawioralne	CP27. Ograniczenie skali uzależnień od komputera poprzez działania profilaktyczne. CP28. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób uzależnionych od komputera. CP29. Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego. CP30. Wzrost kompetencji rodziców i opiekunów w identyfikowaniu uzależnienia od komputera wśród dzieci i młodzieży. CP31. Zapewnienie miejsc pomocy i opieki dla osób uzależnionych.
8. Brak zaradności	CP32. Wzmocnienie kadrowe służb i instytucji zajmujących się

	podnoszeniem poziomu zaradności. CP33. Aktywizacja społeczna i zawodowa, motywacja i wzmacnianie poczucia własnej wartości osób o niskim poziomie zaradności. CP34. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji cywilizacyjnych osób o niskiej zaradności. CP35. Ograniczenie przekazywania roszczeniowości między pokoleniami.
9. Bezdomność	CP36. Wzmocnienie kadrowe służb i instytucji zajmujących się pracą z bezdomnymi. CP37. Aktywizacja i motywacja osób bezdomnych. CP38. Włączenie osób bezdomnych w aktywności realizowane w społeczności lokalnej. CP39. Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych dla bezdomnych realizujących programy wychodzenia z bezdomności. CP40. Zwiększenie bazy lokalowej zapewniającej tymczasowe schronienie dla osób bezdomnych. CP41. Wzrost dostępności usług umożliwiających osobom bezdomnym utrzymanie higieny oraz psychicznego i fizycznego stanu zdrowia.
10. Demoralizacja młodzieży	CP42. Ograniczenie i zredukowanie skali demoralizacji młodzieży poprzez działania profilaktyczne. CP43. Poszerzanie oferty szkół, parafii i organizacji pozarządowych w zakresie etyki. CP44. Poszerzanie oferty działalności kulturalnej, sportowej i społecznej dla młodzieży. CP45. Promowanie pozytywnych wzorców rodzinnych i wzorców kariery zawodowej. CP46. Ochrona kolejnych roczników dzieci przed wpływami zdemoralizowanych starszych kolegów. CP47. Wspieranie rodzin i budowania więzi między członkami rodzin.
11. Przestępczość młodych	CP48. Ograniczenie i zredukowanie skali przestępczości młodzieży poprzez działania profilaktyczne. CP49. Wzrost oferty czasu wolnego oraz oferty rozwijania talentów kulturalnych i sportowych wśród dzieci i młodzieży. CP50. Wzrost wrażliwości społecznej na zjawiska przestępczości młodzieży. CP51. Podnoszenie bezpieczeństwa w gminie dzięki współpracy Policji i mieszkańców w zakresie ograniczania przestępczości młodych. CP52. Wzrost skuteczności w identyfikowaniu przyczyn i przejawów przestępczości młodych. CP53. Wspieranie rodzin i budowania więzi między członkami rodzin.

12. Problemy dotyczące rodziny wielodzietne	CP54. Wzrost dostępu rodzin wielodzietnych do usług publicznych zakresie edukacji, kultury, ochrony zdrowia, w tym na obszarach wiejskich gminy. CP55. Wzmocnienie finansowych podstaw funkcjonowania rodzin wielodzietnych.
13. Problemy rodzin niepełnych	CP56. Wzrost dostępności usług społecznych dla dzieci z rodzin niepełnych. CP57. Wzrost możliwości podejmowania pracy przez rodziców z rodzin niepełnych.
14. Problemy samotnych seniorów	CP58. Wzrost dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz miejsc opieki dla osób starszych. CP59. Urozmaicenie oferty czasu wolnego dla osób starszych. CP60. Tworzenie warunków dla rozwoju talentów seniorów i wykorzystywania ich doświadczenia i umiejętności. CP61. Zapewnienie warunków dla integracji osób starszych w społeczności lokalnej.

7. Przedsięwzięcia na rzecz osiągania celów strategicznych i celów operacyjnych

Wdrażanie strategii rozwiązywania problemów społecznych realizowane jest poprzez realizowanie przedsięwzięć, w wyniku których uzyskane zostaną stany zapisane w celach strategicznych i celach operacyjnych. Przedsięwzięcia wypracowane na etapie formułowania strategii stanowią tylko część wszystkich działań służących wdrożeniu strategii. Kolejne przedsięwzięcia powinny być wypracowywane w kolejnych horyzontach wdrażania strategii w ślad za zmieniającymi się uwarunkowaniami i zmianą natężenia problemów. Ważnym argumentem dla wprowadzania kolejnych przedsięwzięć będzie także pojawianie się nowych źródeł finansowania.

Wdrażanie strategii przez przedsiębiorstwa

Przedsięwzięcia, które należy brać pod uwagę przy wdrażaniu strategii powinny cechować:

- adekwatność w stosunku do treści celów,
- wysokie możliwości pozyskiwania partnerów dla ich realizacji,
- racjonalny poziom kosztów,
- wywieranie wpływu na wzrost poziomu aktywności i samodzielności,
- uzyskiwanie efektów w rozsądnym czasie.

Strategia zawiera dwie grupy przedsięwzięć odpowiadających wcześniej opisanym celom w wymiarze generalnym i w wymiarze szczegółowym. Przedsięwzięcia zostały podzielona na pierwszorzędne – preferowane do realizacji w horyzoncie strategicznym, a także dodatkowe – wdrażane w zależności od pojawienia się możliwości realizacji.

Tabela 10. Przedsięwzięcia dla celów operacyjnych odnoszących się do celu strategicznego **C1**.
Kompetencje społeczne, zawodowe i cywilizacyjne mieszkańców umożliwiające rozwój osobisty, rozwój rodzin i realizację karier zawodowych

Cel operacyjny	Przedsięwzięcia	przedsięwzięcie pierwszorzędne	przedsięwzięcie dodatkowe
c1.1. Wzrost poziomu mobilności zawodowej mieszkańców.	P1. Pomoc w kształtowaniu karier zawodowych mieszkańców.	X	
	P2. Podnoszenie poziomu nowoczesnych kompetencji zawodowych: ▪ formy edukacyjne podnoszące kompetencje informatyczne, ▪ rozwijanie umiejętności funkcjonowania na	X	

	elastycznym rynku pracy, ▪ działania z zakresu coachingu.		
	P3. Promowanie aktywności zawodowej.	X	
	P4. Projekty umożliwiające nawiązanie trwałych relacji między podmiotami biznesu i edukacji.	X	
	P5. Targi pracy i przedsiębiorczości.	X	
c1.2. Dostępność oferty umożliwiającej podnoszenie kompetencji zawodowych przez mieszkańców i uczenie się przez całe życie.	P6. Promowanie potrzeby uczenia się przez całe życie wśród pracowników. P7. Rozwój oferty e-learningu. P8. Informacja o dostępnej w gminie i bezpośrednim otoczeniu ofercie kształcenia ustawicznego. P9. Współpraca z przedsiębiorcami w zakresie określania przyszłego zapotrzebowania na kwalifikacje. P10. Elastyczny program kursów podwyższających kwalifikacje.	X X X X	
c1.3. Rosnące kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców.	P11. Powołanie inkubatora przedsiębiorczości dla osób ze środowisk problemowych i zagrożonych, które posiadają potencjał przedsiębiorczy. P12. Dotacje na założenie własnej działalności gospodarczej. P13. Okresowo realizowane formy edukacyjne i doradcze dla osób chcących założyć firmę. P14. Stałe punkty konsultacyjne dla przedsiębiorców – doradztwo w zakresie prawa, innowacyjności, pozyskiwania środków.	X X	X X
c1.4. Dostępność oferty umożliwiającej rozwój osobowy mieszkańców, dostosowanej do ich	P15. Integracja programowa podmiotów tworzących ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy –	X	

potrzeb i predyspozycji – oferta edukacyjna, kulturalna, rekreacyjna, zdrowotna.	uwzględnienie różnych grup społecznych, miejsc, czasu.		
	P16. Wydarzenia społeczne i kulturalne organizowane z bezpośrednim udziałem mieszkańców.	X	
	P17. Wzmacnianie kompetencji mieszkańców w zakresie korzystania z dostępnej oferty usług społecznych.	X	
	P18. Rozwój profilaktyki zdrowotnej.	X	
C1.5. Wysoka świadomość i umiejętności mieszkańców w zakresie korzystania ze współczesnych technologii.	P19. Rozwój hot spotów w przestrzeni i obiektach publicznych.	X	
	P20. Szkolenia w zakresie korzystania z narzędzi informatycznych.	X	
	P21. Edukacja w zakresie zagrożeń związanych z funkcjonowaniem w przestrzeni wirtualnej.	X	
	P22. Podnoszenie kompetencji prawnych, umiejętności rozumienia różnych ofert (bankowych, ubezpieczeniowych, umów itp.).	X	
	P23. Edukacja w zakresie korzystania z urządzeń elektronicznych osób starszych.	X	

Tabela 11. Przedsięwzięcia dla celów operacyjnych odnoszących się do celu strategicznego **C2. Silne, pozytywne relacje łączące mieszkańców gminy oraz solidarność społeczna podnosząca poziom bezpieczeństwa**

Cel operacyjny	Przedsięwzięcia	przedsięwzięcie pierwszorzędne	przedsięwzięcie dodatkowe
C2.1. Integrowanie się mieszkańców wokół wspólnych wartości, tradycji swoich miejscowości oraz problemów.	P24. Festyny integracyjne, wydarzenia realizowane z udziałem mieszkańców.	X	
	P25. Kampanie społeczne i projekty aktywizacji lokalnej.	X	
	P26. Plenery malarskie i fotograficzne organizowane w celu pokazania wyjątkowości przestrzeni gminy i poszczególnych miejscowości.	X	

c2.2. Podtrzymywanie i wzmacnianie relacji sąsiedzkich oraz rozwój inicjatyw samopomocowych.	P27. Tworzenie miejsc wspólnego spędzania czasu przez mieszkańców.	X	
	P28. Wspólne inicjatywy na rzecz podwyższania estetyki przestrzeni.	X	
	P29. Mikrowydarzenia organizowane przez mieszkańców – małe festyny, spotkania, zawody sportowe, konkursy.	X	
c2.3. Wzrost wrażliwości mieszkańców na zjawiska krzywdy społecznej.	P30. Narzędzia umożliwiające mieszkańcom przekazywanie informacji o negatywnych zjawiskach społecznych, aktach wandalizmu, sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa.	X	
	P31. Promocja wartości postaw społecznych dla bezpieczeństwa w gminie.	X	
c2.4. Rozwijające się partnerstwo sektora publicznego, pozarządowego i biznesowego na rzecz rozwoju społeczności lokalnej.	P32. Wsparcie dla nawiązywania współpracy międzysektorowej: - programy współpracy organizacji pozarządowych z samorządem lokalnym, - uchwały zlecające realizację zadań społecznych organizacjom pozarządowym, - szkolenia dla NGO.	X	
	P33. Realizowane z udziałem organizacji pozarządowych projekty pilotażowe w zakresie uzależnień, zdrowia psychicznego, przemocy w rodzinie, agresji.	X	
	P34. Projekty na rzecz osób z grup problemowych realizowane z udziałem organizacji pozarządowych.	X	
c2.5. Wzrost dbałości mieszkańców o estetykę i bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej.	P35. Informacja w przestrzeni o walorach obiektów i ich historii.	X	
	P36. Warsztaty dla mieszkańców na temat wypracowania rozwiązań poprawiających jakość i funkcjonalność przestrzeni.	X	
	P37. Konkursy dla mieszkańców na projekty z zakresu małej architektury.	X	
	P38. Poprawa wyposażenia w małą infrastrukturę umożliwiającą zachowanie porządku.	X	
c2.6. Dogodne warunki	P39. Program współpracy z	X	

dla dalszego rozwoju sektora pozarządowego, w tym organizacji pozarządowych, grup obywatelskich, grup nieformalnych.	organizacjami pozarządowymi. P40. Szkolenia dla organizacji pozarządowych. P41. Promocja Centrum Organizacji Pozarządowych i Aktywności Społecznej	X X	
--	--	------------	--

Tabela 12. Przedsięwzięcia dla celów operacyjnych odnoszących się do celu strategicznego **C3**.
Dostępność na terenie gminy udogodnień aktywizujących mieszkańców i umożliwiających im wykorzystywanie posiadanych zdolności

Cel operacyjny	Przedsięwzięcia	przedsięwzięcie pierwszorzędne	przedsięwzięcie dodatkowe
c3.1. Dostępność udogodnień wspierających funkcjonowanie na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi lub osobami o ograniczonej sprawności.	P42. Zbiór udogodnień – wypracowany w partnerstwie z pracodawcami – dla firm tworzących miejsca pracy dla osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy. P43. Działania wspierające powrót na rynek pracy osób wychowujących dzieci. P44. Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości społecznej wspierającej funkcjonowanie na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi lub osobami o ograniczonej sprawności. P45. Bilansowanie potrzeb i oferty w zakresie opieki w żłobkach i opieki przedszkolnej. P46. Aktywizacja zawodowa poprzez projekty mieszkaniowe (budowa, remonty, przystosowanie pustostanów).	 X X X X	X
c3.2. Zaangażowanie podmiotów sektora biznesu w tworzenie miejsc pracy dla osób z grup problemowych (udział pracodawców w tworzeniu rozwiązań umożliwiających integrację zawodową grup problemowych).	P47. Doradztwo dla pracodawców w zakresie chronionego rynku pracy. P48. Współpraca z przedsiębiorcami w zakresie kreowania oferty czasowych miejsc pracy pozwalających wrócić na rynek pracy i uzyskać referencje przez osoby z grup wykluczonych.	X X	
c3.3. Dostępność	P49. Wprowadzenie promocyjnych	X	

przestrzenna, organizacyjna i finansowa usług edukacyjnych, kulturalnych, opiekuńczo-wychowawczych wspierających zakładanie i rozwój rodzin.	warunków finansowego dostępu do oferty kulturalnej i rekreacyjnej (dotyczy dzieci oraz osób i grup realnie dążących do poprawy swojej sytuacji) P50. Rozwój systemu informacji o usługach edukacyjnych, kulturalnych, opiekuńczo-wychowawczych wspierających zakładanie i rozwój rodzin. P51. Wspieranie projektów podejmowanych przez podmioty tworzące ofertę kierowaną bezpośrednio do środowisk lokalnych i grup problemowych. P52. Powstanie Strefy Aktywności w ramach lokalnego programu rewitalizacji. P53. Rozwój programu stypendialnego dla dzieci i młodzieży.	X X X X	
c3.4. Wzrost liczby inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspierający zaspokojenie potrzeb oraz aktywizację grup problemowych.	P54. Promowanie społecznej odpowiedzialności biznesu wśród lokalnych przedsiębiorców, w tym patronatu nad podmiotami ekonomii społecznej. P55. Wykształcenie kadr dla spółdzielni socjalnych. P56. Wsparcie w przygotowaniu obiektów dla podmiotów ekonomii społecznej. P57. Działania wśród członków grup problemowych na rzecz wyselekcjonowania i przygotowania osób zdolnych do funkcjonowania w spółdzielniach socjalnych.	X X	X X
c3.5. Ograniczenie zjawiska przenoszenia się problemów społecznych na kolejne pokolenia lub innych członków rodziny.	P58. Edukacja i poradnictwo na rzecz kształtowania kompetencji rodziców w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych. P59. Promowanie dobrych wzorców i sukcesów mieszkańców gminy. P60. Polityka mieszkaniowa dla osób zagrożonych problemami społecznymi.	X X X	
c3.6. Wzrost poziomu samodzielności, aktywności,	P61. Serwis pomocowy dla mieszkańców: ▪ porady prawne,		X

zaradności osób z grup dotkniętych bezradnością, problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i zakłady karne.	strona internetowa wskazująca gdzie szukać pomocy na terenie gminy. P62. Kampanie promujące wśród mieszkańców gminy umiejętności realnego pomagania osobom potrzebującym (zahamowanie zjawiska wyłudzenia i wzrostu roszczeniowości bazującego na „dobrym sercu” ofiarodawców).	X	
c3.7. Podnoszenie zdolności do szybkiego rozwiązywania sytuacji kryzysowych (np. utrata pracy, niepełnosprawność, utrata miejsca zamieszkania, przemoc itp.) i zapobiegania ich konsekwencjom	P63. Integracja jednostek pomocy społecznej w zakresie kierunków rozwoju i oferty. P64. Podnoszenie potencjału infrastrukturalnego pomocy społecznej. P65. System stałego podnoszenia kompetencji kadr pomocy społecznej.	X X X	

8. Przedsięwzięcia na rzecz osiągania celów w obszarze problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny

W poniższej tabeli zawarto drugą grupę przedsięwzięć zorientowanych na rozwiązywanie konkretnych problemów społecznych. Są to przedsięwzięcia komplementarne względem zawartych w poprzednim rozdziale.

Sformułowane przedsięwzięcia szczegółowe – ze względu na stan posiadanych informacji - cechuje różny poziom konkretyzacji. Znalazły się wśród nich szczegółowe projekty, działania, programy, a także kierunki służące do wypracowania bardziej konkretnych rozwiązań.

**Przedsięwzięcia
szczegółowe na
rzecz
rozwiązywania
konkretnych
problemów
społecznych**

Tabela 13. Przedsięwzięcia szczegółowe na rzecz bezpośredniego rozwiązywania problemów społecznych w gminie i mieście Czerwionka-Leszczyny

Problem społeczny	Przedsięwzięcia na rzecz bezpośredniego rozwiązywania problemów	przedsięwzięcie pierwszorzędne	przedsięwzięcie dodatkowe
1. Ubóstwo	PS1. programy dotyczące aktywnej Integracji	X	
	PS2. działania wspierające aktywizację osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo	X	
	PS3. „Moja praca jest użyteczna” – poszerzenie możliwości zatrudnienia integracyjnego, w tym w formie ekonomii społecznej	X	
	PS4. utworzenie żłobka		X
	PS5. miejsca spędzania czasu wolnego z dziećmi w sołectwach	X	
	PS6. utrzymanie liczby miejsc w PWD	X	
	PS7. wspieranie działalności Centrum Organizacji Pozarządowych i Aktywności Społecznej	X	
	PS8. utworzenie Klubu Integracji Społecznej,	X	
	PS9. utworzenie Centrum Usług Społecznych,	X	
	PS10. wspieranie wolontariatu	X	
	PS11. utworzenie Banku Czasu		X
	PS12. dofinansowanie posiłków dla dzieci	X	
	PS13. umożliwienia uczestnictwa w zajęciach rozwijających zdolności	X	
	PS14. poszerzenie oferty prac społecznie użytecznych		X
2. Niepełnosprawność	PS15. „Moja firma zatrudnia niepełnosprawnych”		X
	PS16. powstanie Domu Dziennego Pobytu dla osób niepełnosprawnych (finansowanego częściowo z darowizn)		X
	PS17. stworzenie świetlicy terapeutyczno-rewalidacyjnej, w tym dla osób niepełnosprawnych 25+	X	
	PS18. stworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej		X

	PS19. transport publiczny przyjazny osobom niepełnosprawnym	X	
	PS20. dalsze dostosowywanie obiektów i przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych	X	
3. Zaburzenia psychiczne	PS21. grupy wsparcia dla rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi	X	
	PS22. dzienny dom pobytu dla osób zaburzonych psychicznie		X
	PS23. warsztaty dla mieszkańców „Jak dbać o zdrowie psychiczne”	X	
	PS24. rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych		X
	PS25. poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci		X
4. Przemoc w rodzinie	PS26. grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą	X	
	PS27. grupa edukacyjno-korekcyjna dla osób nieradzących sobie ze złością i agresją	X	
	PS28. działania profilaktyczne i socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży	X	
	PS29. akcje przeciwko przemocy	X	
	PS30. grupa samopomocowa dla sprawców przemocy	X	
	PS31. podnoszenie świadomości społeczeństwa na temat przemocy	X	
	PS32. powstanie Punktu Interwencji Kryzysowej (także dla problemów związanych z uzależnieniami)		X
	PS33. utworzenie gminnego telefonu zaufania		X
	PS34. utworzenie i utrzymanie mieszkań chronionych dla osób doświadczających przemocy	X	
5. Uzależnienia - alkoholizm	PS35. grupy wsparcia dla osób uzależnionych	X	
	PS36. grupy wsparcia dla osób współuzależnionych	X	
6. Uzależnienia – narkomania	PS37. punkty konsultacyjne	X	
	PS38. kampania „Zachowaj trzeźwy umysł”	X	
	PS39. powstanie poradni leczenia uzależnień (od alkoholu, narkotyków, komputera)		X
7. Uzależnienia behawioralne	PS40. programy edukacyjne oraz kampanie społeczne dla dzieci, młodzieży, rodzin	X	
	PS41. kampania kierowana do rodziców na temat rozpoznawania uzależnień	X	
	PS42. diagnoza problemu na poziomie szkół	X	
	PS43. organizacja obozów terapeutycznych, półkolonii	X	
	PS44. konkursy dotacyjne dla podmiotów zajmujących się tworzeniem oferty spędzania czasu wolnego dla grup zagrożonych uzależnieniami	X	
8. Brak	PS45. treningi gospodarcze, higieniczne,	X	

zaradności	wizerunkowe PS46. warsztaty motywujące PS47. doradztwo zawodowe PS48. kampanie społeczne PS49. działania zapobiegające zjawisku tzw. „spirali kredytowej” (projekt „Jak się oddłużyć i wyjść na prostą”) PS50. rozwój sieci asystentów rodziny	X X X X	
9. Bezdomność	PS51. kompleks udogodnień dla osób bezdomnych: ogrzewalnia, łazienka, pralnia, szatelnia miejskie – adaptacja nieużytkowanych budynków gminnych PS52. powstanie schroniska dla bezdomnych PS53. zajęcia aktywizacji zawodowej	X X	X X
10. Demoralizacja młodzieży	PS54. street working PS55. wsparcie działalności klubu młodzieżowego przy PWD	X	X
11. Przestępczość młodych	PS56. zajęcia sportowe dla młodzieży PS57. rozbudowa siłowni plenerowych PS58. powstanie nowych i rozwój działalności istniejących klubów dla młodzieży PS59. udostępnienie pomieszczeń dla młodzieży na cele kulturalne i rekreacyjne PS60. programy pozytywnego ukierunkowania energii i pomysłowości subkultur - 2	X X X X	X
12. Problemy dotyczące rodziny wielodzietne	PS61. poszerzanie korzyści wynikających z Karty Gminy dla Dużej Rodziny PS62. programy osłonowe PS63. podnoszenie dostępności do żłobków i przedszkoli	X X	X
13. Problemy rodzin niepełnych	PS64. grupy wsparcia i grupy samopomocowe dla rodzin niepełnych	X	
14. Problemy samotnych seniorów	PS65. utworzenie Klubu Seniora PS66. działania integrujące seniorów ze społecznością lokalną PS67. poszerzenie działalności UTW PS68. utworzenie dziennego domu pobytu dla seniorów PS69. Gminna Rada Seniorów PS70. wprowadzenie Karty Seniora	X X X X X	X

9. Systemowe podejście do wdrażania i monitoringu strategii

Elementy systemu zarządzania strategią

Formułowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych dla gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny stanowiło początek złożonego procesu zarządzania opartego na podejściu strategicznym. Do cech tego procesu należy:

- wielopodmiotowy, partnerski charakter działań podejmowanych na rzecz osiągnięcia celów zawartych w strategii, w szczególności udział podmiotów reprezentujących różne sektory w formułowaniu i realizacji projektów strategicznych,
- stałe poszukiwanie nowych możliwości realizacji zapisów strategii w oparciu o montaż finansowy,
- traktowanie dokumentu strategii jako początku procesu strategicznego, który wymaga ciągłego monitorowania oraz okresowego aktualizowania zapisów strategii, szczególnie w aspekcie przedsięwzięć wdrożeniowych.

Główne wyzwanie związane z partycypacją podmiotów lokalnych w realizacji strategii sprowadza się do zachowania właściwych proporcji między centralizacją procesu wdrażania (m. in. funkcje koordynacyjne, promocyjne, analityczne itp.), a jego rozproszeniem (głównie w aspekcie partnerskiego formułowania i wdrażania projektów).

Podstawową składową systemu zarządzania strategią jest rozwinięty system monitorowania, zarówno wewnątrz gminy, jak i w jej otoczeniu. Do uwarunkowań, które powinny być poddawane monitoringowi zaliczyć należy przede wszystkim:

- zmiany jakościowe i ilościowe, które odnoszą się do problemów społecznych w gminie,
- zmiany uwarunkowań realizacji strategii,
- zmiany w zachowaniach, oczekiwaniach, potrzebach podmiotów lokalnych,
- zmiany w otoczeniu prawnym determinujące możliwości realizacji lokalnych polityk.

Należy zwrócić uwagę, że monitoring strategii powinien zwracać uwagę zarówno na procesy o charakterze ciągłym, jak również na nagle pojawiające się zjawiska. System monitoringu musi więc uwzględniać:

- zmiany ewolucyjne, narastające,
- zmiany skokowe, związane z występowaniem zjawisk dotychczas nieobecnych lub obecnych w sposób śladowy i nieistotny.

Zwłaszcza ta druga część analiz wymaga stałej współpracy z różnymi podmiotami, które są „blisko” szczegółowych aspektów sytuacji społecznej gminy.

Konsekwentny monitoring warunków wdrażania strategii powinien objąć co najmniej takie dane, które pozwalają na:

- aktualizację diagnozy, w szczególności zaś tych zjawisk, które uznane

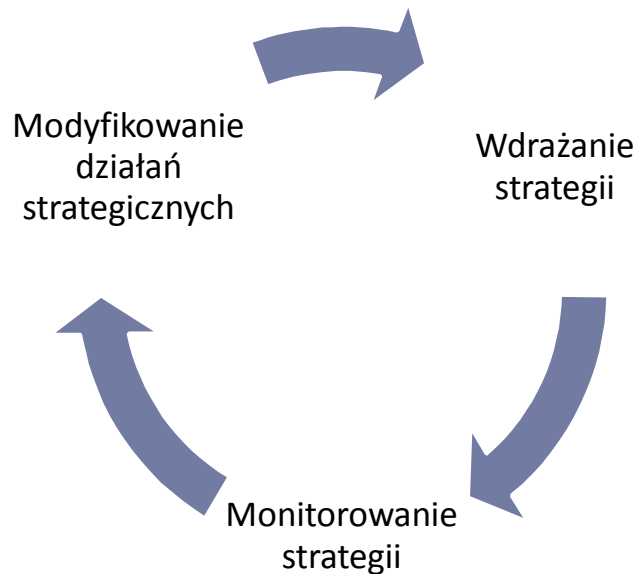
Podstawowe cechy systemu zarządzania strategią

Monitorowanie procesu wdrażania strategii jako podstawa zachowania jej aktualności

Podstawowe składowe systemu monitoringu

- zostały za źródła opisanych w dokumencie procesów warunkujących występowanie i potęgowanie lokalnych problemów społecznych,
- dostosowywanie projektów wdrożeniowych do dostępnych źródeł lokalnego, regionalnego, krajowego i europejskiego wsparcia dla realizacji działań z zakresu rozwoju społecznego,
 - podejmowanie ewentualnych decyzji o zmianach w zawartości dokumentu strategii.

Rys. 11. Monitoring strategii w systemie jej wdrażania

źródło: opracowanie własne

Strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi integralny element systemu planowania w gminie. Tak rozumiana strategii powinna:

- być powiązana z innymi lokalnymi dokumentami stanowiąc uszczegółowienie zapisów zawartych w dokumentach bardziej ogólnych, a równocześnie będąc podstawą dla tworzenia programów odnoszących się do konkretnych zagadnień społecznych,
- być traktowana jako punkt odniesienia dla oceny decyzji wpływających na sytuację społeczną gminy, jak również na zjawiska wpływające na tę sytuację (stanowiące jej źródła),
- stanowić oś dla programów wdrażanych w krótszym horyzoncie czasu, a w szczególności dla projektów, które w takich programach zostały zawarte,
- być uwzględniana w budżecie lokalnym, w którym konieczne jest zagwarantowanie środków zarówno na realizację zadań ciągłych, jak również projektów strategicznych, zorientowanych na bardziej systemowe rozwiązywanie problemów społecznych.

W tym ostatnim aspekcie warto podkreślić znaczenie budżetowania strategii w horyzoncie wieloletnim, dające gwarancję na realizację założonych celów

**Pozycja strategii
w systemie
planowania**

w sposób kompleksowy i ciągły.

Wśród wyzwań związanych z wdrażaniem strategii podkreślić należy znaczenie szeroko rozumianej polityki informacyjnej. Wiąże się to wyzwanie zarówno z wielopodmiotowym podejściem do wdrażania dokumentu, jak również ze złożonością sytuacji społecznej oraz wielością zjawisk wpływających na skalę i zakres problemów lokalnych. Do ważnych zadań w tym zakresie należy:

- identyfikowanie oczekiwań różnych podmiotów, które powinny być włączone w proces wdrażania dokumentu i określanie warunków, które powinny być spełnione, aby takie podmioty stały się realnymi partnerami w procesie wdrażania,
- informowanie podmiotów lokalnych o procesie wdrażania oraz wskazywanie możliwości zaangażowania się w proces wdrożeniowy (wraz z pokazywaniem korzyści wynikających z tego zaangażowania),
- informowanie o zakresie dostępnego wsparcia dla potencjalnych partnerów realizacji strategii.

Wdrażanie strategii, a w szerszym ujęciu zarządzanie strategią obejmuje szereg współzależnych składowych, które powinny być realizowane permanentnie lub cyklicznie. Zarządzanie strategią rozwiązywania problemów społecznych wykorzystuje zasady określone dla Strategii rozwoju gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny. Należą do nich:

- konsekwentny monitoring warunków wdrażania strategii wraz z aktualizacją dokumentu; w szczególności należy monitorować:
 - aktualność wykonanych diagnoz, w tym w oparciu o czynniki zdefiniowane w analizie SWOT,
 - rozpoznawanie źródeł lokalnego, regionalnego, krajowego i europejskiego wsparcia dla realizacji programów i projektów, a w konsekwencji określanie projektów, które w kolejnych horyzontach wdrażania strategii mają szansę na realizację;
- ewentualne przygotowywanie w oparciu o zapisy strategii opracowań tematycznych uszczegóławiających ogólne zapisy strategii; mogą to być dokumenty odnoszące się do konkretnych problemów lub obszarów problemowych w gminie (np. program aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych, program rozwoju usług opiekuńczych, program wspierania organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, szczegółowe projekty/programy rewitalizacji społecznej adresowane do dzielnic lub osiedli itp.);
- przygotowywanie harmonogramu wdrażania w horyzoncie operacyjnym, zawierającego konkretne działania i projekty do wykonania w perspektywie rocznej,
- koordynowanie strategii z istniejącymi dokumentami lokalnymi przy założeniu, że strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem nadrzędnym względem innych opracowań odnoszących się do sytuacji społecznej, ale równocześnie w lokalnym systemie planowania jest „podporządkowana” strategii rozwoju,
- budżetowanie strategii, zarówno w horyzoncie rocznym, jak

**Informacja
w procesie
wdrażania strategii**

**Główne czynności
w ramach
wdrażania strategii**

i w horyzoncie wieloletnim oraz wykorzystywanie środków budżetowych jako narzędzia pozyskiwania środków z innych źródeł,

- promowanie strategii wśród podmiotów lokalnych, zwłaszcza w zakresie możliwości udziału w realizacji przedsięwzięć strategicznych, wprowadzania do strategii nowych projektów inicjowanych lub realizowanych z udziałem organizacji pozarządowych i mieszkańców, a także wskazywanie możliwego zakresu wsparcia dla realizacji projektów „oddolnych”,
- promowanie strategii, nie tylko przy wykorzystaniu instrumentów informacyjnych, prezentujących strategię jako kolejny dokument władzy lokalnej, ale przede wszystkim poprzez wykorzystanie instrumentów aktywnych, obejmujących działania na rzecz partycypacji mieszkańców w procesie wdrożeniowym (wspieranie projektów partnerskich),
- stymulowanie zawiązywania partnerstwa lokalnych środowisk liderek zainteresowanych rozwiązywaniem konkretnych problemów społecznych oraz podejmowaniem aktywności na rzecz wspólnot lokalnych (dla dzielnic, grup społecznych, demograficznych, zawodowych itp.),
- zapewnienie elastyczności strategii, możliwości jej modyfikacji, aktualizacji w sposób ciągły, tak aby ograniczać zmiany skokowe, a szczególnie próby zawieszenia realizacji lub tworzenia całkowicie nowej strategii,
- ewentualne wprowadzanie zmian instytucjonalnych (np. powoływanie gremiów wspierających wdrażanie strategii, powierzanie im konkretnych zadań, wspieranie zmian w procesie obiegu informacji pomiędzy lokalnymi podmiotami itp.),
- zachowanie właściwych proporcji pomiędzy centralizacją procesu wdrażania (m. in. funkcje koordynacyjne, promocyjne, analityczne itp.), a jego rozproszeniem (głównie partnerskie formułowanie i wdrażanie projektów),
- wykorzystywanie nowoczesnych narzędzi sprzyjających rozwiązywaniu problemów społecznych, w tym narzędzi internetowych.

Monitoring strategii

W ramach wykonanych prac warsztatowych dokonano wstępnego rozpoznania informacji znajdujących się w dyspozycji lokalnych podmiotów mogących zasilać system monitoringu. W trakcie identyfikacji zakresu dostępnych informacji zwrócono uwagę przede wszystkim na:

- adekwatność w stosunku do postawionych celów,
- realność ich pozyskiwania,
- możliwości ciągłego pozyskiwania danych zapewniające porównywalność wyników w różnych horyzontach czasu.

Wśród zaproponowanych informacji znajdują się trzy typy wskaźników:

- dotyczące uwarunkowań problemów społecznych,

- ilustrujące skalę problemów społecznych, w tym działania, które są podejmowane na rzecz poprawy sytuacji społecznej,
- umożliwiające monitorowanie poziomu osiągania celów strategii.

Część wskaźników została zakwalifikowane do więcej niż jednego typu i znalazła się w kilku miejscach.

W trakcie wdrażania strategii, a zwłaszcza w nawiązaniu do projektów wdrożeniowych zakres informacji winien być stopniowo weryfikowany i poszerzany.

Tabela 14. Podstawowy zakres informacji i wskaźników do systemu monitoringu strategii

Typ wskaźników	Wskaźniki/informacje
Wskaźniki uwarunkowań sytuacji społecznej i wskaźniki odnoszące się do problemów społecznych	Ogólna sytuacja społeczna: ▪ liczba mieszkańców, ▪ liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na 1000 ludności w wieku produkcyjnym, ▪ liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 1000 ludności w wieku produkcyjnym, ▪ udział ludności czynnej zawodowo w ogólnej liczbie ludności, ▪ saldo migracji i struktura osób migrujących, Warunki zamieszkania w gminie: ▪ liczba nowych mieszkań oddanych do użytku, przeciętna powierzchnia mieszkaniowa, ▪ wyposażenie mieszkań, ▪ przeciętna liczba gospodarstw domowych na 100 mieszkań, ▪ przeciętna liczba osób na 1 izbę, ▪ przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w przeliczeniu na 1 osobę w m² ▪ liczba lokatorów zalegających z opłatami za mieszkanie 3 miesiące i więcej w % ogół zasobów spółdzielczych i komunalnych, Kondycja gospodarcza gminy: ▪ liczba bezrobotnych, struktura bezrobocia (płeć, wiek, czas pozostawania bez pracy), udział bezrobotnych do 30 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych, ▪ liczba ofert pracy, ▪ liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw, ▪ saldo między nowo rejestrowanymi i wyrejestrowanymi przedsiębiorstwami, ▪ przeciętny poziom wynagrodzenia w gminie, ▪ oferty szkoleń i inne inicjatywy na rzecz aktywizacji bezrobotnych – liczba szkoleń, liczba uczestników, Skala problemów społecznych: ▪ zagrożenie przemocą domową – liczba niebieskich kart, liczba procedur niebieskiej karty, ▪ liczba dzieci z rodzin, które można uznać za zagrożone patologią lub demoralizacją, ▪ liczba przestępstw, struktura w podziale przestrzennym i rodzajowym; liczba zabójstw

	i uszkodzeń ciała na 100 tys. ludności, liczba kradzieży na 100 tys. ludności, ▪ liczba przestępstw nieletnich, ▪ szacunkowa liczba uczniów zażywających substancje psychoaktywne, ▪ liczba spraw (osób), związanych z nadużywaniem alkoholu, liczba osób kierowanych na przymusowe leczenie, ▪ liczba osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, ▪ liczba samobójstw na 10 tys. ludności,
Wskaźniki skali realizacji zadań pomocy społecznej	▪ liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności, ▪ wydatki na świadczenia pomocy społecznej, ▪ udział ludności korzystającej z domów opieki społecznej w stosunku do ludności w wieku 65 lat i więcej, ▪ liczba dzieci / rodzin objętych wsparciem, liczba rodzin objętych pomocą, ▪ liczba uczniów objętych dożywianiem, ▪ liczba osób leczonych w placówkach odwykowych, ▪ liczba osób uzależnionych od narkotyków korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, ▪ liczba mieszkańców objętych badaniami zdrowotnymi finansowanymi ze środków gminy, ▪ liczba programów profilaktycznych realizowanych w gminie (liczba osób korzystających), ▪ liczba stypendiów udzielonych dzieciom i młodzieży przez gminę, ▪ liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, ▪ liczba uczniów korzystających z oświaty w grupach integracyjnych, ▪ liczba osób korzystających z dojazdu do placówek edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych, ▪ liczba udzielonych dodatków mieszkaniowych i ich wysokość, ▪ liczba osób bezdomnych przebywających w schroniskach, ▪ liczba lokali socjalnych, ▪ liczba osób, którym udzielono pomocy w formie pobytu w dziennym domu pomocy,

Tabela 15. Wskaźniki realizacji celów strategii

Cele strategiczne i operacyjne	Wskaźniki realizacji
C1. Kompetencje społeczne, zawodowe i cywilizacyjne mieszkańców umożliwiające rozwój osobisty, rozwój rodzin i realizację karier zawodowych i ograniczające zjawisko bezrobocia	▪ przyrost naturalny, ▪ liczba zawieranych związków małżeńskich, ▪ liczba rozwodów na 1000 małżeństw,
C1.1. Wzrost poziomu mobilności zawodowej	

mieszkańców.	
C1.2. Dostępność oferty umożliwiającej podnoszenie kompetencji zawodowych przez mieszkańców i uczenie się przez całe życie.	
C1.3. Rosnące kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców.	
C1.4. Dostępność oferty umożliwiającej rozwój osobowy mieszkańców, dostosowanej do ich potrzeb i predyspozycji – oferta edukacyjna, kulturalna, rekreacyjna, zdrowotna.	
C1.5. Wysoka świadomość i umiejętności mieszkańców w zakresie korzystania ze współczesnych technologii.	▪ liczba bezrobotnych w gminie, ▪ liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ▪ liczba nowo rejestrowanych przedsiębiorstw, ▪ liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych kontynuujących naukę, ▪ liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1000 ludności w wieku 25 lat i więcej, ▪ liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1000 ludności w wieku 20 lat i więcej, ▪ liczba gospodarstw domowych z dostępem do Internetu,
C2. Silne, pozytywne relacje łączące mieszkańców gminy oraz solidarność społeczna podnosząca poziom bezpieczeństwa	
C2.7. Integrowanie się mieszkańców wokół wspólnych wartości, tradycji swoich miejscowości oraz problemów.	
C2.8. Podtrzymywanie i wzmacnianie relacji sąsiedzkich oraz rozwój inicjatyw samopomocowych.	
C2.9. Wzrost wrażliwości mieszkańców na zjawiska krzywdy społecznej.	
C2.10. Rozwijające się partnerstwo sektora publicznego, pozarządowego i biznesowego na rzecz rozwoju społeczności lokalnej.	
C2.11. Wzrost dbałości mieszkańców o estetykę i bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej.	
C2.12. Dogodne warunki dla dalszego rozwoju sektora pozarządowego, w tym organizacji pozarządowych, grup obywatelskich, grup nieformalnych.	▪ liczba aktywnych organizacji pozarządowych, ▪ liczba członków organizacji pozarządowych, ▪ liczba osób angażujących się w wolontariat, ▪ frekwencja w wyborach,
C3. Dostępność na terenie gminy udogodnień aktywizujących mieszkańców i umożliwiających im wykorzystywanie posiadanych zdolności	
C3.8. Dostępność udogodnień wspierających funkcjonowanie na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi lub osobami o ograniczonej sprawności.	
C3.9. Zaangażowanie podmiotów sektora biznesu w tworzenie miejsc pracy dla osób z grup problemowych (udział pracodawców w tworzeniu rozwiązań umożliwiających integrację zawodową grup problemowych).	▪ liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia, ▪ liczba osób i rodzin, którym udzielane jest wsparcie ze względu na ubóstwo, ▪ liczba miejsc pracy tworzonych dla osób niepełnosprawnych, ▪ liczba osób z grup problemowych podejmująca pracę, ▪ liczba działających podmiotów ekonomii społecznej, ▪ liczba zatrudnionych w przedsiębiorstwach społecznych,
C3.10. Dostępność przestrzenna, organizacyjna	

i finansowa usług edukacyjnych, kulturalnych, opiekuńczo-wychowawczych wspierających zakładanie i rozwój rodzin.	▪ liczba osób uczestniczących w zajęciach sekcji przy instytucjach kultury, ▪ liczba ćwiczących w sekcjach i klubach sportowych,
C3.11. Wzrost liczby inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspierający zaspokojenie potrzeb oraz aktywizację grup problemowych.	
C3.12. Ograniczenie zjawiska przenoszenia się problemów społecznych na kolejne pokolenia lub innych członków rodziny.	
C3.13. Wzrost poziomu samodzielności, aktywności, zaradności osób z grup dotkniętych bezradnością, problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i zakłady karne.	
C3.14. Podnoszenie zdolności do szybkiego rozwiązywania sytuacji kryzysowych (np. utrata pracy, niepełnosprawność, utrata miejsca zamieszkania, przemoc itp.) i zapobiegania ich konsekwencjom.	

10. Spójność z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi

Wyznaczone cele strategiczne, operacyjne i szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są w pełni spójne z kluczowymi dokumentami strategicznymi Unii Europejskiej oraz krajowej, regionalnej i lokalnej polityki rozwoju. Do dokumentów tworzących generalne ramy wdrażania polityki i rozwiązywania problemów społecznych i wzmacniania kapitału społecznego zaliczyć należy:

- Strategię Rozwoju Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny na lata 2014-2020,
- Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie rybnickim na lata 2014-2023,
- Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”,
- Strategię Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Strategię „Europa 2020” (Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu).

**Powiązania
Strategii
rozwiązywania
problemów
społecznych gminy
i miasta
Czerwionka-
Leszczyny z innymi
dokumentami
strategicznymi**

Tabela 16. Relacje między celami operacyjnymi ze Strategii rozwoju gminy i miasta Czerwionka Leszczyny oraz celami operacyjnymi ze Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka Leszczyny

Cel operacyjny ze strategii rozwoju gminy i miasta Czerwionka Leszczyny	Cel operacyjny ze strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka Leszczyny
C I/2 Trwała zdolność lokalnej gospodarki do restrukturyzacji, podnoszenia konkurencyjności, kształtowania nowoczesnych specjalizacji gospodarczych oraz zaspokajania popytu wewnętrznego dzięki twórczemu wykorzystywaniu specyficznych cech gminy, wysokiemu poziomowi przedsiębiorczości mieszkańców oraz przyciąganiu inwestorów zewnętrznych.	C1.3. Rosnące kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców. C3.4. Wzrost liczby inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspierający zaspokojenie potrzeb oraz aktywizację grup problemowych.
C I/3 Zrównoważony rozwój gminy warunkujący utrzymanie wysokiej jakości życia, rozwój usług czasu wolnego, budownictwa mieszkaniowego przy wykorzystaniu i ochronie walorów przyrodniczo-kulturowych gminy.	C1.4. Dostępność oferty umożliwiającej rozwój osobowy mieszkańców, dostosowanej do ich potrzeb i predyspozycji – oferta edukacyjna, kulturalna, rekreacyjna, zdrowotna. C3.1. Dostępność udogodnień wspierających funkcjonowanie na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi lub osobami o ograniczonej sprawności. C3.2. Zaangażowanie podmiotów sektora biznesu w tworzenie miejsc pracy dla osób z grup problemowych (udział pracodawców w tworzeniu rozwiązań umożliwiających integrację zawodową grup problemowych). C3.3. Dostępność przestrzenna, organizacyjna i finansowa usług edukacyjnych, kulturalnych, opiekuńczo-wychowawczych wspierających zakładanie i rozwój rodzin. C3.4. Wzrost liczby inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspierający zaspokojenie potrzeb oraz aktywizację grup problemowych.

	C3.5. Ograniczenie zjawiska przenoszenia się problemów społecznych na kolejne pokolenia lub innych członków rodziny. C3.6. Wzrost poziomu samodzielności, aktywności, zaradności osób z grup dotkniętych bezradnością, problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i zakłady karne. C3.7. Podnoszenie zdolności do szybkiego rozwiązywania sytuacji kryzysowych (np. utrata pracy, niepełnosprawność, utrata miejsca zamieszkania, przemoc itp.) i zapobiegania ich konsekwencjom.
C I/4 Wysokie, budowane w perspektywie prognozowanych zmian gospodarczych i kształtowane dzięki współpracy biznesu, edukacji i sektora obywatelskiego kompetencje mieszkańców, umożliwiające im funkcjonowanie na rynku pracy oraz podejmowanie własnej działalności gospodarczej	C1.1. Wzrost poziomu mobilności zawodowej mieszkańców. C1.2. Dostępność oferty umożliwiającej podnoszenie kompetencji zawodowych przez mieszkańców i uczenie się przez całe życie. C1.5. Wysoka świadomość i umiejętności mieszkańców w zakresie korzystania ze współczesnych technologii. C3.1. Dostępność udogodnień wspierających funkcjonowanie na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi lub osobami o ograniczonej sprawności. C3.2. Zaangażowanie podmiotów sektora biznesu w tworzenie miejsc pracy dla osób z grup problemowych (udział pracodawców w tworzeniu rozwiązań umożliwiających integrację zawodową grup problemowych). C3.6. Wzrost poziomu samodzielności, aktywności, zaradności osób z grup dotkniętych bezradnością, problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i zakłady karne.
C II/1 Zachowywane, rozwijane i promowane dzięki zaangażowaniu mieszkańców dziedzictwo przyrodniczo-kulturowe gminy.	C2.1. Integrowanie się mieszkańców wokół wspólnych wartości, tradycji swoich miejscowości oraz problemów.
C II/2 Nowoczesne zarządzanie gminą przejawiające się w uczestnictwie mieszkańców w procesach decyzyjnych oraz zapewnianiu warunków dla realizacji działań na rzecz rozwoju lokalnego.	C2.4. Rozwijające się partnerstwo sektora publicznego, pozarządowego i biznesowego na rzecz rozwoju społeczności lokalnej. C2.6. Dogodne warunki dla dalszego rozwoju sektora pozarządowego, w tym organizacji pozarządowych, grup obywatelskich, grup nieformalnych.
C II/3 Wzmacnianie pozycji społeczności lokalnych jako realnych gospodarzy gminy i swoich miejscowości przy wykorzystaniu potencjału i doświadczeń partnerstwa lokalnego.	C2.1. Integrowanie się mieszkańców wokół wspólnych wartości, tradycji swoich miejscowości oraz problemów. C2.2. Podtrzymywanie i wzmacnianie relacji sąsiedzkich oraz rozwój inicjatyw samopomocowych. C2.3. Wzrost wrażliwości mieszkańców na zjawiska krzywdy społecznej. C2.5. Wzrost dbałości mieszkańców o estetykę i bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej. C2.6. Dogodne warunki dla dalszego rozwoju sektora pozarządowego, w tym organizacji pozarządowych, grup obywatelskich, grup nieformalnych.
C II/4 Dogodne warunki dla stałego rozwijania talentów i realizacji pasji mieszkańców oraz	C1.1. Wzrost poziomu mobilności zawodowej mieszkańców.

odkrywania ich przedsiębiorczości i kreatywności wynikające z dostępności udogodnień i usług publicznych.	C1.3. Rosnące kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców. C3.3. Dostępność przestrzenna, organizacyjna i finansowa usług edukacyjnych, kulturalnych, opiekuńczo-wychowawczych wspierających zakładanie i rozwój rodzin.
---	---

Tabela 17. Relacje między celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie rybnickim na lata 2014-2023 oraz celami operacyjnymi ze Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka Leszczyny

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie rybnickim na lata 2014-2023	Cel operacyjny ze strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka Leszczyny
1. Sprawnie funkcjonujący system pomocy społecznej – aktywna pomoc społeczna	C3.7. Podnoszenie zdolności do szybkiego rozwiązywania sytuacji kryzysowych (np. utrata pracy, niepełnosprawność, utrata miejsca zamieszkania, przemoc itp.) i zapobiegania ich konsekwencjom.
2. Sprawnie funkcjonująca rodzina zapewniająca prawidłowy rozwój dzieci	C1.4. Dostępność oferty umożliwiającej rozwój osobowy mieszkańców, dostosowanej do ich potrzeb i predyspozycji – oferta edukacyjna, kulturalna, rekreacyjna, zdrowotna. C3.3. Dostępność przestrzenna, organizacyjna i finansowa usług edukacyjnych, kulturalnych, opiekuńczo-wychowawczych wspierających zakładanie i rozwój rodzin. C3.5. Ograniczenie zjawiska przenoszenia się problemów społecznych na kolejne pokolenia lub innych członków rodziny.
3. Bezpieczne środowisko domowe	C2.2. Podtrzymywanie i wzmacnianie relacji sąsiedzkich oraz rozwój inicjatyw samopomocowych. C2.5. Wzrost dbałości mieszkańców o estetykę i bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej. C3.1. Dostępność udogodnień wspierających funkcjonowanie na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi lub osobami o ograniczonej sprawności. C3.5. Ograniczenie zjawiska przenoszenia się problemów społecznych na kolejne pokolenia lub innych członków rodziny.
4. Niezależność życiowa niepełnosprawnych mieszkańców powiatu rybnickiego;	C2.2. Podtrzymywanie i wzmacnianie relacji sąsiedzkich oraz rozwój inicjatyw samopomocowych. C3.1. Dostępność udogodnień wspierających funkcjonowanie na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi lub osobami o ograniczonej sprawności. C3.2. Zaangażowanie podmiotów sektora biznesu w tworzenie miejsc pracy dla osób z grup problemowych (udział pracodawców w tworzeniu rozwiązań umożliwiających integrację zawodową grup problemowych). C3.6. Wzrost poziomu samodzielności, aktywności, zaradności osób z grup dotkniętych bezradnością, problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i zakłady karne.
5. Optymalny poziom aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu	C1.1. Wzrost poziomu mobilności zawodowej mieszkańców.

	C1.2. Dostępność oferty umożliwiającej podnoszenie kompetencji zawodowych przez mieszkańców i uczenie się przez całe życie. C1.3. Rosnące kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców. C3.1. Dostępność udogodnień wspierających funkcjonowanie na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi lub osobami o ograniczonej sprawności. C3.2. Zaangażowanie podmiotów sektora biznesu w tworzenie miejsc pracy dla osób z grup problemowych (udział pracodawców w tworzeniu rozwiązań umożliwiających integrację zawodową grup problemowych).
6. Silny sektor organizacji pozarządowych i rozwinięty wolontariat	C2.1. Integrowanie się mieszkańców wokół wspólnych wartości, tradycji swoich miejscowości oraz problemów. C2.2. Podtrzymywanie i wzmacnianie relacji sąsiedzkich oraz rozwój inicjatyw samopomocowych. C2.3. Wzrost wrażliwości mieszkańców na zjawiska krzywdy społecznej. C2.4. Rozwijające się partnerstwo sektora publicznego, pozarządowego i biznesowego na rzecz rozwoju społeczności lokalnej. C2.6. Dogodne warunki dla dalszego rozwoju sektora pozarządowego, w tym organizacji pozarządowych, grup obywatelskich, grup nieformalnych. C3.4. Wzrost liczby inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspierający zaspokojenie potrzeb oraz aktywizację grup problemowych.

Tabela 18. Relacje między celami operacyjnymi Strategii rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” oraz celami operacyjnymi Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka Leszczyny

Cele Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego Śląskie 2020+	Cel operacyjny ze strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka Leszczyny
Cel operacyjny: A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy.	C1.1. Wzrost poziomu mobilności zawodowej mieszkańców. C3.1. Dostępność udogodnień wspierających funkcjonowanie na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi lub osobami o ograniczonej sprawności. C3.2. Zaangażowanie podmiotów sektora biznesu w tworzenie miejsc pracy dla osób z grup problemowych (udział pracodawców w tworzeniu rozwiązań umożliwiających integrację zawodową grup problemowych).
Cel operacyjny: A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały.	C1.3. Rosnące kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców. C3.4. Wzrost liczby inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspierający zaspokojenie potrzeb oraz aktywizację grup problemowych.
Cel operacyjny: B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa.	C1.4. Dostępność oferty umożliwiającej rozwój osobowy mieszkańców, dostosowanej do ich potrzeb i predyspozycji – oferta edukacyjna, kulturalna, rekreacyjna, zdrowotna.

Cel operacyjny: B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców	C1.1. Wzrost poziomu mobilności zawodowej mieszkańców. C1.2. Dostępność oferty umożliwiającej podnoszenie kompetencji zawodowych przez mieszkańców i uczenie się przez całe życie. C1.3. Rosnące kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców. C1.4. Dostępność oferty umożliwiającej rozwój osobowy mieszkańców, dostosowanej do ich potrzeb i predyspozycji – oferta edukacyjna, kulturalna, rekreacyjna, zdrowotna. C1.5. Wysoka świadomość i umiejętności mieszkańców w zakresie korzystania ze współczesnych technologii.
Cel operacyjny: B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.	C2.1. Integrowanie się mieszkańców wokół wspólnych wartości, tradycji swoich miejscowości oraz problemów. C2.2. Podtrzymywanie i wzmacnianie relacji sąsiedzkich oraz rozwój inicjatyw samopomocowych. C2.3. Wzrost wrażliwości mieszkańców na zjawiska krzywdy społecznej. C2.4. Rozwijające się partnerstwo sektora publicznego, pozarządowego i biznesowego na rzecz rozwoju społeczności lokalnej. C2.6. Dogodne warunki dla dalszego rozwoju sektora pozarządowego, w tym organizacji pozarządowych, grup obywatelskich, grup nieformalnych. C3.5. Ograniczenie zjawiska przenoszenia się problemów społecznych na kolejne pokolenia lub innych członków rodziny. C3.6. Wzrost poziomu samodzielności, aktywności, zaradności osób z grup dotkniętych bezradnością, problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i zakłady karne. C3.7. Podnoszenie zdolności do szybkiego rozwiązywania sytuacji kryzysowych (np. utrata pracy, niepełnosprawność, utrata miejsca zamieszkania, przemoc itp.) i zapobiegania ich konsekwencjom. C3.3. Dostępność przestrzenna, organizacyjna i finansowa usług edukacyjnych, kulturalnych, opiekuńczo-wychowawczych wspierających zakładanie i rozwój rodzin.
Cel operacyjny: C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni.	C2.5. Wzrost dbałości mieszkańców o estetykę i bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej.

Tabela 19. Relacje między celami operacyjnymi Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 oraz celami operacyjnymi Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka Leszczyny

Cel ze Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Cel operacyjny ze strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka Leszczyny
Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia.	C1.1. Wzrost poziomu mobilności zawodowej mieszkańców.

	C3.1. Dostępność udogodnień wspierających funkcjonowanie na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi lub osobami o ograniczonej sprawności. C3.2. Zaangażowanie podmiotów sektora biznesu w tworzenie miejsc pracy dla osób z grup problemowych (udział pracodawców w tworzeniu rozwiązań umożliwiających integrację zawodową grup problemowych).
Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.	C3.4. Wzrost liczby inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspierający zaspokojenie potrzeb oraz aktywizację grup problemowych.
Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.	C1.2. Dostępność oferty umożliwiającej podnoszenie kompetencji zawodowych przez mieszkańców i uczenie się przez całe życie. C1.3. Rosnące kompetencje przedsiębiorcze mieszkańców. C1.4. Dostępność oferty umożliwiającej rozwój osobowy mieszkańców, dostosowanej do ich potrzeb i predyspozycji – oferta edukacyjna, kulturalna, rekreacyjna, zdrowotna. C1.5. Wysoka świadomość i umiejętności mieszkańców w zakresie korzystania ze współczesnych technologii.
Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.	C3.4. Wzrost liczby inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspierający zaspokojenie potrzeb oraz aktywizację grup problemowych.
Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.	C1.4. Dostępność oferty umożliwiającej rozwój osobowy mieszkańców, dostosowanej do ich potrzeb i predyspozycji – oferta edukacyjna, kulturalna, rekreacyjna, zdrowotna.

Tabela 20. Relacje między celami operacyjnymi Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 oraz celami operacyjnymi Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka Leszczyny

Cel Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Cel operacyjny ze strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka Leszczyny
Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.	C2.1. Integrowanie się mieszkańców wokół wspólnych wartości, tradycji swoich miejscowości oraz problemów. C2.2. Podtrzymywanie i wzmacnianie relacji sąsiedzkich oraz rozwój inicjatyw samopomocowych. C2.3. Wzrost wrażliwości mieszkańców na zjawiska krzywdy społecznej. C2.6. Dogodne warunki dla dalszego rozwoju sektora pozarządowego, w tym organizacji pozarządowych, grup obywatelskich, grup nieformalnych.
Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.	C2.4. Rozwijające się partnerstwo sektora publicznego, pozarządowego i biznesowego na rzecz rozwoju społeczności lokalnej.
Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.	C1.5. Wysoka świadomość i umiejętności mieszkańców w zakresie korzystania ze współczesnych technologii.
Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału	C1.3. Rosnące kompetencje przedsiębiorcze

kulturowego i kreatywnego.	mieszkańców.
----------------------------	--------------

Tabela 21. Relacje między celami operacyjnymi Strategii Europa 2020 oraz celami operacyjnymi Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka Leszczyny

Cel Strategii Europa 2020	Cel operacyjny ze strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy i miasta Czerwionka Leszczyny
Cel: wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%.	C1.1. Wzrost poziomu mobilności zawodowej mieszkańców. C3.1. Dostępność udogodnień wspierających funkcjonowanie na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi lub osobami o ograniczonej sprawności. C3.2. Zaangażowanie podmiotów sektora biznesu w tworzenie miejsc pracy dla osób z grup problemowych (udział pracodawców w tworzeniu rozwiązań umożliwiających integrację zawodową grup problemowych). C1.2. Dostępność oferty umożliwiającej podnoszenie kompetencji zawodowych przez mieszkańców i uczenie się przez całe życie.
Cel: liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie.	C1.4. Dostępność oferty umożliwiającej rozwój osobowy mieszkańców, dostosowanej do ich potrzeb i predyspozycji – oferta edukacyjna, kulturalna, rekreacyjna, zdrowotna.
Cel: liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.	C3.4. Wzrost liczby inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspierający zaspokojenie potrzeb oraz aktywizację grup problemowych. C3.5. Ograniczenie zjawiska przenoszenia się problemów społecznych na kolejne pokolenia lub innych członków rodziny. C3.6. Wzrost poziomu samodzielności, aktywności, zaradności osób z grup dotkniętych bezradnością, problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i zakłady karne. C3.7. Podnoszenie zdolności do szybkiego rozwiązywania sytuacji kryzysowych (np. utrata pracy, niepełnosprawność, utrata miejsca zamieszkania, przemoc itp.) i zapobiegania ich konsekwencjom.